

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 04343

VINTER IN VALD

Israel Biber



NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ר. בִּרְבָּעַד
בֵּן שֶׁרֶת אֲמַנְתָּה
נוֹי יְמִינָה גָּלָד עֹזֶר

וַיַּנְטַעַר אֵין וְאֵלֶד

(וַיַּנְטַעַר אֵין דָּעַר מַעַדְעָם-סָאנָאָטָאָרִיעַ)



וַיַּנְטַעַר - פֿרִינְדִּי, וְאַרְשָׁע 1937

Printed in Poland

I. B I B E R

W I N T E R I N W A Ł D

„Kinder-Frajnd”, Warszawa 1937

זעטערוי ה. גלאנץ, מיראנגעומעך 28 ח. ו.

Druk. „R e n o m a”, Warszawa

דער אַרְוִיסָפָּאָר

אֵין בִּירָאָ פָּוּן דָּעַרְעַן מַעֲדֻם-סְאַנְאַטָּאָרִיעַ אֵין וּוֹאָרְשָׁע אֵין גְּעוּעַן הַיְנֶטֶן לְעַבְעַדְיקָן. פָּעַס זְעַנְעַן זִיךְרַן כְּנוּיְפְּגָעַקְומָעַן קִינְדָּעַר, וּוֹאָס הַאָבָּן בַּאֲדָרְפָּט אַוּוּקְפָּאָרָן אוֹיְחַדְּיַה וּוֹינְטָעַר-פָּעַרְיעַן אֵין דָעַר סְאַנְאַטָּאָרִיעַ, קִינְיַמְּיַעְדְּוָשִׁין.

טִילְלַ קִינְדָּעַר הַאָבָּן זִיךְרַן גַּעֲקָעַטָּן: מַוִּישְׁעַלְעַ אָונְ שְׂלוּמְיַעְלָעַ, זְעַנְעַן גְּעוּעַן כָּאוּיְרִים פָּוּן אֵין קְלָאָס אֵין דָעַר כְּמוֹרְנָעַר-שְׁוֹלָן סְפָּרְעַלְעַ אֵין אוֹיְחַדְּיַה גְּעוּעַן פָּוּן דָעַר זְלָבְעַר שְׂוֹלָן, מִיט אַקְלָאָס עַלְתָּעַר, אַנְדָּעַרְעַ קִינְדָּעַר זְעַנְעַן גַּעֲקָעַטָּן פָּוּן פָּאַרְשִׁידְעַנְעַט שְׁטָעַט אָונְ שְׁטָעַטְלָעַךְ: פָּוּן לְאָדוֹשַׁ, פָּוּן וּלְגַנְעַ, פָּוּן פִּיעַטְרַעְקָאָו אֵין גַּיְ-טַעַלְעַ – אֹשְׁפָּוּן בְּרָאַסְלָאָוּ.

דִּי פְּרָאַזְוִינְגְּצָעַר קִינְדָּעַר זְעַנְעַן פָּוּן אַנְהִיבָּ גְּעוּעַן שְׁטִילַ, עַרְנָסְטַ, אַיְנָגְגָעַה-אַלְטָן, אַזְוִי וּוֹי אֵין דָעַר פְּרָעָםַד, – אַבְעָרְדִּי לְעַרְעַרְן כָּאיְיַעַלְעַ, וּוֹאָס הַאָטַזְזַיְהַיְה בַּאֲדָרְפָּט בְּאַלְדְּ אַוּוּקְפָּיְרַן קִינְיַמְּיַעְדְּוָשִׁין, הַאָטַזְזַיְה בַּאֲקָעַטָּן מִיט דָעַר אַיְבָּרְיִיקָּעַר כְּעוֹרוּעַ, אָונְזַיְה אֵין גַּלְעַין גְּעוּוֹאָרָן לְעַבְעַדְיקָעַר, פְּרִילְעַכְעַד – פָּאַשְׁעַט הַיְ-מִישַׁ.

קִינְדָּעַר הַאָבָּן זִיךְרַן דָּעַרְצִיְּלַט פְּגַוְּוָאַנְעַן זִיךְרַן קְוּמָעַן, וּוּגַּזְיַעַר שְׁוֹלָן אָונְ לְעַרְעַרְעַ, אָונְ אַיְנָגְעַר פָּוּן דִּי וּוֹאָרְשָׁוּעוּרַ, וּוֹאָס אֵין שְׁוִין גְּעוּעַן אַמְּאָלַן אֵין דָעַר סְאַנְאַטָּאָרִיעַ, הַאָטַזְזַיְה גַּעַחַת פָּאָר דִּי קִינְדָּעַר דִּי אַגְּטָעַרְעַס-אַנְטָסְטַע מִיְּסָעַס: עַר הַאָטַזְזַיְה דָעַרְצִיְּלַט, וּוֹי עַס זְעַט אָוִיסַּן אֵין דָעַר סְאַנְאַטָּאָרִיעַ אֵין וּוֹי עַס לְעַפְטַז זִיךְרַן דָּאָרְטַז. מִיטַּאָמָּאָל עַפְנַט זִיךְרַן דִּי טִיר אָונְ עַס קְוּמָעַן אַרְיַין: דָעַר לְעַרְעַר בַּאֲטָקָעַ אָונְ כְּאוּעַר לְיַיְזָעַר.

– גּוֹטְמָאָרְגָּן, קִינְדָּעַר!

— גוטמאָרגן, — ענטפערין אלע אין אַכָּאַר.
דער געוועזענער סאנגאטָאַריסטָה לוייט אַנטקעגן דעם לערער
און זיי צוקושן זיך.

כאָזער לְיִיּוֹר, אָן אַנגעשטעלטער פון דער סאנגאטָאַריע, וואָס
קומט יעדן טאג באָאַרגן אלע פֿעַקלְעַךְ פון וואָרשע פֿאָר דער
סאנגאטָאַריע, אַיְזָה טָאַמִּיד אַלְכְּבְּדִיקְעָר, קִיְּין שָׁוֵם אַרְבְּעַט אַיְזָה פֿאָר
אַיְם נִישְׁתַּחֲוֶעֶר צָוָה שָׁוָּעָר—עַר כָּאַפְּט גְּלִיכְזִיךְ דִּי פֿעַקלְעַךְ פון דִּי קִינְדָּעָר
און טְרָאָגָט זִיךְ אַרְצָה.

דער לְעַרְעָר בָּאַטְקָעָר פְּרָעָגָט זִיךְ אַוִיס בַּיְּ דִי קִינְדָּעָר פון
וְאַגְּעָן זִיךְ זְעָנָן, אָן עַר נֻעְמָט אַפְּ גְּרוּסָן פִּין דִי, וְאָס קְוּמָעָן
פון ווּוִיט. קִימָט אַיְן יְעַדְעָר שְׁוֵיל פִּין דִי שְׁטָעַט אָן שְׁטָעַטְלָעָר
הָאָט עַר בָּאַקָּאנְטָה לְעַרְעָר אָן קִינְדָּעָר (גְּעוּזָעָנוּ סָאנְגָּאַטָּאַרִיסְטָן),
און אלע גַּעַדְעַנְקָעָן צָוָה שִׁקְוָן אַגְּרוֹס. וּוּן עַס פָּאָרֶט וּוּעָר אַיְן
סָאנְגָּאַטָּאַרִיע.

— בעוּרָע, מִיר פְּאָרָן!

“יעַדְעָרָר זִיךְ פֿעַקלְיָה,

יעַדְעָרָר זִיךְ פֿלְעַקְלָיָה

פֿעַקלְיָה, וּעַקְלָיָה, רַעַקְלָיָה, שְׁטָעַקְלָיָה

גִּיכְעָר, סְקִילְינְגָט שִׁוְּין בָּאַלְדְּ דִּס גְּלִיכְעָקָלָיָה,

גִּיכְעָר, פָּאָרֶט גְּעוּזָעָנוּרְהָאִיטָה

זִינְגָט זִיךְ אַינְטָעָר דָּעָר לְעַרְעָר בָּאַטְקָעָר אָן מַע נֻעְמָט
אַרְצָפְּגִינְיָן.

עַס גְּעוּזָעָנוּן זִיךְ נַאֲךְ דִי מַאְמָעָס אָן נָאַעַטָּע, וְאָס האָפָּן
בָּאַגְּלִיָּט דִי קִינְדָּעָר אַיְן בִּיוֹאָ אַרְיָין, אָן דָּעָר אַוְילְעָם קְלִיְּנָה
חוֹאָרָג כָּאַפְּט זִיךְ אַרְיָין אַיְן 2 אַוִיטָאָס, וְאָס פִּירָן זִיךְ אַוּוּק צָוָם
בָּאָן.

גִּיטְעַלְעַךְ פון בְּרָאַסְלָאוּ אַיְזָה מִיד פון דָעָר וּוּטְטָעָר רַיְיוֹעָ —
זִיךְ פָּאָרֶט שִׁוְּין אַגְּנָצָן טָאָג — אָין פון דִי פִּילְצָאַלְיָקָע אַיְנְדָרְקָן
פון אַיר עַרְשָׁטָעָר, וּוּטָעָר נְעָסִיךְ. זִיךְ הָאָט זִיךְ נִישְׁתַּחֲוֶעֶר
שְׁטָעַטָּה, אָוּ דִי הוּוּפְטָשָׁטָאָט אַיְזָה אַזְוִי וּוּבִיט אָן אַזְוִי דָאַשִּׁיק: פִּין
אלע זְיִיטָן פָּאָרֶן טְרָאָמוּזְיָעָן, אַוִיטָאָבָּסָן, אַוִיטָאָס, זִיךְ קְלִינְגָעָן אָן
טְרָוִיְמִיטָּעָן. אוּפְּפָאָרֶן דִּי טְרָאָטוּאָרֶן יָאָגָן מְעַנְתָּשָׁן — מַע גִּיטְדָּא

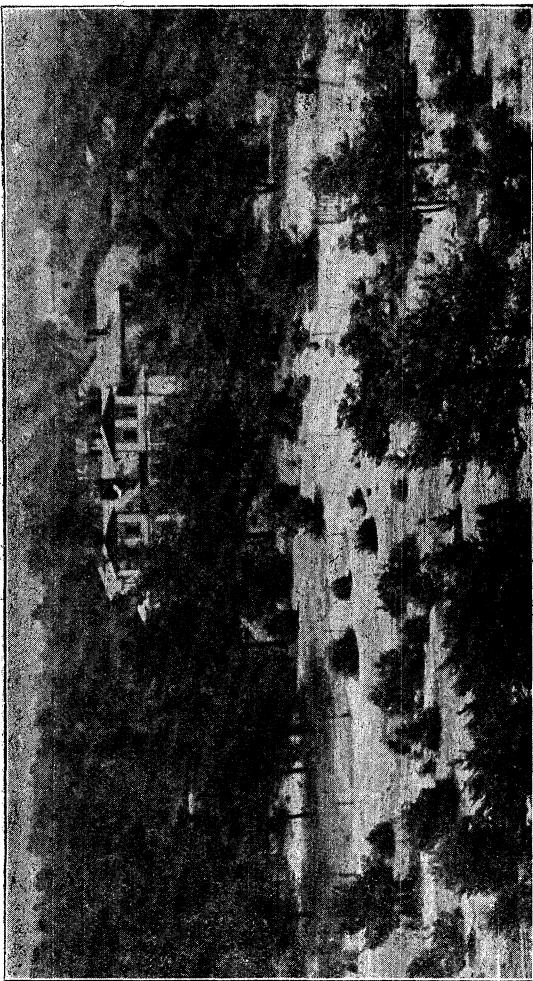
נישט, נאָר מַעַיְגַּט, אָוֹן וּוֹעֵן מַעַדְאָרֶף אַרְיבְּעֶרְגִּין דַּי גָּסֶס, מַוּז
 מַעַ גּוֹט קָוָקָן, צַי עַס לְוִיפְטַן נִישְׁט אָוְנְטָעָר קִיְּין אוּיטָאָ.
 גִּיטְעָלָע אַיְוָן מִיד, אֲבָעָר זַי אַיְוָן פָּאַרְכָּאָפְט, אָוֹן רִיבְסְטַן נִישְׁט
 אָפְט דַּי אַוְיגַּן פָּוֹן דַּי בִּילְדָּעָר, וּוֹסָס לְוִיפְטַן פָּאַרְבִּי וּוּי אַיְן קִינְגָּ.
 זַי זַעַט אַיְרָךְ זָוֵם עַרְשָׁתָן מַאְלָי דַּי וּאַרְשָׁעוּוּר יִדְּן, וּוֹאָס
 טְרָאָגָן שְׂוֹאַרְצָעַ הִיטְעָלָעַן. זַיְיַי קְוּמָעַן אַיְרָאָוִיס מַאְדָּגָן. אַוְיךְ דָּעָר
 לְאַשְׁן פָּוֹן דַּי וּאַרְשָׁעוּר אַיְן פָּאַרְ אַיְרָ גַּעַוּן נַבְּיַי. אַנוֹ
 דָּעָרָעַ וּעְרְטָעָר הַאָט זַי גַּאֲרְנוּשִׁטְ פָּאַרְשְׁטָאָגָן.
 עַנְדְּלָעָק — דָּעָר וּאַקְזָאָ.
 דַּי קִינְדָּעָר גַּיְעַן טְרָעָפְט אַוְיךְ אָוֹן טְרָעָפְט אַרְאָפְט, דָוְרָךְ אָ
 טְוּנָעָל, אָוֹן פָּאַרְנוּמָעַן בָּאַלְדָּעָר אַיְן וּוֹאָגָן.
 אָפִיףַּ, אָוֹן דָּעָר צָגְרִירַתַּ.
 דַּי בָּאָן לְוִיפְטַן נַאֲךְ פָּאַרְבִּי צְוִישָׁן דַּי וּאַרְשָׁעוּר מַיְעָרָן,
 אָוֹן בָּאַלְדָּ אַיְוָן מַעַן אַוְיסָעָר דָּעָר שְׁטָאָטָן. אַיְן שְׁטָאָטָן אַיְן קִימָאָט
 קִיְּין שְׁנַיִי נִישְׁטַן גַּעַוּן — מַעַ רְוִימָט אִים בָּאַלְדָּ אָפְט, אֲבָעָר
 דָּאָ, אַוְיךְ דַּי פָּעַלְדָּעָר, אַיְיַי וּוֹיָס אָוֹן זָוְנִיקַּ.
 מַעַ עַפְנָט אָפָעַנְצָטָרָ, אָוֹן אָשְׁטָרָאָם פְּרִישָׁעָ, רִינְעַ לְוַפְטַן
 מִיטַּן רִיבְסְטַן זַיְיַי אַיְן קוֹפָעַ.
 דָּעָר לְעַרְעָר בָּאַטְקָעָ כָּאָפְט אַוְנְטָרְזִינְגָּעָן אָלִידָ:

מִיר זַעַנְעָן יָוָגָן, דַּי וּוּלְסַט אַיְוָן אָפְןַן
 אָ, דַּי וּוּטְטַע, שִׁיבְעַ וּוּלְטַטַּ!
 יָוָגָנַט-בְּעַנְקָשָׁאָפְט, יָוָגָנַט-טְרוּמָעָן
 לְאַקְּן אַוְנְדוֹן אַיְן וּוּאַלְדָּ אַיְן פָּעַלְדָּ.

בְּרוֹדָעָר, הַיְיָב דַּעַם קָצָפְט אַוְיךְ מַונְטָעָר!
 שְׁטָעָרָן פִּינְקָלְעָן מַאְלָיִי כִּיְּין,
 הַיְיָב דַּי בְּלִיקָּן, שְׁטָרָעָב אַיְן וּוּטִיטַן —
 מִיר זַעַנְעָן יָוָגָן אָוֹן דָּאָס אַיְוָן שִׁיְּין!

קִינְדָּעָר זַיְגָעָן מִיט — עַס אַיְוָן אַזְוִי גּוֹט, אַזְוִי גּוֹט! דַּי
 בָּאָן לְוִיפְטַן, זַי אַיְוָן שְׂוִין אַרְיבְּעָר דַּי סְטָאָצִיעָס וּוּאַוְועָר אָוֹן רָאָ
 דְּאַשְׁטָש, אָוֹן אָט אַיְוָן — מִיעָזְעָשִׁין. מַעַ וּוּט אֲבָעָר אַרְאָפְגִּין מִיט

ଲେ ଅର୍ଦ୍ଦମାନ୍ଦିତ



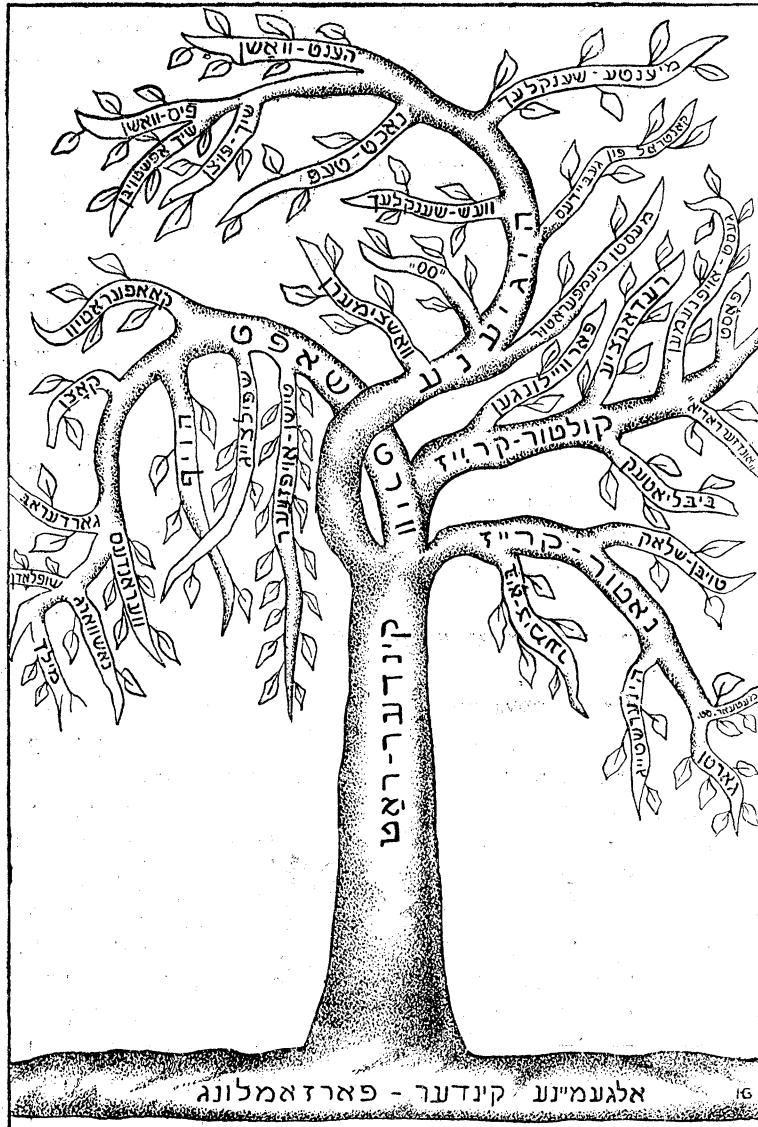
אין סטצ'יע וויטער – אין פאלעניז, וויל דארט קען מען נאַ.
מען בריטשקבס אויף צוּזֶפָּאַרְן אין סאנאטָאַרְיעַ.
זיך איז אַרְיבֵּעַ דִּי האַלְבָּעַ שאַ רִיזַּעַ פֿוֹן וּאַרְשָׁע בֵּין
פָּאַלְעָנִיז.

דִּר עַרְשְׁטַע בְּאַגְּעַגְעָנְרַישׁ

ווען די בריטשקבס זונען צוּזֶפָּאַרְן צומ טוּיר פֿוֹן דָּעַר
סָאנָאַטָּאַרְיעַ, האָפָּן זיך אַ שָׁאַט גַּעֲטָאַן פֿוֹן דָּאַרְטַּ קִינְדָּעַר בָּאָגָּעַ
זונען די גַּעַסְטַּ.

– טַשָּׂאַלְדָּקָעַס! טַשָּׂאַלְדָּקָעַס! – האָפָּן זיך דָּעַרְהָעַרט
קוּילְעַס פֿוֹן דָּעַר סָאנָאַטָּאַרְיעַ.

„טַשָּׂאַלְדָּקַ“ רופט מען דָּאַרְט אַ נִיעַם גַּאַסְטַּ.
וואָס עַס הַיִּסְט אַיִּגְעַטְלָעַךְ דָּאַס וּוֹאַרט „טַשָּׂאַלְדָּקַ“ פָּרָעַט
מען נִישְׁטַּ, טַשָּׂאַלְדָּקַ אַיְּ – טַשָּׂאַלְדָּקַ.
די קִינְדָּעַר-סָאנָאַטָּאַרְיסְטָן לְאָוֹן אַרְבָּעַר די שלְטַעַלְעַךְ בִּיטַּ
טאָר, מַעַ לְוִיפְטַּ אַרְכָּפַ אַיְּן די גַּלְיטַשְׁעַסְטַּ פֿוֹן אַיְּ, אַנְדָּעַרְ קָוַּ
מען אוֹיף נַאֲרַטָּעַס צַוְּ לְוִיפְטַּן, אוֹיךְ שַׁוּעַסְטָעַר אָוֹן לְעַרְלָעַ זונען
אַרוֹיְסָגְּוַלְאָפַן בָּאַגְּעַגְעָנְרַישׁ די „טַשָּׂאַלְדָּקָעַס“. –
עַס שָׁאַפְט זיך באָלָּדַּ אַ גַּעַזְמָלַּ פֿוֹן אַלְטָע אָוֹן נִיעַסְטַּסְאַ
וְאַטְאַרְיסְטָן.
מַעַ פִּירַט די גַּעַסְטַּ אַיְּן קַלְוְבָּצִיםְעַר אַיְּן מַעַ נַעַמַּ זַיְּ אוֹיךְ
טַאַקָּעַ זַיְּ גַּעַסְטַּ.
פֿוֹן די זונען פֿוֹן עַסְצִיםְעַר קוּקָן אַרְכָּפַ די פָּאַרְטְּרָעַטַּן פֿוֹן:
וּלְאַדִּימַרְ מַעַדְעַם, בִּינְיַשְׁ מִיכְאַלְעַוּוִיטַּש אָוֹן יָאַסְעַפַּ כְּמוֹרְנוּרַ.
די בַּילְדָּעַר זונען די קִינְדָּעַר פֿוֹן אַונְדוֹזְעַרְעַ יִדְיְשַׁ שְׂוִין גָּוט באָ
קָאנַט. דָּאַס בַּילְדַּ פֿוֹן מַעַדְעַמְעַן אַיְּן דָּאַ גַּרְוִיס – גַּרְעַסְעַר זַיְּ
יעַנוּ בַּילְדָּעַר וּוואָס הַעֲנָגָעַן אַיְּן די שְׂוִין.
אַיְּן קַלְוְבָּצִיםְעַר הַעֲנָגָעַן אַיְּן צַוְּיַיְ גַּרְוִיסְטַּ רַעַמְלָעַךְ בָּאָגָּרְדִּיְ
סְוִונְגַּעַן פָּאָרְ נִיעַסְטַּ סָאנָאַטָּאַרְיסְטָן – אוֹיף יִדְיְשַׁ אָוֹן פּוּיְלִישַׁ.
עַס הַעֲנָגָעַן דָּאַ אַיְּיךְ פָּאַרְבִּיקָּעַ אָוֹן בַּילְדָּעַרְישַׁ טַאַגְּפָלְעָנְגָעַר, וּוואָס
וּבִין זַיְּ-די-קִינְדָּעַר פָּאַרְבְּרָעַנְגָּעַן דָּאַ דָּעַם טָאגַ.
צֻום אַינְטָרָעַסְאַנְטָסְטָן אַיְּ אַבְּעַר דָּעַר גַּרְוִיסְעַר „בוֹיְםַ פֿוֹן
דָּעַר זַעַלְפְּסַטְפָּאַרְזָאַלְטָוָגָגַגְ“. –



בָּוּם פּוֹן דָּעָר קִינְדָּנָר - זָעֵל בְּסֶטְפָּאָר וּאַלְטוֹנוֹג אַין דָּעָר מַעְדָּעָם-סָאנָאָטָאָרִיעָ

וויפל צויזיגן און צויזיגעלעך!
 וויפל קאמיסיינס און אויפזעער!
 א וואלד פון אמתן פאר קינדער האט דא די קינדער-פֿאַר
 זאלטונג.
 די קינדער לֵיעַגעָן דעם גאנצן טעקסט פון דער באָנְגִּיר
 סונְג פֿאַר די נְיִאָנְגָּעָקְומָעָן כָּאוּיְירִים.
 דער ערשותער טאג איז אַריַבְּעֶר גִּין, מע האט פֿאָרְנוּמָעָן
 ערטען, אויסגעפֿאָקט די זאָקָן, באָקוּקָט די גַּעֲבִידָעָס, גַּעוּוֹן בִּיטָּם
 דָּקְטָעָר אָאיָוָן.
 ווער עס איז גַּעוּוֹן רִירֻוּדִיק, האט אַלְץ גִּיך אַפְּגָעָטָאָן,
 אָוָן נָאָך באָוָיָן אַרוּסְצִיכָּפָן זִיך אַוְיפָּן שְׁנִיְתָאָר אָוָן אַוְיפָּן
 גַּלְּיטָש.
 די ערשותע נאָכָט אָיוּ מַעַן גַּעַשְׁמָאָק גַּעַשְׁלָאָפָן, כָּאַטְש אַוִּיך
 אָנִי אַרט — מַעַן אָיוּ גַּעוּוֹן מִיד פָּון די פֿאָרְשִׁידָעָן אַינְדְּרוֹן.

בִּיטָּם פֿרִישְׁטִיק

אָין דער פֿרִי ווֹאַשְׁטָמָע זִיך, מע מאָכָט די בעטָן, אָוָן
 מע גַּרְיִיט זִיך צָוָם פֿרִישְׁטִיק.
 דִּין אָוָן צִיכְטִיק אָיוּ דָאָז עַסְצִימָעָר, פִּינְ גַּעַדְעָקָט די
 טִישָּׁן, די אוֹפְּזָעָר מַאֲכָן די לְעַצְטָע צָוְרִיתְנוּגָעָן.
 גַּיְתָּלְעָ אָיוּ גַּעַקְוּמָעָן די לְעַצְטָע פִּין דער אלְטָעָר גַּעַבְּיִידָע,
 אָכָאָוּרְטָעָ האָט זִיך באָגְלִיטָאָט אָין אַלְץ גַּעהָאַלְפָן. בִּיטָּם
 אַרְיִינְגָּאנְג אָין דער נְיִיעָר גַּעַבְּיִידָע, וּוּ עַס אָיוּ דָאָס עַסְצִימָעָר,
 האָט דער אוֹפְּזָעָר דַּעַמְאָגָט דַּעַר "טְשָׁאָלְדָאָטְשָׁע", זִיך זָאָל אָפָּ
 וּוּשָׁן די פִּיס. אָוָן אָ צְוַיְיָהָר אוֹפְּזָעָר האָט גַּעַבְּעָטָן וּוּחָזָן די
 הענטָט, צִיך זִיך זַעַנְעָן דִּין.
 גַּיְתָּלְעָ האָט ווֹידָע גַּעהָרָט אַנְדָּעָר אַרוּסְגָּוּרְעָדְטָע וּרְעָרָ
 טָעָר: גַּאי — אַנְשָׁטָאָט גִּין, פֿרִינְטָע — אַנְשָׁטָאָט פֿרִיעָר, זַאיַּף —
 זַיִּיף אָאיָוָן.
 אַיר שָׁאָכְנָטָע האָט אַוִּיך גַּעַרְעָדָט עַפְּעָס מַאֲדָנָע, אַלְץ האָט
 זִיך בִּיְ אַיר גַּעַגְדִּיקָּט אַוִּיך אָ: טַעַפְּאַלְאָ, לַעַפְּאַלְאָ, שַׁטְּאַלְאָ...

זבי געגריסט, נײַגעקומענעָר כָּאוּוּר!!!

1. דא איז די מעדעָם-סָאנְאַטָּאַרִיעַ. אלע זענען דא כָּאַ ווֹיְרִים. די מעדעָם-סָאנְאַטָּאַרִיעַ איז אוּפְּגָעְבּוּיט גָּעוֹאָרַן דָּוָרָךְ די יִדְיְשָׁע אַרְבְּעַטָּעַר. זֶה טְרָאָגַט דָּעַם נָאָמָעַן פַּוֵּן גְּרוּוּסָן אַרְבְּעַטָּעַר-פִּירָעָר, בּוּיְעָר פַּוֵּן דָּעַר יִדְיְשָׁעַר פָּאַלְקָשׁ שְׁלַׂוְוִיל, ווֹלְכָה מְעַד עַמְּ.
2. באָקָעַן זֶיךְ דָּא מִיט אַלְעָמָעַן. פְּרָעָג זֶיךְ פָּוּנָאָנְדָעָר, וַיְ אָוִוִּי מַעַפְּאַרְבְּרַעְנָגָט דָּעַם טָאג אִין סָאנְאַטָּאַרִיעַ.
3. קָוָק זֶיךְ צָה וַיְ רַיְנָן עַס אִיז דָּא יַעֲדָן וַיְנַקְּלָעַ. זָאַלְסָט אָוִיךְ הַיְתָן אָוּמָעָטָום די רַיְנִיקִיט.
4. דָּעָרוּוִיס זִיךְ, וַוְ אָוָן וַיְ אָזְוִי אַזְוִי די קִינְדָּעָר הַאַלְט זַיִעְרָעַ זָאָכָן: בעַגְּאָדִים, וּוּשָׁ, שִׁיךְ, בִּיכְלָעָן, בְּלִיְפְּעַדְעָרָם, הַעֲפָטָן אַדְּגָה.
5. קָוָסָט אָרְפִּין אִין עַסְצִימָעָר, גַּעַדְעָנָק: עַס וּוָאָס מַעַר אָוָן רַעַד וּוָאָס וַיְנִיקָּעַ.
6. דָּא אִיז דָּא אַ וַעֲלַבְּסַטפָּאַרְוָאַלְטוֹנָג פַּוֵּן קִינְדָּעָר. בְּעַט עַמְּעַצְּן פַּוֵּן דִּינְגָּעָן נִיְּיעַ כָּאָוִוִּירִים, עַר וְאַל דִּיךְ באָקָעָנָעַן מִיט אָוְנְדָּעָר וַעֲלַבְּסַטפָּאַרְוָאַלְטוֹנָג מִיט דָּעַם קִינְדָּעָרָאָט.
7. וּוּרְ אַ מִּטְגָּלְיד אִין קָאָפְּעַרְאָטוֹו.
8. פָּאַרְשְׁרִיבָּז זֶיךְ אִין בִּיבְּלִיאָטָעָק, וּוּסְטוּ בָּאַקְוּמָעַן בִּיכְעָר צִוְּמָהָה.
9. אִיצְטָ בִּיסְטוּ דָּא אַ גַּלְיכָעָר כָּאוּוּר מִיט אַלְעָמָעַן, אוּבָבָעַן וְעַט דִּיר אַגְּנָטְרוּעָן אַ בָּאַשְׁטִימָטָעַ אַרְבָּעַטָּעַר, פִּיר זִיךְ אוּסָפָּהָן, מִיט אַיְבָּרְגָּעְבָּנוּקִיט אָוּן לִיבָּעַ צִוְּרָעָה.
10. זֶיךְ גַּעַרְיסָט טִי!!!

קִינְדָּעָרָאָט

וַיְאִזְׁנֵ פָּנִים דַּעַט גַּעֲוֹעַן אֶפְּלַע אַבְּסָל צַעֲטוּמָלַט, אֶפְּעַר
אַיְן דַּעַט אַלְגָּעָמִיְּנָעַם רַאֲשַׁת הַאֲטַז וַיְנִישַׁת גַּעֲהָאָט גַּעֲנוֹג צַיִיט צַו
טְרָאָכְטָן וּוְעָגָן דַּעַט.

עַס אַיְזַּגְּעַמְּעַן דַּי צַיִיט פָּנִים פְּרִישְׁטִיק, מַעַ הַאֲטַז זַיְק אָוִיסְ
גַּעֲזָעַצְטָבְּיַי דַּי טִישַׁן — דַּי לְעַרְעַר הַאֲבָן אַנְגָּעוּיוֹן דַּי נִיעַ קִינְ
דַּעַר וַיְעַרְעַר עַרְטָעַר. אַיְן לְעַרְעַר הַאֲט אַוְיְגָעַהוַיְבָן אַהֲנָט. אַיְן
עַס אַיְזַּנְּזַיְק אַלְיַיְן גַּעֲוֹאָרְן שְׂטִיכְיַי.

פְּרִידְקָעַ הַאֲט דָּאַן אַוְיְגָעַשְׁפִּילְט אַוְיְפָן קְלָאָוִיר אַשְׁטִימָנוֹגְ
לְיַיְד.

שְׂטִיכְיַי אַיְזַּנְּזַיְק גַּעֲוֹעַן... דַּי קִינְדָּעַרְשָׁע אַוְיְגָן הַאֲבָן גַּעֲלוֹיכְטָן, דַּי
פְּעַנוּמָעַר גַּעֲשִׁינְט — אַוְיְגָעַרְוָטָע, אַוְיְגָעַשְׁלָאָפְּעַנוֹעַ.
גַּיְטָעַלְעַ הַאֲט אַרְאָפְּגָעַלְאָט דַּי אַוְיְגָן, אַיְן אַיְרַהְיַה זַיְק גַּעַ
דוֹכְטָן, אַיְן זַיְק הַעֲרַת קְלָאָפָן אַיְרַהְיַק...
— כָּאוּוּרְשָׁאָפְּט! — הַאֲט זַיְק דַּעַרְהָעַרְתָּ דַּי שְׂטִים פָּנִים לְעַד
רָעַר אַיְן אַלְעַאְיַיְק קִינְדָּעַר הַאֲבָן אַפְּגָעַעְנָטָפְּרָט! — כָּאוּוּרְשָׁאָפְּט!
— זַאְס אַיְזַּנְּזַיְק גַּעֲוֹעַן דַּי שְׂטִיכְיַי מִינְט — הַאֲט אַיְרַ
דַּעַרְקָעַרְתָּ דַּי שְׁאָכְנָטָע. — אַיְן אַיְצָט וּוְעַלְן מִיר הַעֲרָן לְיִיעַנְעַן
אַונְדוֹזָעַר טַעַגְלַעַכָּע צַיְטָנוֹג, “אַנְדוֹזָעַר רַאֲדִיא” — הַאֲט זַיְק צַוְּגָעַבָּן.

„אַונְדוֹזָעַר רַאֲדִיא“

סָאַיְז אַוְיְגָעַגְאָנְעַן אַוְיְפָן מִתְּנַצְּעַר אַיְזָיק מִיט אַ
הַעֲפָט אַיְן דַּעַר הַאֲנָט, אַיְן מִיט אַ קִּימָאָט-בָּאָס הַאֲט עַר אַנְ
גַּהְוַיְבָן לְיִיעַנְעַן:

מְאַנְטִיק דַּעַט...
אַונְדוֹזָעַר רַאֲדִיא, נָוּמָעַר...
קָאָרָעָסְפָּאַנְדָּעַנְטָין פָּנִים דַּעַר סָאָגָט אַרְיִשָּׁעַר מַעַט עַאֲרָאָלָגְיַי.
שְׁעַר סְטָאָצִיְע, שְׁוַיְשָׁאָנָע, גַּיְט אַיְבָעָר: זְוָנוֹ אַוְיְגָעַגָּנָג... זְוָנוֹ אַונְדָּעַר...
גַּאֲנָג...
תַּעַמְפָּעָר אַצְוָר פָּאָרָן פָּאַרְגָּאַגְגָעָנוּם מַעַסְלָעָס...
דָּרוֹק פָּנִים לְוַפְּט... וּוַיְנַט...
אַטְמָאָס פָּעָרִישָׁע אַפְּזָעַגָּנוֹג (שְׁנִי)...
הַיְנַט פְּרִי — 2 גְּהָאָד קָעַלְט. הַיְמָלָרִין אַאֲזוֹ.

קָאַרְעָסְפָּגְנְדָעֵנֶט „שָׁאַרְפָּאוּירָ“ גִּיט אַיְבָּעָר פֿוֹן אַ שְׂמוּעָס
מִיטָּן לְעָרָרָ בְּרוּמְבָּעָרָגָ, אָז עַס גְּרִיטָ וַיַּן אַ נְיִיעָרָ פִּילָּם
פֿוֹן סָאנְגָּטָאַרִיעָ-לְעָבָן אַיְן דָּעָרָ צִימָטָ פֿוֹן וַיְינְטָעָרָ“.
כְּעַוּרָעָ קִינְדָּעָרָ הָאָטָ מִיטָּ פְּאַרְוּוּנְדָּעָרָנָגָ נְזָקָוָתָ אַיְנְגָעָר
אוֹפָּן צְוַיְיָתָןָ. פֿוֹן דִּי אוֹיְגָןָ הָאָטָ מַעַן גַּעֲקָוָנָטָ אַרְוִיסְלִיְיָעָנָעָן
אַ פְּרָאָגָעָ: צִי אַיְזָן עַס טָאָקָעָ רִיכְטִיקָ צְזִוִּיָּה
קָאַרְעָסְפָּגְנְדָעֵנֶטָ פֿוֹן דָּעָרָ 3-טָעָרָ גְּרָפָעָ, „שְׁפִיצְבְּלִיעָרָ“
גִּיט אַיְבָּעָרָ, אָזָה הַיְנָטָ נְאָכָןָ פְּרִישְׁטִיקָ קְוָמָטָ פָּאָרָ אַ שְׁפָאָצָזִיר
אַיְן וּוּלְדָלָ אַאַזָּחָ.

עַס זְעָנָעָן גְּעוּוֹנָן נָאָךְ עַזְלָעָכָעָ מְעַלְדוֹנוֹנָעָן אַיְן צָוָם סָאָף
בְּאַגְּרִיסְטָ הָאַרְצִיקָ דָּעָרָ קִינְדָּעָרָאָטָ דִּי נְנִיָּ-אַנְגָּעָקָוּמָעָנָעָ קִינְדָּעָרָ,
וַיְוִוְוָשָׁטָ צִיָּ, צִיָּ וְאָלָןָ זִיָּןָ גְּוֻטָּעָ כְּאָוְיִירִיםָ, וַיַּיְיָ עַס פָּאָסָטָ פָּאָרָ
דִּי בִּירָגָעָרָ פֿוֹן דָּעָרָ קִינְדָּעָרָ-רָעְפּוּבְּלִיקָ, וַיַּאָסָהָ הַיִּסְטָ מְעַדְעָםָ
סָאנְגָּטָאַרִיעָ.

אַיְבָּעָרָ הַוּנְדָּעָרָטָ פָּאָרָ הַעָנָטָ הָאָבָןָ גַּעֲנוּמָעָןָ פָּאָטָשָׁןָ צָוָם
גְּרוּסָ פָּאָרָ דִּי „טְשָׁאָלְרָאָקָעָסָ“.).

אָרָן נְאָטָוָרָ-וּדְרָנְקָלָ פֿוֹן דָּעָרָ מְעַדְעָםָ-סָאנְגָּטָאַרִיעָ

נְאָכָןָ פְּרִישְׁטִיקָ הָאָטָ אַיְזָןָ קִינְדָּעָרָאָטָ אַוּוֹעָקָ
גַּעֲפִירָטָ דִּי „טְשָׁאָלְרָאָקָעָסָ“ אַיְן בָּאָטוּרָ-וּוִינְקָלָ.
דָּעָרָ נְאָטָוָרָ-וּוִינְקָלָ פֿוֹן דָּעָרָ סָאנְגָּטָאַרִיעָ אַיְזָןָ דָּאָסָ גְּרָעָסְטָעָ
פְּאַרְגָּנְגִּיןָ-אָרָטָ פֿוֹן דִּי קִינְדָּעָרָ; אַלְלָעָ גַּעֲסָטָ פִּירָטָ מַעַןָ אַהֲיָןָ,
קִיְיָןָ שָׁוֹלָ הָאָטָ נִישְׁתָּאָ צְזָלְכָעָ שְׁיִינָעָ זְאָמְלָנוֹנָגָעָןָ אַיְןָ מוֹזִיָּ. אַיְןָ
נָאָךְ אַינְטָעָרָעָסְאַנְטָעָרָ זְעָנָעָןָ דִּי לְעַבְדִּיקָעָ וַיְוִינְקָעָלָעָ: דִּי
טוּבָּןָ, אוֹפָּעָםָ, בָּאָסִיְיָנָעָןָ, אַקְוָאָרָןָ אַ"אָ.

צְזָעָרָשָׁטָ אַיְזָןָ מַעַןָ אַוּוֹעָקָ אַיְןָ מוֹזִיָּ.
בַּיְיָ דָּעָרָ טִירָ הָאָטָ אַוִּיפְגָּעָנוֹמָעָןָ דִּי גַּעֲסָטָ דָּעָרָ אַוִּיפְוָעָ.

עַרָּ פֿוֹן בִּיאָ-צִימָעָרָ (בִּיאָלָגְנִישָׁעָרָ-צִימָעָרָ).
— אַיְןָ עַרְשָׁטָןָ צִימָעָרָ — זָאנְטָ דָּעָרָ אַוִּיפְוָעָעָרָ — הַאָבָןָ
מִירָ גְּעוּוֹיְקָעָןָ-זְאָמְלָנוֹנָגָעָןָ. מִירָ הָאָדָעָוָעָןָ דָּאָ בְּלוֹמָעָןָ, מִירָ קְלִיְיָבָןָ
פְּרוֹכָטָןָ פֿוֹן אַוְנְדּוּעָרָ סָאָרָ אַיְןָ גָּאָרָטָןָ, וּרְיִיעָסָ, וּלְטָעָנָעָ

געוויקסן פון אונדזער קאנט, און אט האבן מיר אפילע זעלטען געוויקסן פון יאט און פון די בערג.
די קינדרער קוקן זיך ארים און זען אין פינע קעסטע-
לעך און אין גלעזער אַלעֲרָלִי געוויקסן: אַיְדָלוֹבִיס (שָׁאַרְאַטְקָעַ),
קאָרָפָטָאַישָׁעֶר אַסְעַט, הַיְדָעָוִיקָסָן (עַרְיקָעַ), בָּאוֹלְפְּרוֹכְטָן.
קינדרער קוקן און לַיְעָנָעַן.

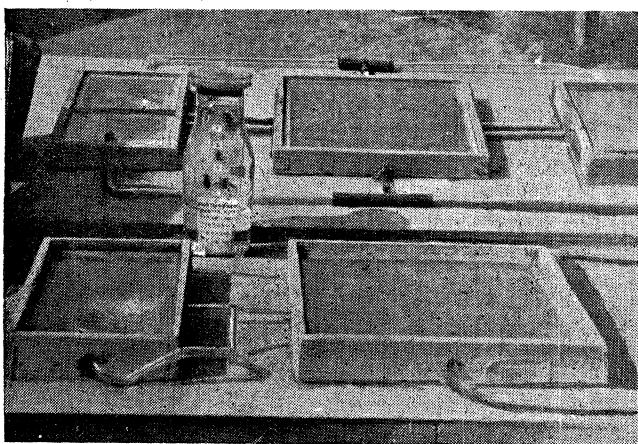
אָוּמָעָטוֹת זענען דאַ יִדְישָׁע אָוּן פּוֹלִישָׁע אַוְיְשָׁרִיפָּטָן.
אוּף די ווענט הענגען אוּיך פָּאַרְבִּיכָּע בִּילְדָעָר פון געוויקסן,
שוּעוּמָלָעַן, לִישָׁאַיָּעַס, מָאָכָן אַלְעָרָלִי, פֿעַדְעָרָגְרָאָזָן, קִיטְלָרָוְטָן
אָאָ.

דעָר אַוְיְזָעָר – אַ קִּינְד, ווֹאָס אֵין גַּעֲקִימָעַן אַחַעַר פֿוֹן
טַּאלְמָעָד-טַּוְיָרָע, אָוּן האָט בַּיִּזְקִינְזִין שָׁוֹל קִיְּינְזִין בְּלִוְמָעַן נִישָׁט
געַהָּאָט – אֵין שְׁטָאָרָק צְוָנְעָבָנוֹן צַוְּזַבְּן וַיְיַקְעָלָעַ דָּא אֵין
סָאַנְאַטָּאַרְיָע. אַיְצָט, בעשָׂאָס די קִינְדָעָר זענען פָּאַרְנוּמָעַן מִיטָּן
בָּאַטְרָאָכָטָן די זַאְמָלָנוֹנָעָן, כָּאָפָט עָר אַיְיךְ אַרְיִין אַ שְׁטִיקָל אָרָ-
בעָטָה: עָר בָּאָגִינְסָט אַ בְּלָוְמָעָטָאָפָּה, אַ צְוַיְּיָתָן – ווֹאָס שְׁטִיטָ-
אֵין שָׁאָטָן – רַזְקָת עָר אָרוּסָצָום לִיבָּטָן; דָּא נָעָמָט עָר אַרְאָפָּ-
אַ פָּאָגָעָלָט בְּלָעָטָל, אָוּן דָּאָרָט שְׁפָאָרָט עָר אַונְטָעָר דָּעַם
שְׁטָעָנְגָל.

– דָּאָס אַלְץ – זָאָגָט דָּעָר אַוְיְזָעָר – האָבָן גַּוּזָמָלָט
אונְדוּזָעָר קִינְדָעָר אָוּן לְעָרָעָר. די אוּסְטָלְעָנְדִישָׁע האָט מָעַן
אונְדוּזָעָר גַּשְׁקִיט אָלָס מַאְטָאָגָנוֹס.

איַן צְוַיְּיָתָן צִימָעָר האָט שְׁוִין אַ צְוַיְּיָתָר אַוְיְזָעָר זַיִן
מעַלְכוּ – דָּאָרָט זענען זַאְמָלָנוֹנָעָן פֿוֹן די בָּאַלְעָכָאִים.
אַלְץ אֵין אוּסְטָגָעָשָׁטָעָלָט אוּף פָּאַלְיִיצָס אֵין אַ טִּידָעָר:
פִּישָׁ, פְּרָעָשָׁ, טְרִיטָאָנָעָשָׁ, שְׁלָאָגָעָן, עַקְרִישָׁן, שִׁילְדָקָרָאָטָן, אַפְּיָיָ-
לָעָ – אַ קִּלְיָנָעָר קְרָאָקָדָל אֵינוֹ דָּאַ פָּאָרָאָן.
בַּיִּ – אַ צְוַיְּיָתָר ווֹאָגָט שְׁטִיעָן פִּינְגָל-זַאְמָלָנוֹנָעָן. אוּף די
חוּנָּעָן: בִּילְדָעָר אָוּן אוּסְטָגָעָשָׁטָעָלָט פִּינְגָל, אָוּן אֵין גַּלְעָזָעָר
פָּאַרְאָקָנָס עַרְוּוִירָטָעָה הַינְּדָעָלָעָן, טִיבְעָלָעָן. אַיִּיעָר פָּרָשָׁדָעָנָע אָאָ.
מָעָ זָעַט דָּאַ דִּי קְלָעָנָסָטָעָ – פִּינְגָעָלָעָ – קָאַלְיִבְרִיסָן, פֿוֹן
ברָאָזָיל אָוּן גְּרוּסָטָעָ פִּינְגָל-רוּבִּיבָּרָעָ, וּוּ שְׁפָאָרְבָּעָרָס אָוּן אַפְּיָלָעָ –
אָן אַדְלָעָר.

אין אַ צוֹוִיְתָן ווַינְקָל זענָען אוַיסְגָעַשְׁטָעלֶט אַינְסָעַקְטָן:
 די שענסטע פָלאַטְעַרְלָעַך פָון בָּרָאַזְיָל, וואָס זענָען אוַיס ווי גַעַם.
 מָאַלְטָע קָוָנְסָטְבָּל דָעַר אָנוּ קָאַלְעַרְלִיאַיְ�סָעַקְטָן פָון פּוֹילְן.
 - אַלְצַן הָאָט זַיך בַּי אָונְדָז אַוְיסְגָעַה אַדְרָוּעַט - זַאנְט
 דָעַר אַיְפּוּעַר. - אַפְּלָעַ אַיְצָט, ווִינְטָעַר, הָאַדְרָוּעַן מִיר וואָס
 נַאֲר עַס לְאַזְוֹת זַיך.
 אַט זַעַט אֵיר אַינְסָעַקְטָן, וואָס זענָען עַגְלָעַך צוֹ צוֹוִיְגָעַ.



אַ קִינְסְטַלְעַכְעָר מַוְרָעַשְׁנִיק

לָעַך - דָאָס זענָען די אַזְוִי גַעַרְפָעַנְג "וְאַנְדָעַרְנְדִיקָע צוֹוִיְגָעַן"
 אַט הָאַדְרָוּעַן מִיר גַעַלְאַנְדָן, שְׁלִיעַרְלָעַך פָון וואָסָעַר-ליַבְעַלְעַך,
 אָוָן אַט אַיז אַ קִינְסְטַלְעַכְעָר מַוְרָעַשְׁנִיק.
 אַלְעַמְעַנְס אַוִיגָן הָאָבָן זַיך גַעַוְעַנְדַט צָום טִיש, אַוִיכָ
 וּוּלְכָן עַס זענָען גַעַשְׁטָאַגְעַן עַטְלָעַכְעָ קָעַסְטָעַלְעַך. די קָעַסְטָעַ
 לָעַך זענָען בָּאַדְעַקְט מִיט גַלְאַז, אָוָן מַעַן זַעַט אַוְבְּטָעַרְן גַלְאַז
 אַרוּמְלִיְפָן מַוְרָעַשְׁקָעָס. פָון אַיְין קָעַסְטָל צָום אַנְדָעַרְן בִּירַן
 גַלְעַזְעַרְנָעַ רַעַעַלְעַך - קָאַרְיַידָאָרָן, - אָוָן די מַוְרָעַשְׁקָעָס לַזְיְפָן
 דָוָרָך דָוָרָך זַיך.

— דא, אין דעם קעטטל, איזו זיינער שפיאו: קאנפיטור און וואסער. יא, מורהשקסעס זענדען קלונג, זיי געדענקיין, וו צו קומען זוכן עסן. און דא אין דעם ווינקעלע האבן זיי אפי לע א בעסווילעט. וווען סע שטארבט א מורהשקסע, טראנט מען זי צוועק אהער.

— מיר האבן אין שלו אויך געהאט איז א מורהשנייק — האט זיך אונגעראפן גיטעלע. — מיר האבן געליענט אין דער "קליגער פאלקסציטונג" וווען איבער מורהשנייק, האבן מיר זיך אויך געמאכט איזא.

— יא — זאגט ארעעלע, — מיר לײַעגען טאמיד אין דער "קליגער פאלקסציטונג" וווען איבער ביאַוינקל און וויסן אלע גיעען, וואָס טראפֿן בּײַ אַיִּיךְ.

— אבער דאָר איזו עס דאָ שענער, ווי מע קען מיינען פון די ציטונג-בָּאַשְׁרֵיבָּונְגָּן — האט שוין אונטערנְגָּכָּפָּט אָדְרִיטָעָר.

— די תשאָלדאָקעס האבן זיך צוּגָּכָּפָּט באָטראָכָּט די גרויסע שלענג, די פָּאָרְבִּיקָּעָט-טוֹקָּאן-פָּעָדָעָרָן (פּוֹן ברָזְוִילִישָׁעָ פִּיגָּל) דעם דרייפֿינְגְּעֶרְדִּיקָּן "פּוֹילָעָר", די גרויסע יַאֲם-זַאֲמָן לְוִינְגָּעָן אַאַ.

— איז אַפְּלִינְגְּדִּיקָּן פִּישׂ זיך צוּמָּעָרְשָׁטָן מְאַלְוָן אָון די מערזון, די יַאֲמָ-שְׁתְּרָעָנָס, דער אַכְטָפָּס — דאָס זונען דאָך בעומס אַינְטָעָרָסָאנְטָעָ בָּאַלְעָכָּאִים.

— ווי גוט וואָלט געווען, וווען אלע שולן האבן אַזְעָלְכָּעָ זְמָלְנוּגָּעָן. מיר לערנְגָּעָן דאָך נאָר פּוֹן בִּילְדָעָר — האט זיך אַפְּ גַּרְוּפָּן פְּרִידְקָּעָ.

— בּײַ אָונְדוֹן, קִינְדָּעָר — זאגט די לְעָרְעִירִין בָּאָנָּע — ווועט אַיר קענְגָּעָן אַלְזָעָן, אָון אַנְזָעָרָע בָּאַלְעָכָּאִים אַלְיִין האָ. דעוווען. דאָ, אַין מַזְוִיָּה, האט אַיר לְעָפָּן די זְעַלְתָּעָנָע בָּאַשָּׁעָ. פָּעָנִישָׁן, אַוְיסְגָּעָשְׁנִיטָעָנָע קָאָרְטָלָעָךְ פּוֹן בִּיכְלָעָן. ווועט אַיר זיך קענְגָּעָן אַיְבָּעָרְלִיְיָעָנָע אַיר עַפְּעָס וווען זַיִּי. אַיר קענְט אַפְּילָע אַרְיִינְקוֹן. אַין די נְאָטוֹרָאַטְלָאָסָן אָון בִּיכְעָר וואָס לִיגָּן דָּא. אָון אַוִּיבָּ אַיר ווועט גָּאָר אַלְיִין זָעָן עַפְּעָס נְיִיעָס, ווועט אַיר עַסְקָעָ.

גען אַרְבִּינְשְׁרִיבֶּן אֵין אָונְדוֹזֶר נְאָטוֹרְ-טָאָגְבּוֹן. מִיר פָּאָרְשְׂוִיבֶּן
אַלְץ וּאַסְטְּרִיךְ מִיר זָעָם. מִיר הָאָבָן שְׁוִין פָּאָרְנָאָטְרִיטְעַ בָּאָפְּאָכְ-
טוֹנוֹנוֹן פָּוֹן עַטְלָעֶכְעַ יָאָר.
— אָוֹן אַיְצָט, קִינְדְּרָעַ, לְאָמִיר גִּינְזִין צָו דִּי הִינְעָר אָוֹן
טוֹבֶּבֶן. אֲהָעָר וּוּטָס אִיר קָעָנָעַ אַרְבִּינְגִּינְיַן יְעָדָן טָאָג אָוֹן מִיט
אַלְץ זִיךְ בָּאָקָעָנָעַ.

* * *

אוֹיפֶּן וּוּגָ צָוּם הִינְעָר פְּלָאָץ הָאָט דִּי לְעַרְעִין בָּגָנָע גַּע-
וּוִוְוָן דִּי קִינְדְּרָעַ דִּי מַעַט עַאֲרָאָל אָגִישָׁע סְטָא צִיעַ.
— דָא הָעָנָגָע טֻרְמָאָמְעַטְעָרָת, אַ בָּאָרָאָמְעַטְעָר אָוֹן אַנְ-
דָעָרָע מַאֲכְשִׁירִים, וּאַס וּוּוִוְוָן דָעָם וּוּטָעָר. אָוֹן אַט אוֹיפֶּן דָאָךְ
אִינְזָאָוּן וּוּינְטוּוּיְזָעָר. אָונְדוֹזֶר וּוּינְטוּוּיְזָעָר הָאָט אָבָעָר אַוְיךְ אָוֹן
עַלְעַקְטְּרִישָׁן זִינְגָעָר אִינְזָאָוּן צִימָעָר. וּוּעָן מַעְזָוִילָן
קָעָן מַעְן זָעָן אִינְזָאָוּן צִימָעָר, וּאַס פָּאָר אַזְזָעָן
וּוּינְטָס אַזְזָעָן אִינְזָאָוּן דְּרִיסְוָן.
— אַט אַזְזָעָן אָונְדוֹזֶר
גְּרוּוּסָעָר וּוּאָסָעָר
בָּאָסְיִינְזָן. דָא לְעַפְנָן
פִּישְׁעַלְעָן, שִׁילְדְּקָרָאָטָן
אַזְזָעָן בָּאָלְגְּכָאָטָן אָוֹן
גְּעוּוּיְקָטָן. אָבָעָר אַוְיךְ
וּוּינְטָעָר שְׁעָפָן מִיר
אָוִיס דָאָס וּוּאָסָעָר אָוֹן
דָעָקָן צָו דִּי בָּאָסְיִינְגָעָן
מִיט בְּלָעַטְעָר — זַיִן
זָאָלָן נִישְׁטָוּ וּוּרְעָן פָּאָר-
פָּרָאָרָן. פָּוֹן פְּרָאָסָט
קָעָנָעַ פְּלָאָצְן דִּי זָעָנָט
פָּוֹן בָּאָסְיִין.



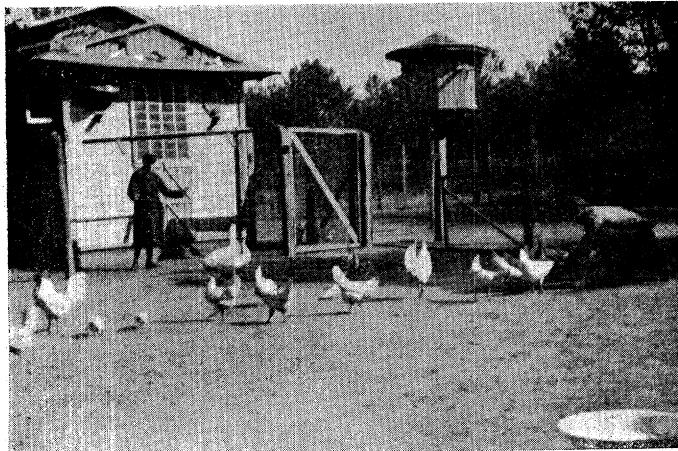
מעט עַגְרָאָל אָגִישָׁע סְטָא צִיעַ

- אַט אִין דָעַר זְנוּזִינֶעֶר.

- אַט אִין אָונְדוֹעֵר גַּאֲרְטָן, אָונְדוֹעֵר סַאַד, אָוָן אַט
דָּאָס וּוּאָרָעַ מְהוֹיזָן. אַיְצָט, וּוִינְטְּרְצִיְּט, אִין דָאָס אַלְץ אַיְנֶ
גַּעַשְׁלָאָפָן - עַס אִין קָאָלֶט אַיְן דְּרוֹיסָן. צָוָם אַנְהִיבָּפָרְלִינְג
וּוּעַט אַלְץ וּוּרָן גְּרִין אַוְן בָּאָפְּלִימֶט.

ברוד דר קינדר און טרייבן

וּוִי שְׂטָאָרָק זְעַנְעָן גְּעוּזָן אִיבְּעָרָאַשָּׁט דִּי קִינְדָּעָר, וּוּעַן
זַיִי הָאָבָן דָעַרְזָעָן דִּי גְּרוּסָע אִוְּפָעָס-פְּלָעָצָר אַוְן דִּי הִינְעָר-
שְׂטָאָלָן. זַיִי זְעַנְעָן צְגֻעוּוִינִיט צָו זָעָן, וּוִי מַעַן הַאלָט אִוְּפָעָס
אַיִן עַנְגָּע, שְׁמוֹצִיקָע שְׁטִיבָן, אַוְן דָאָס אַגָּר אַנְדָּעָרָשׁ.
דָעַר אִוְּפָעָעָר דָעַרְקָלְעָרָט, אַוְן דִּי אַלְטָע אִוְּפָעָס הָאָבָן אַיִן
שְׁטָאָלָן, אַיִן דִי יְוָנָגָע אַן אַנְדָּעָרָן. אַוְיךָ דִי פְּלָעָצָר זְעַנְעָן פְּוָנָגָן-
דָעַרְגָּעָטְלִילָט. יְוָנָגָע אִוְּפָעָס זְעַנְעָן דָאָס פְּאָרָאָן נָאָר זְוּמָעָר דִי אַיִי-
עָר וּוּרָן אַוִּיסְגָּעָוָאָרָעָמָט נִישְׁתָּאָונְגָטָעָר קוּוָּאָקָעָס. נָאָר אַיִן אַ
מַאְשִׁין אֹזָא - אַיִן קָוְבָּאָט אַט אַר הַיִּסְטָדִי מַאְשִׁין.
דִי לְעַרְעָרִיָּן כָּאָנָעָן וּוּזִינָט דִי קִינְדָּעָר דָעַם אַיְנְקָבָאַטָּאָר
אַוְן דָעַרְקָלְעָרָט זַיִי, אַוְן דִי אַיְיָעָר לִיְגָן אַיִן דָעַרְמָשִׁין וּוִי אַוְן-
טָעַר דָעַר קוּוָּאָקָעָס 21 טָעַב. עַס וּוּאָרָעָמָט זַיִי דָעַר אָאָ נָאָפְּטָלָאָמָפָ
וּוֹאָס בְּרָעָנָט דִי גָּאנְגָע 21 טָעַג אַוְן מַעַן מַוּאָפְּהִיטָן, אַוְן עַס זָאָל
זַיִן - נִישְׁתָּאָר צָו וּוּאָרָעָם אַוְן נִישְׁתָּאָר קוּאָלָט - 38 גְּרָאָד.
דִי הִינְדָּעָלָעָר, וּוִי דִי אִוְּפָעָס בִּיכְלָאָלָן, הַאלָט מַעַן רִיְין אַוְן
צִיכְּטִיק: מַעַן רִיְינִיקָט יְעַדָּן טָאָג דָעַם שְׂטָאָל אַוְן מַעַן גִּיט זַיִי פְּרִישָׁ
עַס אַוְן פְּרִישָׁ וּוּאָסָעָר. דִי שְׁפִּינְזִיקִילִים וּוּעַרָּן אַוְיךָ גַּעַוָּאָשָׁן, אַוְן
דָעַר הִינְגְּרָאָפָלָאָז וּוּעַרְטָט יְעַדָּן טָאָג אִוְּפָגְנְרִוִּימָט.
דִי קִינְדָּעָר הָאָבָן דָאָס גְּעוּזָן סְפָעַצְיְּלָעָן קִילִים צָוָם עַסְן,
וּוֹאָס זְעַנְעָן אַזְוִי גַּעַמְאָכָט, אַוְן דִי אִוְּפָעָס זָאָלָן נִישְׁתָּאָר קַעַנְעָן אַרְיָין-
קְרִיכָן מִיט דִי פִּס אַוְן נִישְׁתָּאָר פְּאָרְשָׁמָוֹצָן דִי שְׁפִּינְזִיקִילִים זַיִן דָאָס וּוֹאָס
סָעָר.
- יְעַדָּע הָוּן הָאָט בַּי אָונְדוֹ אָט נָוּמָעָר. וּוּעַן אָ הוּן גִּיט
אַרְיָין אַיִן אָ נִעְסָט לִיְגָן אַן אִי, פְּאָרְמָאָכָט זַיִן דָאָס נִעְסָט פָּוּן



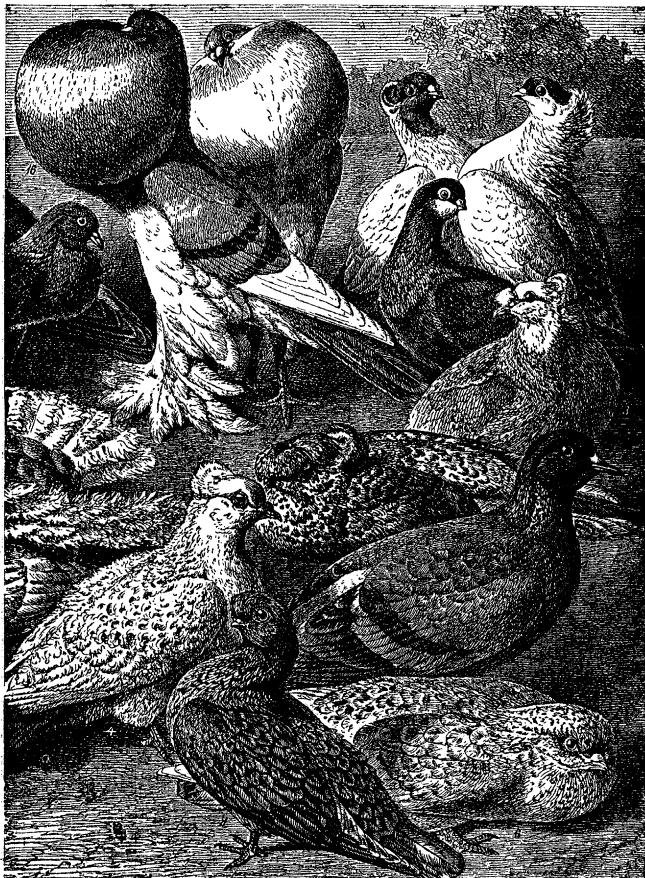
זיך אַלְיַין. און ווען מע נעםט אָרוֹיס דאס אַי, לְאֹסֶת מען אָרוֹיס דִי הוֹן אָוָן מֵעַ שְׁרִיבֶט אָן אוּפִין אַיְ דָּעַם נּוֹמָעַר פָּוֹן דַּעַר הָוֹן. מֵעַ פָּאַרְשְׁרִיבֶט אַוִּיך אַוִּיך אַסְפָּעַצְיָעַן בּוּגָן, אָז דִי הוֹן האָט זִיך גַּעֲלִינְגַּט.

טָוָן דִי פָּאַרְשְׁרִיבֶטְגָּעָן וּוַיִּסְטָ מַעַן — מִיט דַּעַר צִבְּיט — וּוְלְכָעַ הַיְנָעַר עַס לִיְגָן זִיך אָפָּט אָוָן וּוְלְכָעַ לִיְגָן גְּרוּיסָע אַיִּעָר. מִיר האָדָעָוָן נָאָר אַיְן רָאַסְעַ — וּוַיִּסְעַ לְעַהָּאָרָן-הַיְּנָעַר, וּוַיִּלְזַּיְגָן אַסְאָר אַיִּיעָר — בְּבֵי 200 אַיְאָר. צָו דִי אוּפִיפָּעַ קּוּמָעַן צָו גָּאָסֶת גָּאנְצָעַ מְאַכְּנוּס קָאוּקָעַס. קְרָאָעָן, סְרָאַטְשְׁקָעָס אָוָן שְׁפָעַלְלָעַר פָּוֹן אָרוֹסָן. דָא פָּעַלְתָּ נִישְׁטָ קִיְּנָמָאָל קִין שְׁפִּיגָּן, אָוָן קִיְּנָעַר שְׁטָעָרְטָ זִיך נִישְׁטָ עָסָן. בִּיפְּרָאַט אִיצְטָ וּוּנְטָעָר, וְעַן עַס אִיז שְׁוֹעָר צָו גַּעֲפִינְגָּעָן שְׁפִּיגָּה, אִיז דַּעַר אוּפִיפָּעַ-פְּאָצָעַ פָּוֹן דַּעַר סְאַנְגָּטָאָרָעַ טָאָמִיד גָּאָסָט-פְּרִיבְּנָדָלָעַר פָּאָר אַלְעַ בְּאָפְּלִיגְלָטָעַ פְּרִיבְּנָדָ. מִיר שְׁטָעָלָן אַוִּיך אָרוֹיס אַ פְּוִיגְלָטִיש אָוָן גִּיבָּן יְעָדָן טָאָג צָו עָסָן דִי פִּיגְגָּן. דַּעַר כָּאָוָעָר מְאָטָל, וּוְאָס הַיְּתָ דִי אוּפִיפָּעַ וּוְיָ אָן אַוִּיך אַיְן קָאָפָּ. פָּאַרְגָּעָסָט נִישְׁטָן, אָז עַס אִיז קָאָלָט אָן דְּרוֹיסָן — עַר האָט אַוְעַקְגַּעַשְׁטָעַלְטָ אַפְּלָעָ אַיְן הַיְנָעַרְשָׁתָאָל אָן אַיְוּעָלָעָ, אַיְן

פרעסט הייצט ער, קעדיי עס זאל זיין וואראם. פון דרי פונצטער,
מיט וועלכע מע באדעת זומער די ספוקטן האט ער אַפְגָעֶזְוִימֶט
פֿאָר זַיִ אַ וּעֲרָאַנְדָעַ, וואס איז געשיצט קעגן ווינטן.

* * *

אויפֿן הינערפֿלאַז געפֿינַט זיך אויך דאס טויבּן הוי ג



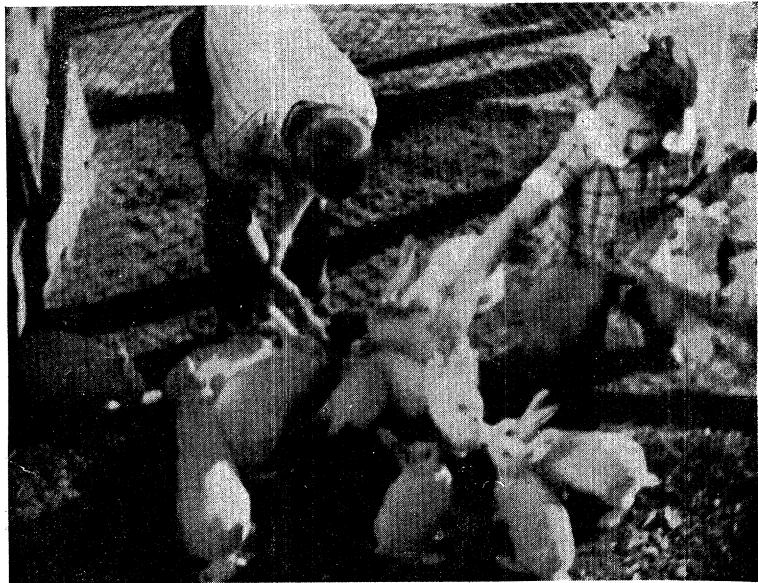
טויבּן-ראָסֶעֶס

די טויבן שטעין מיט זיך פאָר די פֿאָרבִּיקְסְּטַע גּוֹזֶלְשָׁאָפְּט.

עס דריינען זיך אַרום ווַיְסַע מְעוּקָעָם. טונקעלע פָּאָסְטְּוּוִיבֶּן, גַּעַשְׂפְּרִיצְטָע ווַיְנַעַר, קַאֲשְׁטָאנָגָעָס מֵיט בְּרוּגָע, קַאֲשְׁטָאנָגְוָאָטָע בְּנִי-כָּעָר אָזָן ווַיְסַע פְּלִיגְגַּס, גַּאֲרְלָאָטָשָׁן מֵיט גְּרוּסָע גּוֹידָעָס, פָּאוּעָ-טוּבָן מֵיט פָּאוּעָ-אַרְטִּיקָע עַקְעָן.

די אוּפְּפּוּעָעָר קַעַגְעָן שָׁוִין אַנְרוֹפָן אַלְעַמְעָנָס נְעַמְעָן. זַיְיַוְיַוְיַן דִּי טְשָׁאָלְדָאָקָעָס. וַיְיַעַש זַעַט אַוִיס אַיְנָעָוִיְינִיק בְּיַיְיַיְיַבָּן, אַיְן טְוִיְּבָנְשְׁלָאָק. יַעֲדָעָס נְעַסְתָּ אָזָן נְזָמְעָרִירָט, אָזָן רְיַיְזָן אָזָן אַוְמְעָטָס זְזָמָעָר אָזָן דָּאָ לְעַבְּעַדְיַקָּעָר — אַיְן דִּי נְעַסְטָן זִיכְרָן טְוִיְּבָן אוּפְּיַיְיַע אַדְעָר הַאֲדֻוּוֹן יְנוּגָע.

דָּעָר אַוְיְפְּעָעָר פָּוִין דִּי טְוִיְּבָן הָאָט אַוְיְפְּגָהָוִיְיָבָן אָ לְאַנְגָּן דָּרָאָנָג מֵיט אָ שְׁמַאְטָע אַוִיפָּן שְׁפִּיצָן אָזָן הָאָט אָ יַאֲג גַּעַטְוָן דִּי טְוִיְּבָן. בְּיַי 30 פָּאָר הָאָבָן זַיְיַד אַפְּגָעָרִיסָן פָּוִין דָּאָךְ אָזָן הָאָבָן אָנְגָּהָוִיָּבָן קְרִיְיַזְן אַרְוָם דָּעָר סְאַנְאַטְאָרִיעָ. די קִינְדָּעָר הָאָבָן פָּאָר-



ריסן די קעפ און האבן נאכגעוקות בייז די טויבן האבן זיך גע-
 זעט אופֿן דאך פון דער הויכער געפֿידע.
 – מיר האָדעווען אויך קיניגלען, אָבער צו זיך וועלן מיר
 שווין גײַן אָ צוֹוִיט מְאָל.
 – אַיצְט מְזֻונָן מיר אַיבָּעָרְבִּיסְן. בייז צום צוֹוִיטִן פֿרִישְׂטִיק
 קענען די ניעַ קִינְדָּעַר דָּא בְּלִיְבָּן אַיפֿן הִינְעֶרְפָּלָאָצָן אָונָן צָוּקָוּן
 זיך צו די אַוְיפֿעַס אָונָן טויבָּן.
 אָזְוִי האָט זיך פֿאָרָעְנְדִּיקְט דָּעַר עַרְשְׁטָעֵר שְׁפָאַצְּרִיךְ אַיבָּעָרְן
 בְּיאָ-וַיְינְקָל פון דער מעַדְעָם-סָאנָאָטָאָרִיעַ.

וּרְוַנְתְּמַעְרָ אָרְן וּוְאָלָד

אָ פֿרִיְילְעָכָרְ קִינְדָּעַרְ-גָּעַלְעָכָטָעָרְ טְרָאָגָט זיך פֿוֹנָאנְדָּעָרְ אַיְ
 בעָרְן הוַיְףְ פָּוּן דָּעַרְ מְעַדְעָם-סָאנָאָטָאָרִיעַ. עַס אַיְן גָּאָכְן פֿרִישְׂטִיקְ
 מַעְ גְּדִיְיט זיך צו אָ שְׁפָאַצְּיךְ.
 אָ וַיְיסָעָרְ שְׁנִיְּ בְּאַדְעָקָטְ אַלְצָן. קִינְדָּעַרְ שְׁטִיפָּעָרְ גַּיְעַן נִישְׁטָ
 אַיבָּעָרְ דִּי אַוְיסְגָּעָטְרָאָטָעָנָה וְעַגְןָ, זַיְיַ לְוִיפֿן דְּאַפְּקָעְ אַיבָּעָרְן שְׁנִיְּ.
 מַעְ מַאֲכָטְ שְׁנוּיְיקְוִילָן אָונָן מַעְ וְאַרְפָּטְ זיך מַיְתְּ שְׁבָנִיְּ.
 נַאֲרָ אָטְ בְּאוֹוִיזְטָן זיך שְׁווִין דָּעַרְ לְעַרְעָרָ אָונָן גִּיטְ אָסִיגְנָאָלְ
 צָוְם אָוּוּקָגִיְּן.
 כְּעָוָרָעְ שִׁיטְ זיך אַרְוִיסְ דָּוְרְכָן טְרִילְ פָּוּן דָּעַרְ פֿאָרְצְזִימְוָנוֹגָן,
 וְאָסְ גַּעַמְטָ אַרְוָם דִּי סָאנָאָטָאָרִיעַ, אָונָן מַעְ לְפָאָזָטְ זיך גַּיְיַן אַיְן
 וּוְאָלָד אַרְיִין.
 דָּעַרְ וְוָעַגְ צָוְם וּוְאָלָד אַיְן נִשְׁטָ וּוּבִיטָ, דִּי סָאנָאָטָאָרִיעַ גַּרְעָ-
 נְעַצְטָ זיך אַיְיְגָנְטָלְעָקְ מִיטָּן וּוְאָלָד. עַס אַיְן יְנוּגָוָאָלָד אַרְוָם. עַס
 וּוְאָקָסְן דָּאָ דְּעַרְהַיְיפָטְ סָאָסְנָעָסְ.
 הִינְנָתְ, אַיְן אָשְׁנִיְיִקְן וְוִינְטָעָרָטָאָגְ, זַעַנְעָן דִּי סָאָסְנָעָסְ שְׁעָ-
 נָעָרְ וְוִי גְּעוּוּיְנְלָעְ. אַוְיפֿן וְוִיטָן פָּאָן טִילְעָן זיך בְּעַסְעָרְ אַוְיסְ
 זַיְיָעָרָעְ גְּרִינְעָזְ קְרוּיְנְעָןְ; אַפְּלָעְ דִּי בְּרַיְנְלָעָכְ שְׁטָאמָעָן פָּוּן דִּי
 סָאָסְנָעָסְ הָאָבָן הִינְנָתְ מַעְ כִּיְיָן.
 וְוָעַן מַעְ קִוְּקָטְ זיך צו פֿוֹנְדָעְרְוּוּיְטָנָסְ, דְוָכָתְ זיך, אָז דָאָסְ
 אַיְזָ אָקְיְנְטָלְעָכְ דְּעַקְאָרָאָצְיָ – וְוִי אַיְן אָ טְעַטָּעָרְ. דִּי גָּעַלְעָ



און ברוינלעבע סאָסגע-שטעמַען מיט דֵי טונקלְגרינַע קרוינַען, וואָס
זענען אויך באֶדערט מיט שניִי, זענען אויס אָזַי פָּאנְטָאַסְטִישׁ, ווי
אַ בְּילַד אֵין אַ שִׁין מִיטְסֻלַּע.

אַ בְּלוּיעֶר הַימָּל מיט זָין אָוֹן לִיכְתַּבְּ אַבְּשִׁינְנַט דָּעַם אַרְוּם...
ריינַע לְופֶט, וואָס מַע קָעַן קִימָאַט שְׁפִירַן אַיר סְמָאַלְעַ-רְיִיעַן,
רִיבְּסַט זָין אָרְיַין אֵין דֵי לְנוּגָעַן, גִּיט זָיךְ פּוֹנָאנְדַעַר אֵין בְּלוּם,
און פָּאָרְבַּט צָו אָוִיף רָאוּ דֵי בָּאָקָן.
עם אַיְזָה גּוֹט דָּא אַיְצָט...

פְּלַזְלְזַנְגַּג דָּעַרְהָעַרט מַעַן דְּאַס קְלָאָפָּן פּוֹן פִּיקַּה אַלְּץ.
דָּעַר לְעַרְעַר גִּיט אַ סִּימְעַן, עַס זָאָל וּוּרַן שְׁטִיל, אָוֹן דֵי
פְּרִיאַלְעַכְּבַּע כְּעוֹרָע קִינְדַּעַר שְׁטַעַלְט אֵן דֵי אַוְיעַרְן...

פִּיקַּ... פִּיקַּ... פִּיקַּ.
מַע הָעַרט אָזַי דִּיטְלָעַךְ – דָּעַר פִּיקַּה אַלְּץ אַיְזָה נִישְׁט וּוּיטַ.
מַע זָוְכַּת אָוֹן מַע גַּעֲפִינְט בָּאָלְדַ.
אוֹיף אַ סָּאָסְגַּעַ, נִישְׁט וּוּיטַ, גַּראָד אָוֹנְטַן אַוְיפַּן שְׁטָאַם,

האקט א גרויסער, שווארצער פיקהאלץ מיטן גאנצן קרייעד אין
שטאמ אידין.

עד איז אינגעאנצן שווארץ ווי א דאָפּ, נאָר דאָס קעפֿעלע
איו רויט – ווי א רויט

היטעלע זעט עס אויס.

אַפְּגַעֲקַלְאַפְּט אַ צִיְט

איו אַוּוֹקְגַעְפְּלִינְגְן... מֵיר

לויפּן צו אַ קּוֹק טוֹן,

וּאָס עַר האָט דָּאָרֶט

געטָאָן.

איַן אַ שְׁפָאַלְט פּוֹן

דעַר קָאָרָע שְׁטַעַקְט אַ

נוֹשָׁאָלְעַכְּץ. דַּי שָׁאָלְעַכְּץ

איַן שְׂוִין לִיְדִיק אָוֹן

בְּיִם שְׁטַאַמְפּ לִיגְנָן גָּאָן

אַנְדָּעָרָע לִיְדִיקָע שָׁאָן

לְעַכְּצָן.

זַעַט אוֹיס. אָז דָּאָן

הָאָט דַּעַר פִּיקְהָאַלְץ זַיִן

קוֹוַשְׁנִיעַ. אַיַּן דַּעַר

אַלְטָעָר סָאָסָנָע זַעַנְעָן

דָּאָ גַּוְטָע שְׁפָאַלְטָן, וּוֹי

מַעַן קָעָן אַיְנְקָלְעָן

מַעַן נִים. דַּעַר פִּיקְהָאַלְץ רִיבְסְט וּיְיַי אַפּ פּוֹן דַּי נַעֲנַטָּע נָוָס-

קוֹסְטָעָס אָוֹן פִּיקְט זַיִן דָּאָ אַיִּף.

מֵיר האָפּן קְוִים בָּאוּוִין אַוּוֹקְצָוּגְיִין פּוֹן דֻּעַם בּוּוּם, אַיַּן

עַר וּוִידָעָר גַּעֲקוּמָעַן צַדְלִיעַן מִיט אַ נָּוָס אַיַּן שְׁנָאָבָל.

אַיְבָעָר אַוְדוֹזָעָר קָעָפּ אַיַּן פָּאַרְבִּינְגְעַפְּלִינְגְן אַ צְוּוִיתָעָר

פִּיקְהָאַלְץ. גְּרוֹיס זַעַט עַר אוֹיס אַיַּן פְּלִיעַן – קִימָט וּיְיַי אַ

טוֹבָה. דַּי פְּלִיגְלָל זַעַנְעָן בְּרִיאַתָּע אַיַּן דַּעַר עַק – אַ קְוַרְצָעָר.

דַּעַר פִּיקְהָאַלְץ הָאָט מָאָדָנָע גַּשְׁרִינְגָן.

– אַ סְוִינְעָמוֹ דָּאָ זַיִן נַעֲנַט – זַאֲגָט דַּעַר לְעַרְעָר.



שווארצער פִּיקְהָאַלְץ

דער פיקהאָלֶץ דרייט ויך אייבער אַ בוים און טראָט נישט
אָפ. פון אַרום קומען אַנדערע פֿוּיגֵל צו פְּלִיעָן, און אַלְעַ מאָכָן
אן אלָארָם.

— דָּאָרט אַיז דָּעַר סְוִינָה!

מִיר דערגענְטָעָרָן זַיַּן אַונְן דערזְוָעָן אַ שְׁפָּאָרְבָּעָר מִיט אַ
צְוָנְגָּרְוִיבְּטָן פֿוּיגֵל אַין דַּי קְרָעָלָן. מִיר האָבָן בעמְאָכָט אַ גְּרוֹפִּין
טוּמָל אַונְן דָּעַר שְׁפָּאָרְבָּעָר אַיז אַנטְלָאָפָן. דָּאָס פִּיגְגָּלָעָה האָט
עָר אַפְּגָּעָלָאָן. עַס אַיז אַראָפְּגָּעָפָּאָלָן, אַבְּעָר עַס אַיז שְׂוִין גַּעַן
וועָן טְוִיט.

עַס אַיז גַּעוּוֹן אַ זְיוּבִּי (שִׁקְאָרָעָ). — דָּעַר גְּרוֹיסָעָר שְׂיִי-
נָעָר זְיוּבִּי. ווי שְׁרָעְקָלָעָן האָט עַר אִיצְט אוּיסְגָּוּזָן: צְעָקָא-
לִיעְטְּשָׁעָט, דַּי פְּעָדָעָן צְעָצָוֶט, אַונְטָפָּרָן בּוּוּם זְעַנָּעָן אַוִּיךְ גַּעַן
לְעָגָן צְעָשָׂאָטָעָנָעָ פְּעָדָעָן.

— אַזָּא שְׁפָּאָרְבָּעָר — דָּעַרְצִילְט דָּעַר לְעָרָעָר — האָט זַיַּן
אַמְּאָל גַּעַיְאָגָט נַאֲךְ אַונְדוּעָרָעָ טְוִיבָּן — עַס אַיז אַוִּיךְ גַּעוּוֹן וּוּינְ-
טְוִרְצִיטָּס — אַונְן עַר האָט זַיַּן פְּאָרִיאָגָט נַאֲךְ אַ טְוִיבָּ צְוָשָׁ אַין
הִינְעָרְשָׁטִיגָּ אַרְבִּין, אַין דָּעַר בָּאָגְלָאָזְטָעָר וּוּרְאָגָדָע. אַונְן דָּאָרט
הָאָט עַר זַיַּן אַזְוִי אַגְּנָעְקָלָאָטָן אַ שְׁוִיבָּ, אַזְוִי גַּעַפָּלָן
אַ טְוִיטָעָר. זַעַט אָוִיס, אַזְוִי עַר דָּעְרָעָנָט נִישְׁתָּ קְיִינָן שְׁוִיבָּ, אַזְוִי
עַפְּשָׁעָר אַיז עַר גַּעוּוֹן אַזְוִי פְּאָרְנוּמָעָן מִיטָּן גַּעַיְגָן, אַזְוִי עַר
הָאָט נִשְׁתָּ גַּעַקְעָנָט בָּאָמְעָרָקָן דַּי שְׁוִיבָּ. גַּעַנְגָּ, עַר אַיז אַלְיִין
גַּעַפָּלָן אַ קָּאָרְבָּן פּוּן זַיַּן רְוִיְּבָרְעִין.

— עַר האָט גַּעַמוֹת זַיַּן גַּוט הַנוּגְעָרִיךְ — האָט אַ קִּינְד
צְוָנְגָּעָפָּן. — וּוּיְתָעָר האָבָן נִשְׁתָּ דַּי שְׁפָּאָרְבָּעָרָס וּוּאָס צו עַס.

אַין וּוְאָלָד זְעַנָּעָן וּוּיְנִיךְ פֿוּיגֵל פָּאָרָאָן.

— דָּעַם טְוִיטָן שְׁפָּאָרְבָּעָר האָבָן מִיר גַּעַלְאָזָן אוּיסְשָׁטָאָפָּן
אַונְן עַר גַּעַפִּינְט זַיַּן אִיצְט אַין אַונְדוּזָעָר מְוּזִיְּיָ — זַאֲגָט דָּעַר לְעָרָעָר.

— שְׁפָּאָרְבָּעָרָס לְאַזְוִי זַיַּן אַרְאָפָּ מִיט אַזְוִי גִּיכְקִיטָּ אַוִּיפָּן
רוּבָּ, אַזְוִי קַעְגָּן זַיַּן דָּעְרְבָּעִי אַלְיִין שְׁעַדְיִין.

— אַ פְּוִיעָר האָט אַמְּאָל — דָּעַרְצִילְט וּוּיְתָעָר דָּעַר לְעַ-
רָעָר — אַרְיִינְגָּעָשְׁטָעָקָט אַוִּיךְ אַ שְׁפִּיצְיִיךְ דָּרָאָט אַ טְוִיטָעָ טְוִיבָּ
אַונְן האָט זַי גַּעַלְאָזָן שְׁטִין אַוִּיפָּן דַּאֲךְ. דָּעַר שְׁפָּאָרְבָּעָר, וּוּאָס



דָּבָר שְׁפָרְבָּעָר כַּפֶּת אֲ פִי גָּעֵלָע.

פלענט אפט קומען כאפּן דעם פּויעָרֶס טויבּן, האט דאס מאָל
אויך געוואָלַט שטילן זיין הונגער אין פּויעָרֶס ווירטשאָפּט.

דער שפּאָרְבּעֶר האט זיך געלאָזֶט אָפּנָארָן. ער האט זיך
אַרוֹמְגַעְדָּרִיט צוֹויִי מאָל גָּאָרְהָוֵיךְ אַיְבָּעָרֶן דָּאָךְ. אַלְעָ טוּבּן
האָבּן זיך בָּאַחֲלָטָן אַיְן טוּבַּנְשָׁלָקְ. גַּעֲבְּלִיבּן אַיְזְ נָאָרְ דִּי
טוּטִיטָע אַיְפָּן דָּאָךְ. וַיְיַאֲשַׁתְּיָן האָט זיך אַרְאָפּגְּנָעָלָאָזָן דער שפּאָרְבּעֶר
אוֹרִיךְ דָּעַר טוּבּ אָוֹן האָט זיך דָּעַרְבַּּי אַלְיָין אוֹפּגְּנָעָשָׂתָאָן אַיְפָּן
שְׁפִּיוֹן. אַזְוִי האָט דער פּוּעָר גַּעֲנוּמָעָן נַעֲקָאָמָעָ פָּאָר וַיְיַנְעַ
שָׁאָדָנוֹס.

ווען דער לעדר האָט פּאָרְעַנְדִּיקְט דָּעַרְצִילְן דִּי מִיסְעַ
ווען שפּאָרְבּעֶר, האָבּן זיך שׂוֹן גַּעֲהָצָט באַרְיִקְט דִּי פּיְגַעַ
לָעַךְ - זַיְיָ האָבּן זיך אַומְנָעַקְעָרָט צו זַיְיָעָר אַרְבָּעָט, צו זַוְּכָן
שְׁפִּיוֹן.

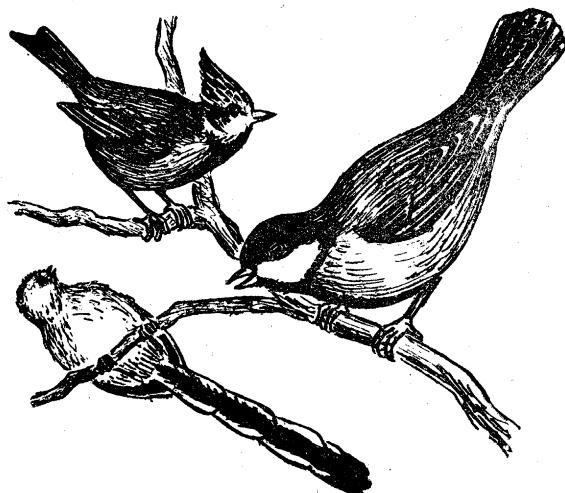
גרָאָד אַיְוּ לְעָבָן אַינְדוֹ אַנְגַּעַפְּלוּגָן אַ סְטָאָדָע זַי זַי.
בִּיְס.

זַי... זַי... בִּיְיָ, זַי... זַי... בִּיְיָ - האָט מעָן דִּיְתְּלָעַךְ גַּעַהְעָרַט
זַיְיָעָר רָוָף. טִילְלַ קִינְדָּרָה האָבּן שׂוֹן גַּעֲקָעָנְטָ דִּי דָּאַוְיָקְ פִּינְגָּל
פָּוֹן אַנְדָּרָע שְׁפָאַצְּרָן. מעָן האָט זַיְיָ אַוְיךְ גַּעֲקָעָנְטָ פָּוֹן זַיְיָעָר
וַיְיַזְּטָן בִּים פּוּגְּלַטִּישׁ, וְאָס גַּעֲפִינְטָ זַיְיָ אַיְן סָאַנְאָטָאָרִיעָ. עַס
קְוּמָעָן אַהֲיָן: דָּעַר גְּרוֹיְסָעָר זַיְזִיבִּיָּ מִיטָּ דִּי וַיְיַסְעַ בַּעֲקָלָעַךְ,
מִיטָּן גַּעַלְן בַּיְיכָעָלָע אָוֹן מִיטָּן שַׁוְאָרָצָן פָּאָס אַיְפָּן בּוֹיָךְ, דָּעַר
גַּעַרְיוּוּעַטָּעָר זַיְזִיבִּי (טַשְׁוָאַטְקָעָ), שַׁפְּעַרְלָעַךְ אַ"א.

דָּאָ צַוְּישָׁן דִּי פּוּגְּלַעַךְ האָבּן מִיר דָעַרְזָעָן אוֹרִיךְ דָּאָס
לְאַגְּגָעָךְ. זַיְן עַק אַיְוּ לְעַנְגָּרָ פָּאָרָן קָרְפָּעָר. אָוֹן קָנְצָן
קָעָן עַר מַאֲכָן וַיְיַאֲשַׁתְּיָן עַמְסָעָר קוֹנָאנְמָאָכָעָר, וַיְיַאֲלַע שִׁקְאָ.
רָעָס.

ער פּאָרְטַּשְׁעַפְּעַט זַיְךְ אַיְן זַיְיָ דִּינְסָטָע צַוְּיַגְּלָעַךְ אָוֹן הַעֲבָנָט
אָפּט מִיטָּן קָאָפְּ אַרְאָפְּ, דָּעַרְבַּּי שְׁטַעַקְטָ דָּאָס עַקְעָלָע אַרְוִיךְ וַיְיַ
אַפְּעַדְעָר אוֹרִיךְ אַ הִיטָּל.

די זַיְזִיבִּיס אָוֹן לְאַגְּגָעָלָע הַאלָטָן זַיְיָ אַיְן סְטָאָדָעָ.
יעַדְעָר זַוְּכָט פָּאָר זַיְשְׁפִּיוֹן, אַבְּעָר מַע וַיְיַלְבִּיבּן צְוֹאָמָעָן.



גראיסער זייפַּי גאנגעקל געריחוועטער זייפַּי

פָּוֹן צִיְּטַ צִיְּטַ רַופֵּט מַעַן זִיךְ אֶפְּ מִיטַּ אַסְּגַּנְגָּלַ, אַנְדְּרָעַ עַנְטָפָעַרַן, אָוּן מַעַן זַכְּטַ וַיְתָעַרְ שַׁפְּנַיְוַן.
פָּאָר מַעֲנַתְשָׁן הַאָבָּן דִּי פִּינְגַּל וּוַיְינִיקַ מַוִּירַע, וַיְיַלְלַ וַעַר
וַעַט דָּאָס טָוַן שַׁלְעַכְתָּס דִּי לִיבַּעַ פִּינְגַּלְעַלְעַ ?
— אִיךְ פְּלַעַג אַמְּאָלַ האָדָעוֹעַן זַיְפַּיַּס — זָאָגַט דָּעַרְ לעַעַ.
דָּעַרְ, — פְּלַעַג זַיְיַ אָוּמְעַטְוָם אַרְיַינְקָוָן אָוּן זַוְּכָן עַפְעַס צָוָם
פִּיקָּן : אַיְן דִּי קַעַשְׁעַנְעָס אָוּן אַיְן דִּי אַרְבֵּל פָּוֹן דִּי בַּעַנְאָדִים,
אַיְן דָּעַרְ טַעַקְעַ, אַיְן מִיסְטַקָּעַסְטָלַ, אַיְן יַעַרְן שַׁפְּאָלַט בְּזַיְדִּי
אָוּן פָּוֹן פַּעַנְצְּטָעַר אָוּן טִירַן. אַלְץַ אַינְטַעַרְעַסְטַרְן זַיְיַ צַוְּ זַעַן,
אָוּן אַלְץַ דָּאָרְפַּן זַיְיַ אַוִּיסְפְּרוֹבִירַן מִיטַּן שְׁנַעַבְעַלְעַ.

דאָס פְּלַקְעַמְרוֹזְעַלְעַ

אַיְן וּוְאַלְדַּ אָיְן נִישְׁטַ אַזְוִי שְׁטִילַ, וַיְיַעַס דַּוְכַּט זִיךְ : עַס
פְּלִיעַן אַרְוֹם פִּינְגַּל, אַיְינְצִיקְוַוִּין אָוּן אַיְן סְטַאָדָעַס. אַיְן דִּי
קְרוֹיְנַעַן פָּוֹן נַאֲדַלְבִּיְמָעַר אָיְן זִיךְ לִיכְכַּט אַוִּיסְצּוֹבָאַהָאַלְטַן. מַעַן

הערת פון צויט צו צויט אַ פּוֹיגֶלְרוֹף, עס ענטפערן אַנדערע,
און עס ווערט ווינטער שטיל.

סיט... סיט... סיט...

דאָס אַיז דאָס פִּיקְמִיזָעַלְעַ.

עס פְּלִיט פָּאָרְבֵּי, גַּלְיַיךְ עס וואָלֶט נִישְׁתָּאָרָאָפְּט וֵין
היַתָּן פָּאָרְ קִינְעָם. מִיר שְׂטִיעָן
נָאָעָנָט, אַבְּעָר דָּס שְׂטָעָרָט אִם
נִשְׁתָּן.

דאָס פִּיקְמִיזָעַלְעַ זְעַכְט וֵין
נִישְׁתָּאָרָפְּט קִינְזַּוְוִינְג, עס פָּאָלֶט
גַּלְיַיךְ צַוְּצָם שְׂטָאָם. עס האָט
שְׂאָרָפְּעַ גַּעַנְל אַונְ קְפָּן קְרִיכָּן אַיְבָּן
גַּלְיַיךְן שְׂטָאָם וּי אַ מִּיזָּעַלְעַ.

סיט... סיט... סיט...

— אַט דָּא בִּין אַיךְ — הַיִּסְט
עס, אַונְ אַ צְוֹוִיְיט פִּיקְמִיזָעַלְעַ עַנְטָאָ
פָּעָרָט פָּוּן אַ צְוֹוִיְיט בְּוּסְמִיט דָּעַם
זַעֲלְבִּיךְן סִינְגָּאָל : סיט... סיט...
סיט...



— אַונְ אַיךְ בִּין דָּא — הַיִּסְט עַס.
אַט קְרִיכָּט עס גַּאֲרָטְמַן קָאָפְּ אָרָאָפְּ. דָּעַר קָרְפָּעָר אַיז
דיַקְלָעָר, דָּעַר עַק — בְּרִיאָת אַונְ קָוָרָץ, דָּעַר שְׂנָאָבֵל שְׂטָאָרָק אַונְ
אַ בִּיסְל אַרוֹיְפְּגָעָבָוִינְגָּן. מִיט אַט דָּעַם שְׂנָאָבֵל בִּינְגָּט עס לִיבְכָּט
אַפְּ דִּי קָאָרָע, וְאַט שִׁילְט וֵין, אַונְ וְכַתְּ שְׁלָאָפְּנָדִיקָּעַ אַינְסָעָקָטָן,
שְׁפִינְגָּן, אַיְיָלָעָךְ פָּוּן אַיְסָעָקָטָן אַאַאַ.
עס פְּלִיעָן שְׁטִיקָעָלָעָךְ קָאָרָע, סִי פָּוּן אַונְטָעָר דִּי פִּיס,
אוֹן סִי פָּוּן אַונְטָעָרָן שְׂנָאָבֵל.
איַין בְּוּס אַרוֹמְגַעְקָטָן, רֹוֹט מַעַן נִישְׁתָּאָרָט, גַּאֲרָט מַע פְּלִיט
וּוִינְטָעָר, אוֹיף אַ צְוֹוִיְיט בְּוּס, אוֹן דָּאָרָט וּוִידָּעָר דָּס זַעֲלְבִּיךְ
קָע : וּוִידָּעָר גַּעֲוָכָט, אוֹן וּוִידָּעָר אַזְוִי — מִיטָּן קָאָפְּ אָרָאָפְּ.

דאס בוייס-מייזעלע

דאס בוייס-מייזעלע איז אן אנדער מין קלעטערער – עס קרייכט פון אונטן, פון אנהיב שטאמ, אויף אroiיפצו. דערבי שפרינגעט עס מאנדנע אונטער – פונקט ווי א מייזעלע, א שפרונג – איז דאס בוייס-מייזעלע פארהאקט זיך מיט די שראפע קראעלן פון די פינגער. ווידער א שפרונג איז פון גלייכן שטאמ, און עס בליבט ווידער שטיין. דריי פינגער – פארויס און דער פערטער – אויף היגטן. אט איזו איז גוט צו קלעטערן.

דאס בעיכעלע איז העל, דער רוקן – גרווי, דאס שנבעע, לע קאסע-ארטיק אויסגעביבן אויף ערוף, און דער עק איז לאנג. מיטן עק שפֿאָרט עס זיך אונטער ביטם קלעטערן. צי וויסט דאס בוייס-מייזעלע, איז דאס אונטן – אויף די שטאמען פון די ביימער – זענען די גראָסטע שפֿאָלטן איז דער קאָרָע און איז דאס איז צומבעטען צו זוכן גוילעמלעך, שפֿינען און אנדער אַזְעַלְכָּע געשמאָקע, פְּלִישִׁיקָּע מִיכְּאָלִים ? ווער וויסט ?

וועי נאָר עס קלעטערט אויף העכער, דאָרט וו די קאָ. דע איז שיין גלאָטיק און קיין שפֿאָלטן זענען נישטאָ, פְּלִיט עס אַרְיבָּעָר אויף אַ צוֹוִיטָן בוייס, און הייבט ווינטער אַן פון אונטן.



עס קרייכט נישט אַיגֶנטְלָעָך גראָד אויף – עס דרייט זיך אַרְום בוייס : באָלְד איז עס פון פָּרָנְט, און באָלְד פָּאָרְשְׁוִינְגְּט עס היגטערן בוייס. מיר לײַפְּנַן נישט נאָר נאָבקוּן, וויל איז אַווְיל אַרְום אַיז דאס "מייזעלע" ווידער אויף אונדוּר זוּט פון בויםשטאמ.

אַט האָט עס עפָּעָט געפּוּנָען – עס פִּיקְּט אַן פִּיקְּט אַין שפֿאָלְט אַרְבִּין. ווען דאס בוייס-מייזעלע איז אַזְעַקְעָנָע.

פְּלוִינָן, זַעֲנָעָן מִיר צֹגַעַגָּנָגָעָן אֵ קָוֶק טָוָן: גַּעֲבַלְיָבָן אֵיז נָאָר
 אַ צְעַזְוַעַטַּה הַיְתַעַלְעַ פָּוָן אַ גַּוְילְעַמְלָלָן.
 מִיר זַוְּנָן אַוְיךְ אַין דִּי שְׁפָאַלְטָן פָּוָן דַּעַר קָאָרָעַ אָנוּ גַּעַ-
 פְּינָעָן קָאָל טָוָן: זְשֻׁוְקָעַלְעַן, גַּוְילְעַמְלָעַן אָנוּ אַונְטָעַר אַ שְׂטִיקָ-
 קָאָרָעַ הָאָט בְּעַרְעַלְעַ גַּעַפְגָּנָעָן אַ סָּאָךְ זַעֲקָלָעַן פָּוָן שְׁפִינְוּעָבָסְ-
 אַין יַעַדְן זַעֲקָלָעַ אֵיז גַּעַשְׁלָאָפָן אַ שְׁפִינָ-
 וּוֹעַן מִיר הָאָבָן גַּעַפְגָּנָעָן אַ זַּעֲקָלָעַן, אֵיז דִּי שְׁפִינָ אַרוֹיסָ-
 גַּעַקְרָאָכָן אַ פָּאַרְשָׁלָאָפְגָּנָעָן, אָנוּ הָאָט קְוִים גַּעַקְעָנָטָן הַאָלָטָן זִיךְ-
 אַוִּיףְ דִּי פִּיס – וּוֹי אַ שְׁקָעָרָעַ.

גִּימְפְּלָעָן קְנָאָקָן קְלִיאָנְפְּרוֹכְטָן

אַ טְשָׁאָטָע גִּימְפְּלָעָן הָאָט זִיךְ אַוִּינְגְּעוּצָט אַיִּחְ אַ קְלִיאָן.
 גִּימְפְּלָעָן זַעֲנָעָן גְּרוֹיסָע פִּיגְגָּל – זִיךְ זַעֲנָעָן צְווֵי מָאָלָ-
 אַזְוֵי גְּרוֹיסָוּ וּוֹי שְׁפָעָרְלָעַן. זִיךְ זַעֲנָעָן דִּיק, בָּאוֹאָקָסָן מִיטָּנָ-
 דִּיכְטָע, וּוֹאָרָעָמָע פָּעָדָעָרָן. דַּעַר רָוָקָן אֵיז גְּרוֹי אַדְעָרָרָוִיט. גְּרוֹיט
 זַעֲנָעָן זִיפְּן, רָוִיט – עָרָן.
 מָאָרָנוּ זַעֲנָעָן זִיךְ אַוִּיס, וּוֹעַן זִיךְ זִיכְן. – קִימָאָט וּוֹי
 קְלִיְּגָעָ פָּאַרְבִּיקָע פָּאַפְגָּנָעָס. אָנוּ פְּרָוִילָן אֵיז דִּי כְּעָוָרָע: מָעַ זִיצָט
 אָנוּ מָעַ רִירָט זִיךְ נִישְׁטָהָן פָּוָן אַרטָּן.
 אַוִּיףְ דִּי בִּיְמָעָר הַעֲנָגָעָן נָאָךְ דִּי פְּרוֹכְטָן – דִּי גַּעְזָעָר.
 אַין אַ וּוֹינְטִיקָן טָאָגְבָּרְעָכָן זִיךְ זִיךְ אַפְּ אָנוּ פָּלִיעָן אַרְאָפָ-
 צָו דַּעַר עָרָד. קִינְדָּעָר שְׁפִילָן זִיךְ מִיטָּנָ דִּי פְּרוֹכְטָן: מָעַ עַפְגָּנָ-
 זִיךְ, גַּעַמְט אַרְוִיסָוּ דִּי יַאֲדָעָרָעָס. אָנוּ מָעַ טָוָט אֵן דִּי שְׁאָלָעָכָ-
 אָוִיפְּן נָאָ- – דַּעְרָפָן דַּעַר נָאָמָעָן „גַּעְזָעָר“.
 אַוִּיךְ דִּי גִּימְפְּלָעָן קַעֲנָעָן דִּי מַעְלָאָכָעָ: זִיךְ רִיבְסָן אַפְּ דִּי
 פְּרוֹכְטָן מִיטָּנָ שְׁנָאָפָל אַיִּנְצִיקְוּוִיט. קְנָאָקָן זִיךְ אַוִּיףְ מִיטָּנָ דִּיקָן
 אָנוּ פָּעָסָטָן שְׁנָאָפָל, אַזְוֵי וּוֹי מִיר קְנָאָקָן קְעַרְעַלְעַן פָּוָן זְוְנְבָּלָ-
 מָעַנָּאָפָל זִיךְ דִּינְגִּיעָס. זִיךְ זַעֲנָעָן אַבְּעָרָ פְּלִינְקָעָרָ פָּאָר אַוְנָדוֹ,
 וּוֹיְלָ זִיךְ טָוָעָן אַלְעָזָמִיטָן שְׁנָאָפָל – קִיְּן הַעֲנָטָן דַּאֲרָפָן זִיךְ נִישְׁטָ-
 האָבָן זִיךְ הַילְּפָ. –
 דָאָס זִיכְן אַוִּיפְּן בּוּם אָנוּ דָאָס קְנָאָקָן הָאָט אַוִּינְגְּעוּזָן

וואי אן עמעסע
סודע. פון צייט
זו צייט האט
זיך אויך אָפָנָעַ.
רוֹפֵן וווער פון
זַיִ מִיט אַ קְלָאָגָן —
עַפְשָׁעַר האט מען
געַפְלוּידָעָרט ווועגן
טאַם פון די
"געַזְעָרָה" אוֹן
עַפְשָׁעַר ווועגן
שיינעם ווועטער.
גִּיל... גִּיל... —
אוֹז זַיִיר רֹוף.



א ג י מ ב ۶

קַיְיָן פּוֹיְגָלְנוֹזָאנָגָג, דָּעָרָ רֹוףָ אוֹזָ מַעָּרָ עַנְלָעָךָ צַוָּ אַ פִּיףָ. דָּעָרָ
עַרְקָעָן זַיִק אָפָעָרָ אוֹיךְ אַוְיסְלָעָרָנָעָן זַיְנָעָן אוֹן נַאֲכָמָאָן אָן.
דָּעָרָעָ זַיְנָגְפִּיגָּל.

צַוְּלִיבָּ דָּעָם רֹוףָ הַיִּסְטָ דָּעָרָ פּוֹיְגָל אַנְדָּעָרָשָׁ אָוִיךְ גִּיל
(אוֹן פּוֹיְלִישָׁ).^{*}

די פּוֹיְגָל זַוְּטָ מַעָּ נַיְשָׁטָ אַזְוִי אָפָט בַּיְ אָונְדוֹז — אַיִן
דָּעָרָ נַאֲעַנְתָּ פָּוָן מַעְנְטָשְׁלָעָכָעָ יִשְׁוֹוִים — זַוְּמַעְרְצִיטָט. זַיִ גַּעֲפִיָּ
נָעָן זַיִק דָּצָן אַיִן דִּי וּוּלְדָעָרָ. וּוּעָן עַס וּוּרְתָּ אָפָעָרָ קָלְטָ
קִוְּמָעָן זַיִ גַּעֲנְטָעָרָ צַוָּ פְּלִיעָן, אוֹיךְ אַיִן דִּי שְׁטָעָטָ, אוֹן דָּעָרָ
גַּעַרְן זַיִק מִיטָּ פְּרוֹכְטָן (יַאֲגָדָעָס) פָּוָן דִּי בִּימָעָרָ אוֹן קוֹסְטָעָס.
קְנָאָסָפָן עַסְן זַיִ אָוִיךְ.

זַיִ פְּאַרְצָעָרָן די יַאֲנָדָעָס צַוְּאָמָעָן מִיטָּ דָּעָרָ זַרְיעָ, אָבָעָרָ
איַן מַאְנָן וּוּרְתָּ אַיְפְּעַרְגָּעָקָאָסָ נַאֲרָ דָּעָם יַאֲגָדָעָפְּלִישָׁ. די חָאָרָ
טָעָ וּרְיעָ-קָעָרָנָה בְּלִיבָּן גַּאנָּץ, אוֹן גַּיְיָעָן אָרוֹיָס מַיְטָן קָאָל.

* אַיִן רֹופִישָׁ הַיִּסְטָ עַרְסְנִיעָגָר — זַיִה שְׁנִיְפוֹיָגָ.

אָוִיף דַעַם אַוְפֵן פָּאֶרְשָׁפְּרִיטֵן זַיִ זְרִיעַס פֹּוֹן אַלְעָרְלִי
גַּעֲוִיקְסָן.

גִּימְפְּלָעַן זַעֲנָעַן נִישְׁתָּשְׁרָעָקְעָוְדִּיק, אַפְּילָעַ נָאָרִישׁ. אַיְך
הָאָבָן גַּעֲוָעָן, וַיִּמְעַט נַעֲמַת זַיִ אַרְאָפָן פֹּוֹן דַי בִּימְעַר מִיטָּא
פָּעַטְלִיעַ פֹּוֹן אַ פָּעַרְדִּישָׁר הָאָרָ.

מַעַן בִּינְדַּט צַוְּ דַי פָּעַטְלִיעַ צַוְּ אַ לְאָגָנָן שְׁטָעָקָן, אַיְן מַעַן
טוֹט זַיִ אַזְּ דַי פָּעַטְלָעַ אַוְפֵן דַי פִּיסְ... דַי רְוִיְקָעַ פִּיגְלָ פָּאָרָ.
שְׁטִיעָנָן נִישְׁתָּשְׁרָעָנָן דַי סָאָקָאנָן אַזְּ אַנְטָלוֹפֵן נִישְׁתָּ

— מִיר הָאָבָן פְּרוּבִירְטָהָאָרְעוֹוֹן אַיִן דַעַר סָאָנְצָטָאָרִיעַ
גִּימְפְּלָעַן זַוְּמָעָרְצִיָּט — דַעְרְצִילָט דַעַר לְעָרָר, — אַבְּעָר דָּאָס
הָאָט זַיִק אַונְדוֹן נִישְׁתָּשְׁרָעָנָגָבָן. מִיר הָאָבָן דָּאָן גַּעֲהָאָט אַ
גָּאָר גַּוְיִיסָע שְׁטִיעָגָה. אַ שְׁטִיגָג וַיִּמְעַט שְׁטוֹבָה, וְאָסָהָאָט זַיִ אַנְ-
גַּעֲתָאָן אַוְיִחְ אַגְּנָאָן קִוּסָט. דַי גַּוְיִיסָע שְׁטִיגָג מִיטָּא דָרָאָטָעָנָן
גַּעֲלָלָעַ אַיִן אַבְּעָר אַוְיִחְ גַּעֲוָעָן אַ גַּעֲפָגְגָעָנָנִישְׁ מְאָרָ דַי פִּיגְלָ—
זַיִ הָאָבָן גַּעֲוָעַן אַרְוֹם זַיִק דַעַר בְּרִיטָן גַּאֲרָטָן אַזְּ מַעַן סָאָר,
אַיִן הָאָבָן זַיִכְעָר גַּעֲפָנָקָט צַוְּ דַעַר פְּרִיהִיאִיט, צָוְם וּזְאָלָד... עַס
פְּלָעַגְטָ טְרָעָפָן, אַזְּ פִּיגְלָ פֹּוֹן דַעַר פְּרִיְּ פְּלָעָן צְוָפְּלָעָן צַוְּ
דַעַר שְׁטִיגָג אַזְּ אַרְיִינְקָוָן אַזְּוִי וַיִּמְרָא קִוְּקָן מִיטָּא רַאֲכָמָאָנָעָס
אַוְיִחְ גַּעֲפָגְגָעָנָן הַיְנָטָעָר קְרָאָטָעָס. קִינְדָּעָר פְּלָעָן דַעְרָאָגְגָעָן
דַי פִּיגְלָ נִישְׁתָּשְׁרָעָנָן גָּאָר קָאָגָנָפָיָס אַזְּ וּזְאָסָעָר, זַיִ פְּלָעָן אַוְיִחְ
כָּאָפָן פְּלִינְגָן פָּאָר זַיִ. אַבְּעָר מִיר הָאָבָן נִישְׁתָּשְׁרָעָנָט לְאָגָג צַוְּ
קוֹקָן זַיִ צָוְם אַוְמָפָט פֹּוֹן דַי פִּיגְלָ אַזְּ מִיר הָאָבָן זַיִ בְּאָפְרִיטָט.
אַונְדוֹזָעָר לְעָרָר קָעָן נַאֲכָמָאָקָן דַעַם רֹוְפָן פֹּוֹן גִּימְפְּלָעָן
אַזְּוִי גַּוְטָ, אַזְּ וּוּעָן עַרְפָּאַט, עַנְטָפָעָן זַיִ מִיטָּא דַעַם זַעֲלְבִּיקָן
גִּיל... גִּיל...

— לְאָמִיר, קִינְדָּעָר, זַיִ אַוְיִסְלָעָרָנָעָן דַעַם רֹוְפָן.
אַלְעַ הָאָבָן אַגְּגָהוֹיָבָן פִּימְפָן וַיִּגְמְפָלָעָן, אַבְּעָר נִישְׁתָּ
אַלְעַ הָאָבָן עַס גַּלְעַיךְ גַּעֲקָעָנָט. עַס אַיִן אַנְטָשָׁתָאָנָעָן אַזְּוֹאָ גַּעֲפִיִּ
פָּעָרִיםָ, אַזְּ דַי גִּימְפְּלָעַן הָאָבָן זַיִק אַיְבָעָרָנוּשָׁרָאָקָן אַזְּ זַעֲנָעָן
אַנְטָלָאָפָן.

דַי כֻּוּרָעָ קִינְדָּעָר אַיִן זַיִק דָּאָן אַוְיִחְ פְּגָאָנְדָעָרָגְעָלָאָפָן—
וַיִּאָּסְטָאָרָעָ פִּיגְלָ.

גיל... גיל... גיל... – האט מען געהרט פון אלע זיטען
שווין קימאַט גוט נאָכגעמאָכטָע גימפלרוףן.
די קינדער שפֿינן ווידער אַין דער זוֹן אוֹן אַין שְׁבִּי.
מע טרייסלט די מיט שנֵי באָדערקטָע צוֹויגֶן, אוֹן זילבערנֶן,
פֿוֹנְקָלְדִּיקָע שְׂנִיְיעָלֶעֶךְ שִׁיטָּן זִיךְ פֿוֹן די בִּימְעָד אַוִיכְ די, וְאָס
שְׁטִיעָן אָונְטָעָרָן בּוּוִים. וְעוֹן עַס טְרֻעֶפֶת וְעוֹמֶן גְּרָאַד הַינְטָעָרָן
קָאַלְגָּעָר, הערט מען אַ קְוּוִיטִיש, אוֹן אַגְּנָדָרָעָ – לאָקָן.
אָגְגָעַשְׁטִיפְט זִיךְ, לאָזֶט מען זִיךְ גַּיְינְן צְוָרִיק אַין סָאנְגָּאַ
טָרְרִיעַ אַרְבִּין. די קִינְדָּעָר זְעַנְעָן צְעוֹוָרָעָמֶט, גְּלִיכְעַס וְחַאלָט
גָּאָרְנִישֶׁט קָאַלְט גְּעוּוֹן. עַס אַיְזָן טָאַקָּע נִישְׁתָּקָאַלְט, וְעוֹן מַעַן
בָּאוּוּעָט זִיךְ אַין דָּעַר זֹוֹן, כָּאַטְשָׁס' אַיְזָן אַ פרְעָסְטָל.
אַט וּעַט מען שְׁוִין דָּעַם רְוִיטָן סָאנְאַטָּאַרְיָע-דָּאַן אוֹן עַס
רְיִיסְטָן זִיךְ פֿוֹן אַלְעָמָעָנָס הַעלְדוּעָר אַרוֹיסָס דָּאַס אַלְט בָּאַקָּאַנְטָעָ
ליַד :

אַין מִיעּזָעָשִׁין אַיְזָן דָּא אַ סָּאנְאַטָּאַרְיָע
מִיט אַ רְוִיטָן דָּאַן,
אַיְזָן אַיְזָן סָאנְאַטָּאַרְיָע הַיְלָן זִיךְ
(בַּיִּס) קִינְדָּעָרָלֶעֶךְ אַ סָּאנְ.

נאָכָן שְׁפָגָצִיר האַט מען גְּעַנְעָסָן מִיט אַ גְּרוּיסָן אַפְּעַטְיִיט
דָּעַם צְוּוִיטָן פְּרִישְׁטִיקָן, אוֹן מַע אַיְזָן אַרוֹיסָס מִיט קָאַצְּן אוֹיסָס.
לִיְּגָן זִיךְ אַוִיכְ די לִיגְשְׁטוֹלָן, וְאָס שְׁטִיעָן אַוִיכְ דָּעַר וּוּרְאַנְדָּעָן.

דר וְרָנְדָעָרְלֶעֶבָּעָ בְּאַגְּנָעָנְרוֹשׁ מִיט קְרִיבִיךְ שְׁנָאָבָלֶעֶן

נאָכָן מִיטָּאָן האַפְּן מִיר גַּעֲהָאָט אַ גְּרוּיסָן אַיְבָּעָרָאַצְּשָׁנוּבָּן,
אַיְזָן מִיעּזָעָשִׁין וּוּוִיסָן אַלְעָ, אַז די מַעְדָּעָם-סָאנְאַטָּאַרְיָע
אַיְזָן אַ סָּאנְאַטָּאַרְיָע נִישְׁתָּנָאָר פָּאָר קִינְדָּעָר, נָאָר אַיְזָן פָּאָר
אַלְעָ בָּאַשְׁעַפְעָנוֹיָשָׁן. וְעוֹן סַע פָּאַלְט אַמְּאָל אַרוֹיסָס אַ פִּיגְגָּעָלֶעֶן פֿוֹן
גַּעַסְטָן, וְעוֹן מַע גַּעַפְינְט עַרְגָּעָץ אַ סְרָאַטְשָׁקָע מִיט אַ צְעַבְּרָאַכְּעָ.

געם פום, אָדער מיט אַבָּשְׂעָדִיקֶט פְּלִיגְעָלֶעֶת, ברעננט מען זי
אין סָגָנָאַטָּאַרְיָע אויף קָוָרָאַצְּיָע.
מיר האבן שוין נישט איינמאָל געהאלפֿן אַזְׁעָלְכָע אַינְוֹאַ
ליידן.

מיר האבן אַמְּאָל אויסגעעהאדערוועט צוּווַי אַקְּאוּקְעָלֶע, בֵּין
אייר צעפראָכָן פְּלִיגְעָלֶע האָט זיך פָּאַרְהַיִּלְט.
די בלוייאָנוּיִקָּע קָאַזְׁקָע אַיְזָוָעָן אַגְּנָעוֹעָן אַגְּנָצָן זומער
צָוּזָמָעָן מִיט אַזְׁנְדוּזְעָרָע אוּפְּפָעָס, זַי פְּלָעָנֶט שְׁוִין שְׁפָעָטָעָר אַלְיָעָן
אַזְׁעָקְנִיָּן אַיְזָוָעָד אַזְּנָן אַיְזָוָונָט קִוְּמָעָן נַעֲכְּתִּיקָן אַיְזָהִינָּר.
שטיינָן.

דעט לעצטן זומער האָט מען אַונְדוֹן גַּעֲבָרָאָכֶט אַקְּלִיָּן
סָרָאַטְּשָׁקְעָלֶע צָוָם האַדְעָוָוָן. זַי האָט פָּאַרְבָּרָאָכֶט בֵּין אַונְדוֹן אַ
לאַגְּנָגָע צְבִּיט אַזְּנָן אַיְזָוָעָן אַזְׁעָקְנִעָּפְּלִיָּגָן.
הַיִּנְטְּחָנֶת האָט אוּרִיךְ גַּעֲטָרָאָפָן אַזְּאָל. מַעַן האָט אַונְדוֹן גַּעַנְּ
ברָאָכֶט אַפְּיִיגְעָלֶע מִיט אַצְּעָדְרִיְּתָן שְׁנָאָפָל. אַקְּרִיסְטָלְעָבָע
כָּאַזְׁוּעָרְטָע פָּוָן פָּעָרְסָאָנָּאָל, וּוָאָס וּוָיִּנְטְּ מִיכְוִץ דָּעַר סָגָנָאַטָּאַרְיָע,
הָאָט גַּעֲבָרָאָכֶט דָּאָט פִּינְגְּעָלֶע אַזְּן דָּעְצִיְּלִיט, אַזְּן דָּעַר קָרִיפְּלָע
אַזְּנָן פָּאַרְסְּלוּיָּגָן צָו זַי אַיְזָוָעָל. וּוּי גְּרוּזָס אַזְּנָן גַּעַוְעָן זַיְעָר
פָּאַרְחוּנְדָעָרְגָּג, וּוּעָן זַיְזָהָבָן דָּעְרוּזָן, אַזְּן זַיְן שְׁנָאָפָל אַזְּנִיְּטָ
צְעָדְרִיְּט.

מיר קוֹקָן זיך צָו אַזְּנָן וּוּעָן, אַזְּנָן סְ'אַיְזָן טָאָקָע אַזְּוֹיָּה: בֵּין
דע שְׁפִּיצָן פָּוָן שְׁנָאָפָל זַעַנְעָן פָּוָנָאַגְּדָעְגָּבָיָּגָן — אַיְינָר אוּרִיךְ
רָעְבָּטָס, דָּעַר אַגְּדָעְרָע — אוּרִיךְ לִינְקָס.

— וּוּי קָעָן אַזְּאָלְפִּינְגְּעָלֶע עַסְּן?

— צִי אַזְּנָן עַס אַזְּוֹיָּה גַּעֲבָרִין גַּעַוְאָרִין?

— אַזְּנָן עַפְּשָׂעָר האָבָן עַס אַנְדָּעָרָע פִּינְגְּלָע גַּעַהְאַדְעָוָוָט?
אַזְׁעָלְכָע פְּרָאָגָן האָבָן זיך גַּעַלְאָזָט הָעָרָן פָּוָן דִּי קִינְדָּעָר,
וּוּעָן זַיְזָהָבָן בָּאַטְּרָאָכֶט דִּי קָאַלְיִקָּע.

— וּוּאָס זָאָלָן מִיר טָוָן מִיט דָּעַמְּפִינְגְּעָלֶע — פְּרָעָנֶט דָּעַר
אוּפְּזָעָר פָּוָן בִּיאָ-צִימָעָר? אַפְּלָאָזָן עַס — וּוּעָט עַס עַפְּשָׂעָר אַוְמָן.
קִוְּמָעָן, האַדְעָוָוָן עַס — אַזְּנָן מִיט וּוּאָס?

מע דארף גיין צום לערער "מוֹכָאַלְאַפְסִיקִי"^{*)}, – האט גע.
געבן אן אייצע הרישעלע.
– יא, יא... – האבן אלע גענטפערט אין א כאר אוּן
מע איז אזועק רופן דעם לערער.
עורויכיל האט דער אויפצעער אַרְיִינְגָּעָלָאָזָוֶת די קָאַלְיִקָּע
אין א שטיגעלאַע, אוּן עס אַוְעָקָנְגָּשְׁטָעַלְט אַוִּיף אַשָּׁפֵע
אין מזוי.

דאָס פִּיגָּעַלְעַ האט אַשְׁפָּרוֹנְג גַּעֲטָאָן אַוִּיף אַשְׁטָעַקְעַלְעַ
עס האט זיך אַרְמוֹנוּקְוַט פָּאַרְכִּידְעַשְׁט, ווַיְיַלְגַּד אַיִּיף דַּעַר
זַעֲלְבִּיקָּעַר שַׁאֲפָעַ זַעֲנָעַן גַּעֲשְׁתָּגְנָעַן עַטְלָעַכְעַ אַוִּיסְגָּעַשְׁטָאַפְּטַע
פִּינְגָּל, אוּן ווּעַן עס האט דַּעֲרוֹזָעַן העַגְגָּעַן אַיִּין מִיטָּן צִימָעַר אַיִּין
אוּרִוְּגָעַשְׁטָאַפְּטַן שְׁפָּאַרְבָּעַר, האט עס זיך גַּאֲרַ אַיְבָּרְגָּעַשְׁרָאָקָן,
און האט אַגְּנָהְיוֹבָן ווְאַרְפָּן זיך אַיִּין שְׁטִיגָּן.
דעַרְוַיְיכַּל אַיִּין אַגְּנָהְלָאָפְּן דַּעַר לְעַרְעָר "מוֹכָאַלְאַפְסִיקִי". דַּעַר
הַעֲרָת, אַז עס אַיִּז דָּא עַפְּסַע נִיעָס, נִיטָּע עַר נִישְׁתָּט, נָאָר עַר
לוּוִיפְט.

– לְעַרְעָר, אַנְיַעַר טַשְׁאַלְדָּאָק!
– לְעַרְעָר, אַנְיַעַר סַגְּנָאַטְאַרְיִיט!
– לְעַרְעָר, אַקָּאַלְיִקָּע מִיט אַפְּאַרְקִירִימְטַן שְׁנָאָבָּל!
מִיט אַזְׁעַלְכָּע אַוִּיסְרָוָפָן האָבָּן די קִינְדָּעַר בַּאַגְּגָנְט דַּעַם
לְעַרְעָר.

– וְאֵס פָּאָר אַקָּאַלְיִקָּע ? – שְׁרִיטַת אוֹס דַּעַר לְעַרְעָר –
עס אַיִּז דָּאָך דַּעַר קְרִיְצְשָׁנָאָבָּל נָאָרָעַלְעַק מִינְעָ, פִּינְגָּנָאַטְעָר.
לְעָע ! צִי האָט אַיְרָטָאָקָע נִשְׁתָּעַרְתָּ קִינְמָאָל ווּעַגָּן דַּעַם
קְרִיְצָשָׁנָאָבָּל ? אָט, זַעַט נָאָר זַיְינָן בִּילְדוֹ !
אוֹיִיף דַּעַר ווּאָנְטָה העַגְגָּעַן פִּינְגָּבְלִידְעָר, אַזְּן בַּעַמְעָס
צְוִוְּשָׁן אַלְעַ אַיְבָּרְקָע פִּינְגָּל זַעַט מַעַן דָּאָס בִּילְד פָּוָן קְרִיְיצָ.
שְׁנָאָבָּל מִיט די פָּאַרְקִירִימְטַע שְׁפִיצָן פָּוָן שְׁנָאָבָּל.
– מִיט אָט דַּעַם שְׁנָאָבָּל רִיטְסַט עַר פָּוָנָאַנְדָּעַר די שִׁישָׁ.

(*) דַּה פְּלִינְגְּכָפְּרָעָר. צְוִי האָט מַעַן אַמְּקָל אַגְּנָהְיוֹפָן דַּעַם לְעַרְעָר גַּן.



דער קרייזטנאגל ריסט פונאנדר א שיקע.

קעס פון נאָרְלַבִּיםָעֶר, אָוֹן גַּעֲמַט אַרְוִיסָפָון זַיִדְזַּאמְעָן —
דָּערְקְלַעַרְט שְׁוֵין דָּער לְעַרְעָה.
די קִינְדַּעַר הַאָבָּן זַיִדְזַּאמְעָן אַנְגְּעָקוֹט דָּערְשְׁטוּינְטָע. דָּערְוּיְיל
זַעֲגָעָן אַנְגְּעָלָאָפָן אַנְדְּרַעַר קִינְדַּעַר, וּוֹיְלְדִּיעַ וּוֹעֲקַן נַעֲמָעַם
„סָאנְאַטָּאַרִיסְטָמֶט“ הַאָט זַיִדְזַּאמְעָן פָּאַרְשְׁפְּרִיט אַיִן דָּער סָאנְאַטָּאַרִיעַ
אָוֹן מַע אַיִזְגַּעַטְמָעַן אַנְקְוֹקָן דָּעם נַעֲמָעַם גַּאַסְט.

דָּעם אַנְדַּעַרְן טָאג אַיִזְגַּעַטְמָעַן גַּעֲוָעַן אַ מְעַלְדוֹנְגָ פָון נַאַ
טוֹ-קָאַרְעָסְפָּאַנְדְּעָנֶט אַיִן „אַונְדוֹעַר רַאַרְיָאָ“ וּוֹעֲגַן דָּער קָלוּיְמָעֶר-
שְׁטַעַר „קָאַלְיָקָע“. עַס אַיִזְגַּעַטְמָעַן גַּעֲמָלְדָן, אָוֹן דִּי פִּינְגְּלָ בָּאַ-
וֹיְגָעָן דִּי צָאַפְּנְדִּיקָעַ נָאַרְלְוּעַלְדָּעַר, אָוֹן וּוֹעֲגַן עַס וּוֹעֲרַט בַּיִ-
אָוֹנְדוֹ וּוֹיְנְטָעַר, קָוְמָעַן זַיִדְזַּאמְעָן צַוְּפָלְבָּעַן אַהֲרָן. זַיִידְרָהַוִּיפְּשָׁבִיןָ
זַעֲגָעָן זַאַמְעָן פָון שִׁישְׁקָעַס.

דָּער נָאַטְוּרְקָרְטָיו הַאָט אַרְיךְ אַפְּגָעַהָאַלְטָן אַ נִּיצְנָגָ אָוֹן
בָּאַרְאָטָן זַיִדְזַּאמְעָן צַוְּטָן מִיטָן קָרִיבְשָׁנָאָבָל. עַס אַיִזְגַּעַטְמָעַן
גַּעֲוָאָרָן צַוְּיָאַבְרִיכָעַן אִים, אַבְרָעַר קָעְדִּיְיָ דִּי קִינְדַּעַר זַאַלְן קַעֲגָעָן
כָּאָטָשָׁ זַעַן וּוֹיְעָר בָּאַרְבָּעַטְמִיט זַיִן שְׁנָאָבָל דִּי שִׁישְׁקָעַס, וּוֹעַט
מַעַן אִים הָאַלְטָן אַ טָּאגְצַוְוִיָּ אַיִן סָאנְאַטָּאַרִיעַ אָוֹן דָּערְנָאָרָךְ
אַרְוִיְסָלְאָזָן.

מַע הַאָט אַנְגְּעָטְרָאָנָן שִׁישְׁקָעַס אַיִן שְׁטִינְגָ אָוֹן גַּעֲוָאָרָט
וּוֹיְאַרְיךְ אַ בַּיִּזְגָּזְגָ אַוְיָף דָּעם סְפָעְקְטָאָקָל.
אוֹפְּרִיְיסָן אַ פְּרִישְׁעַ שִׁישְׁקָעַ אַיִזְגַּעַטְמָעַן דִּי לִיְכְּטָע
זַאַכְּן. צַוְּיָאַטְמָעַן הַאָבָּן זַיִדְזַּאמְעָן פָּרָעוּת: וּוֹעַר פָון זַיִדְזַּאמְעָן
סַס מַאֲכָן בְּעַסְעָר. מַע הַאָט גַּעֲרָבָעַטְמִיט נַעֲגָל אָוֹן צַיִן, אָוֹן
עַס אַיִזְגַּעַטְמָעַן יִשְׁטָגְעָגָגָן. אַזְוִי וּוֹיְדָעַר קָרִיבְשָׁנָאָבָל הַאָט
קִינְדַּעַר גִּישְׁטָגְעָגָגָן. עַרְרוֹקָט אַרְיָין דִּי שְׁפִּיצְנָן פָון שְׁנָאָבָל
אַוְנָטָעַר אַ שְׁוֹפָ אָוֹן בִּיגְגַּט לִיְכְּטָע אַפְּ דִּי שְׁוֹפָ.

קִינְדַּעַר הַאָבָּן גַּעֲקָוֹט אָוֹן גַּעֲנָאָפָט.
דָּערְוּיְיל הַאָט זַיִדְזַּאמְעָן פָּאַרְשְׁפְּרִיט אַיִן סָאנְאַטָּאַרִיעַ אַ צַוְוִיָּת
נַעֲמָעַס, אָוֹן דִּי זַעֲלְפָעַ כָּאַוְעָרָטָע, וּוֹאָס הַאָט גַּעֲבָרָאָכָט דָּעם קָרִיבְצָי-
שְׁנָאָבָל, הַאָט גַּעֲבָרָאָכָט נַאֲזָן אַיִן אַינְטָרָעָסָגָנָטָע יַעֲדִיעָ: אַוְיָף
אַיִינָעַס פָון דִּי בִּיְמָעָר — אַיִן שְׁכִיְינָעַס פָון זַיִידְרָהַוִּיפְּשָׁבִיןָ

האט איר ברודער געפונגען איצט, אין מיטן ווינטער, אַ געסט
מייט עאָרָעָמָע אַיִילָעָן פון פִּינְגֶל.

הער לערער איזו אַוּעָק קוקן און האט באַשְׁטָעַטִּיקַט דאָס
ניעס. דאָרט איזו געווען אַ געסט אָז טאָקע פון קרייצְשְׁנָאָבְּלָעָן.
דער נאָטוֹרָקְרִין האט געמאָכַט דעם ערשותן שפֿאָצֵר אַהֲן
און האט אויסגעפֿאָרְשַׁט, אָז אָונְטָר אַ פֿאָרְשְׁנִיְּטַן צוֹוִיג, גַּאֲר
נִידְרָעִיך, זִיצְט אַין גַּעַס אַ קְּרִיְּצְנָאָבְּלָעָן.
דער פּוֹיגָל, ווֹאָס אַיז גַּעַזְעַס אַין גַּעַס, אַיז גַּעַזְעַס גַּרְוִי
און דער געכָּאָפְּטָעָר האט געהאט רוּתְּלָעָכְּ עַפְּרָעָרָן אוּפְּנָן
רוֹקָן.

ווען מע האט אַיבְּרָעְגָּלִיְּעָנָט אַין שְׂמִילָס זָאָלָאנִיע
דעם קָאָפְּיַטְּלָן וועגן קְרִיְּצְשְׁנָאָבְּלָעָן, דאָט זִיךְ אַרְוִיסְגַּוְוִוִּין, אָז
דער געכָּאָפְּטָעָר פּוֹיגָל אַיז דער ער, אָז דִּי זִיךְ אַיז גַּרְוִי.
פּוֹן דעם בּוֹךְ האט מען אַיךְ אַרְוִיסְגַּלְיִיְּעָנָט, אָז דְּאָפְּקָע
ווַיְנְטָרְצִיט, ווען דִּי שִׁישְׁקָעָס זַעַנְעָן צִיטִיקִין, גַּעַפְּינְט דער קְרִיְּצָ
שְׁנָאָבְּלָעָן צּוּמִינְסְּטָן שְׁפִּיזְוּ אָז דָּאָן בּוֹיטָעָר גַּעַסְטָן אָז האָדוּוּעָט
די יונְגָע. די קָעַלְט אַיז פָּאָר אִים נִישְׁתְּ קִין שְׁטָעָר.
די ערְשָׁטָע דְּרִינְגְּעַנְדָּע זָאָק אַיז גַּעַזְעַס, נָאָטְרִילְעָן, צַו בָּאָ
פְּרִיעָעָן דעם ער, ווֹיכְלָן וועָר ווַיִּסְטָן, צַי ווּטָעָר זִיךְ זַי אַלְיָין וועָלָן
זִיכְן אַוִּיפְּ דִּי אַיִילְעָן.

מע האט אִים טָאָקָע גְּלִיכְיךְ אַרְוִיסְגַּלְאָזָן.
דעם אַנדְרָעָן טָאָגְהָאָבָן זִיךְ אַנְגְּהָוִיבָן וְאַנְדְּרָוָנוֹגָעָן פּוֹן
גְּרוֹפְּקָעָס קִינְדָּעָר מִיטָּן לְעָרָר צַו יְנָעָם וּוּלְלָדָל.
שְׁטִיל בְּאַחָאָלָטָן אָונְטָעָר בִּימָעָר, האָבָן קִינְדָּעָר גַּעַטְשָׁאָטָעָ
וועט אָז גַּעַקְוּקָט צָוּ גַּעַסְטָן.
איין מְאֹלָה האָבָן אַפְּלִיכְעָד קִינְדָּעָר גַּעַזְעָן אַ גַּאנְצָע סְטָאָדָע
קְרִיְּצְשְׁנָאָבְּלָעָן אַוִּיפְּ אַ פִּיכְטָנוֹבִים. די קְרִיְּצְשְׁנָאָבְּלָעָן זַעַנְעָן בָּאָ
פָּאָלָן דִּי שִׁישְׁקָעָס אָז האָבָן זִיךְ בָּאָרְבָּעָט.
דער לְעָרָר "מוֹכָאָלָאָפְּסָקִי" אַיז גַּעַזְעָן אַזְוִי פָּאָרְטָאָן אִין
דער זָאָק, אָז עָר פְּלָעַגְטָן פָּאָרְגָּעָסָן אִין עָסָן. יְעָדָן פְּרִימָאָרגָן פְּלָעַגְטָן
ער לְוִוְּפָן דער ערְשָׁטָעָר זַעַן ווֹאָס דָּאָרט טָוָט זִיךְ. אַיִינְמְאֹל האָט
ער גַּעַפְּרָאָכְט אַ פְּרִילְעָכְּ בְּסָוּרָעָ, אָז עָס זַעַנְעָן שְׁוִין אַרְוִיס יוֹנָ

גע – ער האט געפונגען די שאַלעכֶן פון די אַיעלעַן אונטערן בויום.

א צוויות מאָל איז מען געוואר געווארן, פון די יונגע האטן שטארק פוקיקע קערפערלען, וויל אנדערש ווי וואַלטן ווי דען אויסעההאלטן די ווינטערקעלט? די גראָסטה סענסאַצְיָה איז געווען, או זיידער שנעבעלען זענען גלייבע, נישט אויסגעקרימט ווי בּי די עַלטערן.

ערשות מיט דער ציטט, ווען די יונגע ואקסן אונטער, קריםען זיך אויס זיידער שנעבעלען – האט דערקלערט דער לֻעָרער.

קריזשנאמַלען זענען די עמעסע וואנדרנדיקע ציגינער צוישן די פֿייגֵל. זוי האבן נישט אַיגנטלעַן קיין הײַם. ווי זוי געפֿינען שפֿיזּוֹן דָּאָרט איז זיידער הײַם – דָּאָרט בלִיבְּן זוי און בויען זיידער געסּט. זוי האלטן זיך אויַף מײַנסטנס אַין די פֿיכְּטָן און טענען-וועלְדָעָר, וויל די דָּאָזְיָיקָע בִּימְעָר האבן גרויסָע שיש-קס מיט פֿעְטָע זאמּען.

די זאמּען פון נַאֲלְבִּימְעָר זענען אַזְוִי דָּוּרְכְּגָעָזָאָפְּט מיט פֿעָר, אַז דָּאָס פֿלִישׁ פון קרייזשנאמַל האט דערפֿון אַ באַשְׁטִימְטָן בִּיטְאָמָּן. רַוְּבְּפֿיְגֵל עַסְּן עַס נִישְׁת גָּעָרָן.

דאָס פֿלִישׁ אַין אַזְוִי אַיְגָעָפְּעָכָט, אַז אַטוּטָעָר קְרִיבִּיצְּשָׁן שְׂנָאָבָּל פּוֹילְטָן נִישְׁת אַזְוִי גִּיחָן, מַעַן דָּעַצְיִילְטָן, אַז זיידער טוּיטָע קְרִיפְּעָרָס צְעַפְּוִילְן נִישְׁת, נַאֲר זַיְהָן אַיְגָעָטְרִיקְנָט ווי אַמְּצָעָן רִישְׁעָמָּוּמִיעָן.

* * *

אט אַזְוִי זענען אַרְיבָּעָר טָעָג נַאֲך טָעָג. די קִינְדָּעָר, ווֹאָס זענען גַּעֲקוּמָעָן אַהֲרָר אַוְיף ווַיְנְטָעָר-פֿערְעִין, האָבן זיך אַיְגָעָעָן-לְעָפְּט אַין האָבן בַּאֲלָדָר פֿאָרְגָּעָסָן, אַז זַיְהָן זענען ווֹיְסָט פון דער הַיְם אַין פון די עַלְטָעָרָן. עַס אַיְזָה דָּאָ גַּעֲווּן זִיכְּרָעָר בְּעָסָעָר ווי אַין דער הַיְם. מַעַן האט שְׁפָאַצְיָרָט יַעֲדָן טַאֲגָה, אַפְּט פֿאָרְבָּאָכָט אַוְיָפְּן שְׁנִיְּטָאָר אַין אַוְיָפְּן גִּילְטָשָׁן, מַעַן פֿלְעָגָט-מַעַר זַיְהָן אַדוֹיסָן ווי אַין די צִימְעָן. קִינְדָּעָר האָבן אוּפְּגַעַעַרְתָּ מַוְיָּעָר האָבן פָּאָר קָעָלָט אַין פָּאָר פֿאָרְקִילְוְנָגָעָן.

אַיִן עַסְצִימָעָר, אַיִן קְלֹבְצִימָעָר אַיִן אַפְּלַע אַיִן דֵּישָׁאָפֶּ –
 צִימָעָרְן פְּלָעָן טָאָמֵיד וַיַּן אָפֶן דִּי אוּבְּעֶרְשְׂטָע פָּעֲנַצְטָעֶרְלָעָ –
 נִישְׁתָּוּ וְיַי אַיִן דָּעָר הַיִּם.
 דָּרְיַי מַאְלָאָ וְוַאֲרָה הַאָט מַעַן זִיךְ גַּעֲפָאָדָן אַוְנְטָעָר דִּי דָוָשָׁן,
 אַיִן עַס אַיְזָה בְּעַמְּעָס גַּעַוְוָן גַּאֲרָה אַנְדָּעָרָשׁ וְיַי אַיִן דָּעָר הַיִּם.
 אַפְּלַעְטִיט צָוָם עַסְעָן הַאָט אַוְיךְ נִשְׁתָּוּ גַּעֲפָעָלָט. עַס אַיְזָה אַלְעָ –
 מַעַן צִגְעַקְיָומָעָן אַיִן וְוַאֲגָ – דִּי פָעֲנַעְמָעָר וַעֲנָעָן גַּעַוְאָרָן רָאוּ אַיִן דִּי
 שְׁטִימָנוּג – אַגְּלָעָנְצְּנְדִּיקָה.
 דִּי נַי אַגְּגָעָקְוָמָעָן קִינְדָּעָר הַאָפָן אַוְיךְ אַיְבְּעַרְגְּגָנוּמָעָן אַמְּטָן
 אַיִן דָּעָר זַעֲלַבְּסְטָפָאָרוּאַלְטָוָגָן.
 גִּיטְעָלָע פָּוָן בְּרָאָסְלָאָהוּ אַיִן גַּעַוְאָרָן אַיִן בִּיאָ –
 צִימָעָר. מַוִּישְׁעָלָע אַיִן שְׁלִוְיָמָלָע פָּוָן דָּעָר כְּמוֹרְבָּנָר-שָׁוָּל וַעֲנָעָן גַּעַ –
 וְאָרָן קָאָרְעָזְפָּאָגְדָּעָנָט פָּוָן „אַוְנְדוּעָר רַאֲדִיאָ“. טָאָלִיעָ אַיִן לִיְוָבָ –
 זַעֲנָעָן גַּעַוְוָן שְׁטָאָרָק פָּאָרְטָאָן בַּיִּיְזְגָּרְיָוְתָוָגָנָעָן צָוָם סִילְוָוָס –
 טָעָר=אַוְנוּבָט אָאַזָּוָה.
 אַלְעָ קִינְדָּעָר וְוַאֲסָה הַאָפָן גַּעַוְאָלָט זַיְנָגָן. הַאָפָן גַּעַמְאָכָת
 פְּרָאָפָעָס מִיטָּן לְעָרָעָר יַאֲנָקְלָ אַיִן כָּאָר. גַּאנְצָע טָעָג הַאָפָן
 זֶרֶךְ גַּעַטְרָאָגָן פְּרִיְיָלָעָכָע גַּעַוְאָגָנָעָן אַיְבְּעָר דִּי צִימָעָרָן פָּוָן דָּעָר
 סָאָנָאָטָאָרִיעָ – מַעַן הַאָט זִיךְ גַּעַגְרִיטָס צָוָם נַיְאָרְבָּאָל.
 גַּוְיִיסָּע אַיְבְּעַרְאָשָׁוָגָנָעָן צִים בַּאֲלָה הַאָט גַּעַגְרִיטָס דָּעָר לְעָ –
 דָּעָר בָּאָטְקָעָ – עָרָה הַאָט אַלְעָ גַּעַהְאָלָטָן פְּעָסָאָד. זַיְנָעָ פְּרָאָבָן פְּלָגָן
 פָּאָרְקָוָמָעָן מִיטָּעָלָעָכָע עַלְטָעָרָע קִינְדָּעָר אַיִן דָּעָר קָאָנְצָעָלָאָרִיעָ –
 בַּיִּיְזְגָּרְיָוְתָוָגָן טִירָן.

דָּעָר נַיְרָאָרְבָּאָל

דָעָם טָאָגָ פָּאָרָן סִילְוָוָסְטָעָר הַאָט מַעַן גַּעַמְאָכָת דִּי לְעַצְטָע
 צִגְרִיְיָוָגָנָעָן. דִּי לְעָרָעָרָן כָּאָנָעָ הַאָט אַלְעָמָעָן צִוְּגָעְפָּאָסָט דִּי
 קָאָסְטִיְוָמָעָן. אַיִן מוֹיְשָׁלָע הַאָט אַוְסְגָּעָנְדִּיקָט דִּי דָעָקָאָרְאָצְיָעָ –
 קָאָסְטִיְוָמָעָן זַעֲנָעָן גַּעַוְוָן פָּאָר אַלְעָ קִינְדָּעָר. אַיִן קָאָלְעָרְלִיָּיָ –
 בְּגִזְעִוִּישָׁע, אַרְאָבִישָׁע, אַיְנְדִּיאָנִישָׁע אַיִן פָּאָרְשִׁידָעָן פְּוִילִישָׁע –
 קָרָאָקָעוּוֹר, הַוּצְיוּלִישָׁע, לְוִיוּטִישָׁע אָאַ.

ווען די קינדרער האבן זיך געליגט רזען נאכן מיטאָג ווי געוהיינֶלעך. האָט אַ לְוִיף געטָן דער זיין גער און מע איז אַיְפְּגָע שטאנגען עפֿעַס גָּאָר שְׁפָעַט. פִּינְצְּטָעַר אַיז שוֹין גְּעוֹזָן. האָט מען אַפְּילָע גַּעֲקָעַנְתָּן מִיְּגָעַן, אָז עַס אַיז שוֹין בעַמְּעַס שְׁפָעַטָּעַר אַזְּנוֹת. מאָן אַיז צוֹעֵק זיך אַיר אַיבְּעַרטָּן, אָז נְצְבִּיאַלְעַד האָבן אַנְגָּעָה. הוֹבָן אַרְבִּינְמַאְרְשִׁירָן גַּרְוְפְּקָעַס אַיבְּעַרגְּעַטְוֹעַן קִינְדָּעַר, אַין יְאָנָּה טְעוּוֹדִיק אוּסְגָּעְפְּזָן גְּרוֹסִין זָאָל.

עס זענען גְּעוֹזָן אַיר פָּאַרְמָאַסְקִירָטָע קִינְדָּעַר, אָז עַס אַיז נִישְׁתְּלִיכְתָּן גְּעוֹזָן וַיְיַצֵּר דָּרְקָעַנְעָן. די כִּינְגְּעוֹזָר, אַינְדִּיאַגְּנָעָר אַאָז זענען גְּעוֹזָן אַיר גּוֹט גְּרִימִירְט.

און אַירְפָּאָן מְאָלְאָזָט זיך אַרְבִּין אַ קָּרָאָוָאָנָע אַרְאָפְּעָר מִיט "אַלְלָאָ" אַוְיסְרָוְפָּן אָוֹן הִינְטָעָר זַיְיַ מַאְרְשִׁירָט אַ קָּעְמָל, דַּוְכֵט זיך אָן עַמְּעַסְעָר קָעְמָל מִיט אַ בְּעָדָיִן אַוְיפָּהָן הַוִּיקָּעָר. דַּאָּס אַיז גְּעוֹזָן דַּעַם לְעָרָעָר בְּאַטְקָעָס סִיוּרְפִּיְזָן. וַיְיַעַר האָט עַס אַוְיסְגָּעְמִיטְסְטָעָר דַּעַם קָעְמָל, האָט נִישְׁתְּלִיכְתָּן גַּעֲקָעַנְתָּן בְּלִיבְּפָנָן אָסָּאָד, וַיְיַלְלַּחֲבָרְכָּוּרְעָרְכָּוּרְקָוְגָּה, אָז דַּי פָּאַדְעָרְשָׁטָע פִּיס פִּין קָעְמָל גַּעֲהָעָרָן צַי מַוִּישְׁעָלָעָן אָזָן די הַינְּטָעָרְשָׁטָע זענען אַירְקָעְנְטִישְׁשָׁע.

סַיְיָן גְּעוֹזָרָן אָזָה הַוָּהָא, אָז מַע האָט זיך לְאָנְגָּג נִישְׁתְּגָעָר קָעְנְטָבָאָרוּקָן.

און ווען סַיְיָן גְּעוֹזָרָן שְׁטִילָן, האָט זיך באָווֹיְזָן אַ צְוִוִּית בֵּינוֹן וּוּנְגָדָעָר – אַ שְׁטוּרִיסָט. ער אַיז גְּעוֹזָן אָזָהָיָה הַוִּיךְ, אָז נִישְׁתְּאַנְדָּרְשָׁנָאָר דַּעַר כָּאוּעָר מְאָטָל האָט אַוְיסְגָּעְלִיעָן זַיְיַנְיָן פִּיס.

דַּעְרוֹוִילָה האָבן זיך גַּעַהַאָט אַוְיסְגָּעְזָצָט די אַרְאָפְּעָר אָז האָבן אַנְגָּעָהָיְבָן זַיְיַגְעָן אַירְפָּאָן זַיְיַעְרָ שְׁטִיְגָעָר. ווען זיך האָבן גַּעַנְדִּיקָט, האָבן גַּעַגְבָּן אַ נּוּמָעָר די כִּיְגָעָזְעָלָעָך מִיט די קוֹרְצָעָ נְזָעְלָעָן. זַיְיַה האָבן גַּעַוְנְגָעָן אָז גַּעַטְאָנְצָט:

טְשִׁינְגָּטְשָׁאָנְגָּטְשָׁו,

וּוְעָרְוִוִּיסְטְּוּוּוּ,

וואו זעגען די כינגעערלעך
מייט די קורצע געוועלעך?
טשיניג טשאנג טשו,
ווער וויסט וו?

יינגעלעך טראגן קל'ידעלעך
ההייזעלעך טראגן מידעלעך –
טשיניג טשאנג טשו,
ווער וויסט וו?

די קינדרע האבן זיך געהאט אויסגעזעט אין א קרייז
ארום די ווענט, און און מיטן איין געווען די סצענע. זיעיר הייז
מיש האט זיך געפֿילט דא דאס "פֿובֿליךום" און פונקט איזוי הייז
מיש – די אקטיאָן.
אויף א האפסאָקע האבן אַרְיִינְגּוּמָרְשִׁירֶט די קלענסטע
קינדעָרְלָעָך מיט באָאנְעָן און אַיִן פֿיַּנְעָן קָאָסְטִיוּמָעָן. וואָס האבן
דער מאָנט פֿלאָטְעָרְלָעָך, בְּלֹעֲמָעָן אַו שׂוּעְמָלְעָך.
ווער קען דען אַיבְּעָרְדְּרָצְיִילְן, ווי פֿיַּנְעָס האט אויסגעזען
דער אָוּנְטָן, און ווי אַינְטְּרָעָסָאנְט סְאיַן גַּעוּעַן דער פרָאנְגָּרָם!
אין דער צוּיְיטָעָר האפסאָקע האט מען גַּעֲגָעָן אַוּנְטְּבָרוּיט
און גַּוְטָע זָאָכָן.
ווען סְאיַן גַּעוּאָרָן אויף אַוְילְעָ פֿינְצְטָעָר, האט אַגְּגָעָ
הוּבָן קלְיִנְגָּעָן דער זִיגְעָר אַיִן האט אויסגעקְלָאָפְּט צַוּעָלָף.
– ווּוּוּאָט, נְבִיאָר! ווּוּוּאָט! – האבן אלְעָ אויסגעשריגָן,
און ווען עס אַיִן ווּידָעָר גַּעוּאָרָן לְיכְטִיק, האט זיך באָוִוִּין יָאָסָל
אַיבְּעָרְגְּעָטָאן פָּאָר אַברְיּוֹתְרָעְגָּר, אַיִן גַּעֲבָרָאָכָט
נְבִיאָרְוּוֹנְטָשָׁן פָּוּן דער גַּאנְצָעָר וּוּלְעָט פָּאָר די קִינְדָּעָר פָּוּן דער
מעָדָעָם-סָאנְאָטָאָרִיעָ: פָּוּן אלְעָ שְׁטָעָט אַיִן שְׁטָעְטְּלָעָך, פָּוּן די עָלָ
טָעָרָן – פָּאָר זִיעָרָעָ קִינְדָּעָר, פָּוּן די לְעָרָעָר אָאוּ.
אַוְנְדוּעָר רַאֲדִיאָ" האט אויסגעקְלָאָזָט אַסְפְּעָצִיְּלָן נְבִיאָר
נוּמָעָר, אַיִן האט אַיבְּעָרְגְּשִׁיקָּט אלְעָ קִינְדָּעָר פָּוּן דער גַּאנְצָעָר
וּוּלְעָט, פָּוּן אלְעָ רַאֲסָן אַיִן פָּוּן אלְעָ פֿעְלָקָעָר כָּאוּעָרְשָׁאָפָּט. אַיִן

נבייאר-גרוסן אין נאמען פון דער מעדעט-סאנאטאריע, פון די
קינדער, לערער און כאויריים.

דער הויפט רעדקטאָר פון "אונדער ראדיאָ", יאסֶל
געט אַ וואָרט — לויטן מושטער פון רעדקטאָר פון אלע
גריסע ציטוגען — אונז'יגט אַן אַיבְּרֶבְּלִיק אַיבְּרֶר דֵּ גַּעֲשָׁעַ
ニישן אַן אוֹיפְּטֻעַן פָּאָרְן פָּאָרְגָּאָגְּגָעָנָם יָאָר.

"דאָס פָּאָרְגָּאָגְּגָעָנָה יָאָר אַיְזָן גַּעֲוָעָן דָּאָס רִיכְסְּטוּ אַיְזָן גַּעַנְּשָׁן :

מע האָט אוֹיסְגָּעָנְדִּיקְט דָּאָס גְּרוֹיסָע ווּרְקָה, ווּאָסֶרֶת זִיךְרָה
פִּילְמָן. אוֹיף דַּעַם פִּילְמָן האָבָּן לְאָנָג שְׂוִין גַּעוֹאָרט אלע פרײַנְד פִּין
דער סָאנָאָטָאָרִיע, דֵי אַרְבְּעַטְּרָשָׁאָפָט פִּין פּוֹלִין אַיְזָן פִּין אוֹיסְלָאָנד,
אַיְזָן דָּעַרְהִיפְּט — דֵי קִינְדָּעָר. דער פִּילְמָן האָט גַּעֲמָכָט אַ גְּרוֹיסָן
רוּישָׁעָם אוֹיף די, ווּאָסֶרֶת זִיךְרָה אַיְם גַּעֲוָעָן.

וּוִיטָּעָר האָבָּן מִיר הַיּוֹר בָּאַרְיִיכְעָרֶט אַן פָּאָרְשְׁעָנְעָרֶט אלע
וּוִינְקָעָלְעָךְ פִּין דָּעַר סָאנָאָטָאָרִיע : עַס זְעַנְעָן גַּעֲמָכָט גַּעוֹאָרָן רָעָה
מְאַנְטָן, מֵעַה האָט צְגָעָקִיפְּט נְיִיעָה טְאַנְעַטְּשָׁוָן, בְּעַטְּלָעָךְ פָּאָרְן
קְלִינְיוֹאָרג, אַיְנְגָעָאָרְדָּנְט אַ רָּאְדִּיאָז מִיט 6 הַילְּכָרָט,
וּוּאָס זְעַנְעָן אוֹיסְגָּעָשְׁטָעָלָט אַיְזָן אלע וּוִינְקָעָלְעָךְ פִּין דָּעַר סָאנָאָ
טָאָרִיע, אַיְנְגָעָפִּירָט צְוַיִּים וּוּאָרְשָׁטָאָט : אַ שְׁוּסְטָעָר-וּוּאָרְשָׁטָאָט אַן
אַ נְיִוָּאָרְשָׁטָאָט פָּאָר דֵי בָּאַדְעָרְפָּעָנִישָׁן פִּין דָּעַר סָאנָאָטָאָרִיע.
אַיְזָן וּוּאָרְשָׁע האָבָּן מִיר אַיְנְגָעָאָרְדָּנְט אַן אַקָּאְדָּעָמִיעָ לְעָקָאָה
וּוְעַד דַּעַם צְנִינְיאָרִיקָן יוֹיּוֹל פִּין דָּעַר סָאנָאָטָאָרִיע, דֵי אַרְוִיסְטָרָעָה
טוֹנָג פִּין דֵי קִינְדָּעָר מִיט דָּעַר לְיַאְלָקָע-אָפְּרָעָה הָאָבָּן מִיר גַּעֲמוֹת
פִּיר מָאָל אַיבְּרָאָכְזָעָר.

אַיְזָן אִיצְט צָוָם נְיִיאָר בְּרַעְנָגָן מִיר אַיְיךְ דֵי פְּרִילְעָכָע
יעַדְעָע, אָז עַס אַיְזָן גַּעוֹאָרָן צְגָעָקִיפְּט דְּרִיְמָאָרג וּוּאָלְד מִיט
יַּיְנָגָע, גַּעֲוָנְטָע סָאָסְנָעָס".

אַ שְׁטוּרְמִישָׁעָר בְּרָאָוָא פִּין פָּאָרְזָאָמְלָטָן אוּלְלָעָם האָט אַפְּ
גַּעֲלָוָגָעָן מִיט הַילְּכָיָקָע עֲבָאָס. עַס האָבָּן זִיךְרָה צְעַשְׁטָרָאָלָט פָּאָר
פְּרִיד דֵי פָעָנְעָמָעָר פִּין דֵי קִינְדָּעָר אַיְזָן לְעָרָעָה.
— "אַיְזָן אַצְטָמָה קִינְדָּעָר, העָרָת נָאָק אָיסָמִין אִינְטָרְוּוֹיָה
מִיטָּן לְעָרָעָר גִּילְיָנְסָקִי וּוּעָגָן דֵי וּוּיכְטִיקְעָרָע פְּלָעָנָגָר אַיְזָן פְּרָאָ
יעַקְטָן פִּין דָּעַר אַרְבָּעָט אוֹיף וּוּיטָעָר.

די סאנקטאריע טרעד צו אויסצובויען א „פֿלֿאַץ פֿון פֿריַידּ“
 פָּאָר די קינדרער. אויפָּן פְּרָאִיעַקְטִירֶטְן שְׁפִילְפֿלֿאַץ וּועט זִין אֵ
 שְׂוִימְבָּאַסְיִין, אֵ טְוִרְנוֹזָאַל, אֵ גְרוֹטִיעַ גַּעֲפִידְעַ פָּאָר קִינְאָ אַין
 טְעַטְעַר, אַן אוּסְטְּלִוְגְּהִים, וּוּ עַס וּוּלְּן קַעַנְעַן פָּאַרְפָּאָרְן אַיִּינְ
 ערֻעַ טְאַטְעַס אַין מְאַמְעַס.
 סְיוּוּרֶט נָאָר גַּעֲפִילְאַנט אוּסְצְזְבּוּיְעַן אֵ נִיעַ גַּעֲפִידְעַ אַין
 אוּסְצְזְבּוּרִיטְעָרְן אַונְדוּזְעַר לְאַנְדוּרְתְשָׁאָפּּט.
 עַס וּוּרֶט צוּ פְּרִיְינְגּוּ פְּאַרְגְּוּעַצְעַרְט אַונְדוּרְ הִינְעַרְהִיףּ,
 דִּי בְּלוּמְעַנְצּוּכְט, דִּי זְיַדְצּוּכּ וְיִ אַוְיךְ דָּעַרְטְּרַכְּטָן אַין גִּינְסְגָּאָרטְן.
 פֿלֿעַנְעַרְטְּ הָאָבָן מִיר אֵ סָאָךְ — מִיר וּוּלְּן וְיַךְ אַנְשְׁטְרַעְגְּגַעַן
 אוּסְצְזְפִּירְן וְיִ לְוִיטּ אַונְדוּרְעַרְטְּ מְעַלְעַקְיִיטְן.“
 דָּעַרְטְּ אַוְונְטְּ הָאָטְטְזְעַרְט אֵ נָאָר לְאַנְגְּגַעְצִיְינְגּוּ. דִּי עַלְטַסְטָעְ קִינְגּ
 דָּעַרְטְּ וּעַנְעַן גַּעֲפְּלִיבְּן דִּי לְעַצְטָעְ אַין הָאָבָן פָּאַרְבְּרַאָכְטְּ דִּי צִיְּטָ
 מִיטּ פְּרִיְעָרְטְּ פְּאַרְוּוַיְלְוִוְגְּגַעַן.
 הִינְנָתְט, אַיִּינְ מְאַל אַיִּינְ יִאָרְט, הָאָטְט מְעַן נִישְׁתְּ אַפְנְעָהִיט דְּעַם
 דְּעַגְוּלְאָמִיםְן. קִינְדְּעַרְטְּ וּעַנְעַן גַּעַגְגַּנְעַן שְׁלַאְפְּטָן שְׁפָעַטְטָן, מַעְיַן הָאָטְט אַיִּינְ
 נִישְׁתְּ בְּאַדְאָרְפְּטְטְזְעַרְטְּ דְּעַרְצִיְּלְעַן וְיִ גְּעוּווֹיְנְלְאַעַן דִּי אַוְונְטְּ-מִיטְסְעַלְעַן.
 וּוְיכַלְלַ דָּעַרְטְּ גַּעַגְגַּעַר אַוְונְטְּ הָאָטְט דָּאָרְטְּ אַוְתְּגְּעַוְוּן וְיִ דָּאָס שְׁעַנְסְטָעְ
 מִיטְסְעַלְעַן.

אֵ בְּלַעַבְנָאָר אֵ מְאַרְדְּעַר

לְוִיטּ דִּי שְׁפְּרוֹן אַיִּינְ שְׁנִי

דָּעַרְטְּ טָאַגְנְעַן נִיְּיאָר אַיִּז גַּעַוְוָן רִיןְ אַיִּן גַּעַשְׁעַעַנְיִישְׁן:
 שְׁוִין פֿון פְּרִימְאָרְגְּן אַן הָאָטְט זִיךְ פְּאַרְשְׁפְּרִיטְט אַן אַזְמְאַגְּגְעַבְעַם
 נִיעַס, אוּ בִּינְגָאָכְט אַיִּז גַּעַוְוָן אֵ מְאַרְדְּעַר אַיִּן הִינְעַרְשְׁטָאָל.
 מַעְיַן הָאָטְט אַיִּינְגְּטְלְעַקְעַן נִישְׁתְּ גַּעַחְוִסְט וְיִ דָּאָס אַיִּז גַּעַשְׁעַן,
 מַעְיַן אַוְיךְ נִישְׁתְּ גַּעַקְעַנְטְּ דְּעַרְגִּיְינְ וְיִ גְּרוֹסְט עַס אַיִּז דָּעַרְ
 שָׁאָדָן, וּוְיכַלְלַ דִּי הוּיְפְּטְפְּאַרְאַנְטוֹוָאַרְטְּלְעַכְעַ פֿון הִינְעַרְשְׁטָאָל הָאָבָן
 בִּיכְלְאָלְלַ נִישְׁתְּ גַּעַוְאָלְטְט גַּעַבְנְ קִינְ שְׁוּם אַיִּינְפְּאַרְמְאַצְיִיסְ.
 דָּעַרְטְּ נִאְכְּטוּעַכְטָרְ, וְוָאָס הִיטְ מִיטְ דְּרִיןְ הִינְנָתְ
 דִּי סְאַנְקְטָאָרְיָעְ אֵ גַּאְנְצָעְ נִאְכְּטָ, אַיִּז-אַרְוּמְגַעְלְאָפְן אֵ פְּאַרְשְׁמִינְיְעַטְרָ,

כאמער מאָל איז געווין נאָך מעָר פֿאַרכּוּרַעַט וְוִי אַלְעַ מָאָל
און האָט פֶּאָשָׁעַט נִישְׁתְּ גַּעֲנְטַפְּעַרְט אַוִּיךְ אַלְעַ פֿרְאָגָעָס.
די קִינְדָּעָר-אוֹיפְּעָעָר האָבָן נִישְׁתְּ גַּעֲקָעַנְט צֻקּוּמָעָן צַיְדִּי
הַינְּעָר, וּוּבְּילְדִּי טִיר פּוֹן הַינְּעָרְפְּלָאָק אַיז גַּעֲווּן פֿאַרְשְׁלָאָסָן,
עס זַפְּנָעָן אַזְמְגַעְגַּגְעָן דִּי וּלְיַדְעָטָה קְלָאנְגָּעָן, אָז אַטְבָּוֵר
הַאָבָן אוֹיסְגַּעַשְׁטִיקָט אַלְעַ אוֹיפְּעָס.

— אַטְבָּוֵר — האָט יַאֲנְקָעַלְעַ דָּעַרְצִיְּלַט — בְּאַפְּרִיזִיךְ זַיְד
מיַט אַיְזַן הוֹן, עַרְגָּעָר אַיז מִיט אַמְּאַרְדָּעָר — עַר שְׂטִיקָט אַוִּיס
אַלְעַ. עַר האָט בִּים עַק שְׁטִינְקְדָּרְיוֹן אַיז וּוּעַן עַר לְאַזְוֹת אַרוֹיס
דָּעַם אַיְפְּעַשְׁדִּיקָן רַיְעַךְ פָּאָלָן דָּעַרְפּוֹן דִּי אוֹיפְּעָס וְוִי פּוֹן אַגְּזָן
אַטְאָק. אַמְּאַרְדָּעָר עַסְט אַוִּיךְ נִישְׁתְּ גַּלְיִיךְ דָּאָס פְּלִישָׁ פּוֹן זַיְדָן
קָאָרְבָּן — עַר בִּיטְסָט אַיְזַן דִּי הַאַלְדוֹאַדְעָרָן אַיז טְרִינְקָט דָּאָס וּוּאָס
רַעַם בְּלָטוֹט. אַזְוֵי בִּיטְסָט עַר אָפְּ בַּיְתְּלָעְכָּעַ אוֹיפְּעָס דִּי קָעָפְּ.
יאָ, עַר אַיז זַיְעַד בְּלָוטְרוֹשְׁטִיךְ! אַזְוֵי וְוִי אַטְיְגָעָר! זַוְמָעָר, וּוּעַן
מַאְרְדָּעָס הַאָבָן יַוְגָּעָ, שְׁלַעַפְּן זַיְיִ צְנוֹנִיךְ וְוָאָס מַעַר קָאָרְבָּאָגָעָס
אַיז זַיְעַד גַּעַסְט אַרְיִין פָּאָר דִּי יַוְגָּעָ. וּוּעַן זַיְיִ טְרַעְפָּן אַיז אַחֲרָי
נַעֲרַשְׁתָּאָל מַעַר אוֹיפְּעָס, קָעָרָן זַיְיִ זַיְדָן אַיז מַעַשְׁר פּוֹן דָּעָר
בְּאַכְּט עַלְעָכָעַ מָאָל, אַיז שְׁלַעַפְּן אַזְוֵעָק דִּי הַינְּעָר אַיְנְצְקוּוֹינִי.

יַאֲנְקָעַלְעַ האָט דָּאָס אַלְעַ גַּעַוּסָט, וּוּבְּילְדִּי בַּיְתְּלָעְכָּעַ זַיְיִ אַוִּיךְ דָּעָר
דָּאָטְשָׁע האָט אַמְּאָל גַּעַטְרָאָפְּן אַזְוֵי פָּאָל. עַר האָט זַיְדָן אַוִּיךְ אַגְּגָעָ
לְיִיעָנָט אַסְאָךְ וּוּעַגְּן טְכִוְרָן אַיז מַאְרְדָּעָס.

— אַיז וְוָאָס האָט בַּיְתְּלָעְכָּעַ אַזְוֵדָן גַּעַטְרָאָפְּן? — פֿרְעָגָן זַיְד
קִינְדָּעָר. — צַי אַיז גַּעַוּנָן אַטְבָּוֵר אַדְעָר אַמְּאַרְדָּעָר?
— פֿאָרָאָן וּוּאַלְדָּמַאְרְדָּעָט אַיז הַוּזְמַאְרְדָּעָס — זַאֲגָט יַאֲנָן
קָעַלְעַ — אַיז דָּעָר בְּאַלְעַבְּאַטְשִׁקְיִיט קוּמָט גַּעַוְיִינְלָעַ דָּעָר הַוּזָן
מַאְרְדָּעָר. מִיט וּוּאַלְדָּמַאְרְדָּעָט אַיז אַוִּיךְ נִישְׁתְּ פְּרִיְּלָעָן. זַיְיִ זַעַנְעָן
נִישְׁתְּ וּוּיְנִיק בְּלָוטְרוֹשְׁטִיךְ, זַיְיִ קוּמָעָן אַבְּעָר נִישְׁתְּ אַזְוֵי אַפְּט
אַרְיִין אַיז שְׁזָאָלָן. דָּעָר וּוּאַלְדָּמַאְרְדָּעָר קְלָעַטְעָר מַעַר אַרוֹם אַוִּיךְ
בִּימְעָר אַיז זַוְכָּט דָּאָרְטָ פִּיגְלָ : עַר יַאֲגָט זַיְדָן נָאָךְ וּוּוּיְנִיר
קָעָס, אַיז אַפְּיִילְעַ אַוִּיךְ הַאָנָן פָּאָלָט עַר אַן. אַיז וּוּעַן עַס פְּאַרְעָלָט
פְּלִישָׁ, נָאָשָׁט עַר יַאֲגָדָעָס. הַוּזְמַאְרְדָּעָס אַיז טְכִוְרָן אַבְּעָר קָעַנְעָן
נִישְׁתְּ גַּוט קְלָעַטְעָר אַוִּיךְ בִּימְעָר — זַיְיִ מְזָוָן זַוְכָּן רַוִּיב אַוִּיךְ

דער ערדר. זומער קענען זיי אפֿילע כאפָן מײַז, פרעה, ווערעם
אַאַ, אַפְּער ווינטער מײַז זיי קומען נָאָעָנֶט צו מענטשלעכע ייַשׁוֹ
ווים — זוכן אויפָעַס.

— אויב אַזְוִי אֵיז עס געווען אַדער אַטְכוּר אַדער אַ הוֹיזַ
מָאָרְדַּעַר.

— נײַין — זָאָגָט יַאֲנָקָעַלְעַ — נִישְׁתַּדְּפָקָעַ, פָּאָרָאָן נָאָךְ אַגְּנָעַ
דערע קַלְיִינָעַ רַוְּבָעַר ווֹאָס שֻׁעְרִיקָן ווַיְנַטָּעַר דִּי אוּפָעַס אַיִּן דָּעַר
בָּאַלְעַבָּאָטְשָׁקִיטַם. פָּאָרָאָן נָאָךְ אַ הַרְמָעַלִּין, פָּאָרָאָן אַ וַיְזַלְּטַר —
אלָעַ זָעָנָעַן זַיְהַ בָּאַלְאָנִים צוֹ שְׂטִיקָן אוּפָעַס אַיִּז פִּיגָּל. פּוֹקָסָן
גָּאוֹנוּעָנָעַן זַיְהַ אַוְיכָן אַוְנַטָּעַר צוֹ דִּי פּוּעָרִישָׁעַ בָּאַלְעַבָּאָטְשָׁקִיטַן
אַיִּז רַוְּבָעַן עַנְטַלְעַר, גָּעָנָדוּ אַיִּז אוּפָעַס.

— וַיְזַעְעַן מָעַן דָּאָךְ וַיְסַן, וַיְעַר עַס אֵיז גָּעוּעַן דָּעַר
רוּבָעַר ?

דָּעְרוֹוִילַּי אֵיז גָּעוּאָרַן בָּאוּוֹסֶט, אָז דָּעַר לַעֲרָעַר „מוֹכָאַ
לְאַפְּסִיקִי“ אֵיז אַוְוקָעַק שָׁוֵין גָּאנְצָן פְּרִי זַוְּן דָּעַם רַוְּבָעַר, לַוִּיטַּדִּי
שְׁפָרָן אוּפָּטַן שְׁנִיִּי.

בַּיִּים פְּרִישְׁטִיקַן אֵיז עַר נִישְׁתַּגְעַוּן, עַס האָבָּן אַוְיךָ גַּעַגְעַת
פְּעַלְתַּ צַוְּיִי קִינְדָּעַר פָּזַן נָאָטוּרָקְרִיבָּן, מִנְעַסְטָאָט זָעָנָעַן זַיְהַ אַוְיכָן
אַיְתְּגַעְגַּגְגָּעַן.

בַּיִּים פְּרִישְׁטִיקַן הָאָט מָעַן בַּיִּ אלָעַ טִישָׁן גַּעַרְעַדְתַּ וַוְעַגְן דָּעַם
נָאָכְטָאָנְפָאָל אוּפָּטַן הַיְגַעַרְשָׁטָאָל, אָזָן מָעַן הָאָט גָּעוּאָרַט אַיִּן שְׁפָאַ
בּוֹנְגַּ אַוְיךָ נִיעָס.

עַרְשַׁת נָאָכַן פְּרִישְׁטִיקַן הָאָט זַיְהַ בָּאוּוֹיַן דִּי אוּיסְשָׁפִּיר-עַקְסַ

פָּעְדִּיצְיַע אָזָן בָּאָלְדִּ אֵיז בָּאָקָאנַט גָּעוּאָרַן אָט ווֹאָס :
מִיט אַ טָּאָגַן פְּרִיעַר, פָּאָרָן סִילְוָעַסְטָעַר-אָוּנוֹט, הָאָבָּן דִּי
אוּפְּזָעַר פָּזַן דִּי אוּפָעַס נִישְׁתַּגְעַטְהָט דָּעַם אַרְיִינְגָּגָגָג צָוָם
קְלִינְגָּעָם הַיְגַעְשָׁטָאָל. בְּיִנְאָכְטַן הָאָט זַיְהַ אַהֲיָן אַרְיִינְגָּגָפָט אַ
רוּבָעַר, אַ מָאָרְדַּעַר אַוְאָדָעַר, אָזָן הָאָט דָּעַרְשִׁיקַט דָּרְיַי הַיְגַעְרַ —

מָעַר זָעָנָעַן דָּאָרְטַן קִיְּן אוּפָעַס נִישְׁתַּגְעַוּן.
אוּפָּטַן שְׁנִיִּי הָאָט מָעַן גַּעַזְעַן דִּיְתַלְעַעַן וַיְגַעְעַ שְׁפָרָן. עַר אֵיז
גָּעָקָומָעַן פָּזַן וָאָלְדִּ, ווֹאָס גַּרְעַעַצְטַס מִיטַּן הַיְגַעְפְּלָאָז אָזָן אֵיז
אַוְוקָעַק צּוּרִיק אֵיז יַעֲנַעַר דִּיְכְּתוּבָג.

דאס האט דער לערער טאקי געהיסן אין דער פרי פאר
 מאכן דעם הינערפֿלאַץ, קעדי מע זאָל נישט צעטרעטן די שפּוֹרְן.
 — אִיצֶט — האט געוֹאגַט דער לערער — וועֶל אַיך אַיך
 פִּירֵן ווַיְזֵן די שפּוֹרְן. מִיר זענֵן שוַׁין גַּעֲוָעַן מִיט צְוַיִּי קִינְדָּעַר
 זָוְכָן, פּוֹנוֹאָנֵן סָאוּז גַּעֲמָעַן דָּעַר מַאֲרָדָעַר. מִיר זענֵן דָּרְגָּאָן
 גַּעַן — לְזִיטַּדְיַּה די שפּוֹרְן — ווַיְזֵטְיַּה, אַבְּעָר נִשְׁתַּחַת בֵּין סָאָפַּה. מִיר
 ווּלְזֵן נָאָר אוֹיְף גִּיךְ אָפְּעַסְנָא אָרְן מִיר לְאָזָן זִיךְ זָוְכָן דָּעַם רַוְיבָּעַר.
 דִּי קִינְדָּעַר הָאָבָּן פָּאָרוֹאָרְפָּן דִּי עַקְסְּפָּעְדִּיכְיַּע מִיט פְּרָאָגָן,
 אַבְּעָר דָּעַר לְעַרְעַר האט זַיִּינְגָּעָרִין דאס פְּרָעָגָן, אָזָן גַּעַן
 חַיְּיסָן זִיךְ אַגְּטִין אָגְּטִין זִיךְ אַין ווְגַּעַן אַרְיִין.
 — מִיטְגִּין ווּלְזֵן די קִינְדָּעַר פּוֹן דָּעַר עַלְטַסְטָעַר גְּרוֹפַּע —
 אַיְזָן גַּעֲוָעַן די לְעַצְטָעַ פָּאָרָאָרְדָּעָנָגָן.
 ווּן דָּעַר לְעַרְעַר מִיט די צְוַיִּי קִינְדָּעַר הָאָבָּן אַפְּגָעָגָעָן,
 האט מען זִיךְ גַּעַלְאָזְטָן גַּיְינָן.
 מַע אַיְזָן אָוּעָק פְּרַיעַר אַוְיפָּן הַינֻּרְפְּלָאַץ בָּאַטְרָאָכָּטָן די
 שְׁפּוֹרְן. די שְׁפּוֹרְן פּוֹן רַוְיבָּעַר אַוְיפָּן שְׁנִי זענֵן גַּעֲוָעַן גּוֹט קָאָגָן
 טִיקָּה.
 דָּעַר לְעַרְעַר האט אַרְיִיסְגָּעָנוֹמָעָן אַ בִּיכְלָ מִיט בִּילְדָעַר פּוֹן
 די טַרְיטַשְׁפּוֹרְן אַיְזָן גַּעֲוָיָן די קִינְדָּעַר.
 — אַט זַעַט אַיר, דאס קַעַנְעַן נָאָר

זִין די שְׁפּוֹרְן פּוֹן מַאֲרָדָעַר.
 — אַט זַעַט מעַן אַפְּלַעַן, ווּי עַר
 האט זִיךְ צִוְּגָאָגָנוּעַט צָוָם שְׂטָאָל.
 בְּנֵי דָעַר פָּאָרְצְׁצִימָוֹנָג האט עַר זִיךְ
 פָּאָרְהָאָלָּטָן. מַע זַעַט אַוְיפָּן שְׁנִי דָעַם
 סִימָעָן, אָז עַר האט זִיךְ דָא אָוּעָקָ
 גַּעֲזָעַטָּה. אָזָן אַט זַעַט מעַן, ווּי עַר
 אַיְזָן אַרְיִים גַּעֲגָעָנָגָעָן אַרְוָם שְׂטָאָל אַיְזָן
 האט גַּעֲזָעַט אָן אַרְיִינָגָאנָגָן.
 — די שְׁפּוֹרְן פִּירֵן צָו דָעַר עַפְּעַ
 נָוָגָן אַיְזָן קְלִיְינָעָם הַינְּעָרְשָׁתָאָל.
 — אַט, פִּיפְּעָרָנָא טַעַרְלָעָק אַוְיפְּזָעָעָה

איך זעט, ווי איך האט דאס געללאזן אַ פֿרִיעָן וועג פֿאָרֶן מאָרֶן דער ?

עס איז בעעמעס אלץ געווען ווי אויף דער האנט. די אָפֶן דריוקן אויפֿן שניי האבן געווען דעם גאנצּו פֿלאַן פֿון מאָרְדּעָרֶס וועג.

די אויפֿזּעָרֶר זענען געשטאנגען מיט אַרְאָפֿגּעָלְאָזּוּטּ קָעֵפּ –
וויי האבן דאָךְ טאָקָעּ פֿאָרוֹזִינְדִּיקְטּ, אָונְן צּוֹלִיבּ ווי זענען אַוְמָעָ –
קָומָעָן דְּרִיבּ הִינְעָרּ –

– נָה פֿיְפּּעָרְנָאָטְעָלְעָן, לְאָמִיר גִּין זָוְן דעם מאָרְדּעָרֶר,
אט זעט איך דאָךְ, ווי די שְׁפּוֹרָן ווַיְדּעָר אָן ווְאָלֶדֶר אַרְיָן,
און אָט זעט איך, ווי ער האט פֿאָרְשָׁלְעָפּּטּ מיט זִיךְ אַיִּין הַוּן מִיר
הַאָבָן שְׁוִין גַּעֲפָ�נְעָן דַּי הַוּן דַּאַ נִישְׁתָּוּ ווַיְמַטּ –

– ווַיְמַטּ אַוְנְדוֹן דַּי הִינְעָרּ – האבן זִיךְ גַּעֲבָעָטּ דַּי קִינְדּ –
דער.

– נִין, זַי זענען אַזְוִי צֻקָּאַלְיִיעָשָׂעַט, אָז אִיךְ קָעֵן זַי
אַיִּיךְ נִישְׁתָּוּ ווַיְמַטּ –

– מִיר וועָן אַרְיָנְגִיְין אִיצְטָ אַין שְׁטָאָל – בְּעַטָּן זִיךְ דַּי
קִינְדּעָרֶר.

– נִין, – זָאָגָט דער לְעָרָר – איך וועט בעמִילְעָ גַּאֲרָ –
ニישט זען. מע האט שְׁוִין אלץ אויפֿגּעָרְמוּטּ.
די קִינְדּעָרֶר, וואָס זענען גַּאנְץּ פֿרִי מִטְגָּנְגָּנוּנָן זָוְן דַּי
שְׁפּוֹרָן, האבן דער צִיְּטָטּ. אָז די פֿאָרְשָׁלְעָפּּטּ הַוּן אַיִּין גַּעֲפָ�נְעָן אָן
אַקְאָפּ אָונְן אַוְנְדוֹן שניי האבן זַי גַּעֲפָ�נְעָן שְׁפּוֹרָן פֿון בלוטּ.
בְּיַי אַזְוִי צְעַנְדְּלִיקּ קִינְדּעָר האט זִיךְ גַּעֲלָזָות אָן ווְאָלֶדֶר
אַרְיָן זָוְן דעם רְוִיבָּרֶר.

די שְׁפּוֹרָן, וואָס האבן גַּעֲפִירָטּ פֿון הִינְעָרְשָׂטָאָל צּוֹרִיק אַין
וְאָלֶדֶר אַרְיָן, זענען גַּעֲגָנְגָּעָן פֿאָרְאָלְעָל צּוֹ די שְׁפּוֹרָן, וואָס האבן
גַּעֲפִירָטּ פֿון ווְאָלֶדֶר. לְוִיטּ די נְעָגָל, וואָס מֵעַ האט גַּעֲקָעָנָטּ דְּבִיטְלָעָן
זען אַוְנְדוֹן שניי, האט מען אַוְנְטָרְגָּעְשִׁידָטּ די רִיכְטוֹגָן.

אין אַיִּין אָרטּ זענען זִיךְ די שְׁפּוֹרָן פֿוֹנָאָגְדּוּרְגָּעְגָּנְגָּעָן,
– לְאָמִיר זִיךְ טִילְיָן אַין צְוִויִּי גַּרְוּפְקָעָס – האט פֿאָרְגָּעָ –
לְוִיגְטּ יַאֲנְקָעָלָעָ.

— גוט! איין גראפֿקע ווועט גײַן מיט יאנקעלען, לוייט די שפּוֹרָן, וואָס פִּירְן פּוֹן וואָלֶד צוֹם הִינְגְּרְשְׁטָאָל — האָט שווֹן צוֹגְעֲגַבְן דער לְעָרָעָר.

די קִינְדְּעָר האָפַּן זיך צַעֲטִיְּלַת אֵין צוֹוַיִּ גְּרָאְפּֿקָעַס. די שפּוֹרָן, ווֹזֵס האָפַּן גַּעֲפִירְט פּוֹן וואָלֶד, האָפַּן דָּא אַנְגָּעָן נומְעָן גַּאֲרָן אַנְדְּעָרָעָ רִיכְטוֹנָג. יַאֲנְקָעְלְעַס גְּרָאְפּֿקָעָ אִוְן אַוּוֹעָק לְוִיטַּה.

— זועט אַיר, קִינְדְּעָר, זועט אוֹוִיס, אָז דער מאָרְדָּעָר האָט פרִיעָר דָּאָרָט גַּעֲוָכְטַּס עַזְּן.

יעַנוּ שפּוֹרָן האָפַּן גַּעֲפִירְט אַרוֹם דער ווַילְלָעָ: דָּאָרָט האָפַּן זַיִּן זיך עַטְלַעְכַּע מָאָל גַּעֲרִיצְט אֵין עַטְלַעְכַּע רִיכְטוֹנָגָן, אַרוֹם אַלְעָן בִּינְיאָגִים אָוֹן סְקָלְפָּאָדָעָס. עַס האָט גַּעֲדִוִּירְט בֵּין יַאֲנְקָעְלְעַה הַצְּטָמַת זַיִּן גְּרָאְפּֿקָעָ אַוְיסְגַּעְפְּאָרְשַׁת די אַלְעָן ווּעָגָן, אִוְן עַנְדְּלָעָן אַיְזָן מִיט זַיִּן גְּרָאְפּֿקָעָ אַרְוִיסְפַּּרְשַׁת פּוֹן יַעֲנָעָר ווַילְלָעָ אִוְן דער רִיכְטוֹנָג צוֹם וואָלֶד צָגָן ווַיְגַרְוִיס אִזְּנָעָן דִּי פָּאָרוֹנוֹנְדָּעָרָגָג פּוֹן בִּידָעַ גְּרָאְפּֿטַּס, ווּזְעַן זַיִּן האָפַּן זיך אִיְזָן אַרְטַּס ווִידָעָר באַגְּגָנָט.

— אַט אָזַי. — האָט גַּעֲזָאָגַט דער לְעָרָעָר, — זועט אוֹוִיס, אָז מִיד ווּלְעָן דָּאָן טַרְעָפָן צוֹם אַגְּהַיֵּבָן פּוֹן דער רַעֲטָעָנִישׁ. מַעְלָעָן אָז דָּאָרָט עַרְגָּעָן, פַּוְנוֹאָגָנָעָן די שפּוֹרָן קוּמָעָן אָוֹן ווּוְהָיָן זַיִּן פִּירְן גַּעֲפִינְט זיך דָּאָס בָּאָהָלְטָעַנִּישׁ פּוֹן מאָרְדָּעָר. יַאֲנְקָעְלְעַה האָט ווִידָעָר דָּעַרְצִיְּלַת ווּעָגָן די שפּוֹרָן אַרוֹם יַעֲנָעָר ווַילְלָעָ. דָּאָרָט ווִוְינְט אִיצְטַּקְיִינְעָר נִישְׁתָּחַט דָּעַר הַוִּיזְוּעַכְטָעָר, אָוֹן ווַיְיַס זַעַט אוֹוִיס האָט דער מאָרְדָּעָר דָּאָרָט קִיְּין זַאְךְ נִישְׁתָּגְעַפְּנוּגָן.

אִזְּנָעָן אַרְטַּס, לַעֲבָן אָן אַלְטָן דָּעַמְּבָּ, האָט מַעְן גַּעֲזָעָן פּוֹן די שפּוֹרָן, אָז דער מאָרְדָּעָר אִוְן דָּאָגְעַרְאָכְן אוּפְּינְ בּוּוּם. אִזְּנָעָן שְׁטָאָם ווּנְגַעַן גַּעֲזָעָן הַיְּיָן. אָוֹן דער מאָרְדָּעָר האָט דָּאָרָט מִין האַסְטָאָט עַפְּעַס גַּעֲזָוָכְט.

— אַט ווַיְיַס דָּאָס אִוְן אוֹוִיכְ אַזְלַעְכַּע שְׁטָאָמָעָן פָּאָרְשְׁטִיִּטְעַס צְוּ זַוְּכָן!

דָּעַרְוִיְּלָא אִזְּנָעָן דָּוְרְכְּגַעְגָּנָגָעָן אַשְׁטִיקָן וואָלֶד אָוֹן מַעְן

האט זיך דערגענטערט צו דער פֿאַלְיאָנָע, וואס פֿירט צום ראי
דאַשְׁטְּשָׁעֶר בעסויילעט.

— מיר מון זיך אומקערן — האט געזאגט דער לְעִרְעָר, —
עס איז שווין פֿאָר אַיִּין מאָל צו וויטט. לאַמִּיר זיך מאָכֵן אַ סִימָעָן, אָונ
מאָרגָן וועָן מִיר פֿוֹנְדָּאָגָן זוכַן וויטער.

— בעסער היינט נאָך — זאָגַט יַאֲנְקָעָלָע, — עס קען דאָך
נאָך אַרוֹיסְפּֿאָלָן אַ שְׁנִי אַיִּין פֿאָרְשִׁיטְן די שְׁפּוֹרָן.

— רִיכְתִּיק, יַאֲנְקָעָלָע, אַפְּבָעָר ווּסְטָן, די שְׁפּוֹרָן פֿירָן אַיבָעָר
דער פֿאַלְיאָנָע, מִן האַסְטָם צום בעסויילעט, אָונ דָּאָרט ווּט נִישְׁט
לְיִיכְּטַזְּבַּעַן צו זוכַן צוֹוִישָׁן די קוֹוָאָרִים.

— ווי אַיד זעם, קִינְדָּעָר, פֿוֹינְפּֿאָן אַזְּלָכָעַ רַוְּבָעָר דָּוָרָךְ גְּרוּזָה
סֻעָּשְׁטָאָכִים אַיִּין נָאָכָט. מַעַן קָעַן אַנְגָּעָמָעָן, אָוּ ער ווּט פֿרָאָ
בִּירָן נאָך אַ מאָל מַאָל בְּיַי אָונְדוֹן. אוּבָבָעָמָעָן האָט אִים נִישְׁט אַיִּ
בעַרְגְּעַשְׁרָאָקָן די נָאָכָט, ווּט עַר קָוְמָעָן אַ צוֹוִיָּט מַאָל. מִיר מון
זִוְּנִין פֿאַרְזִיכְתִּיק, מִיר מון גּוֹט אַזְּוָאָגָן די טִיבָּן, אָונ עַפְּשָׁעָר
אַפְּלָעָאָוִוְשְׁטָעָלָן אַ כָּאָפְּשְׁטִיכְגָּפָרָן מַאָרְדָּעָה, ווּטְלָאָזָאָרְבָּעָר
קָעַן אַזְּוִי לְאָגָג קְרִיכַן צו אָונְדוֹן, בִּזְוּ ער ווּט ווּידָעָר אַ מאָל דָּאָך
עַפְּשָׁעָר נאָך נָאָשָׁן.

מען האָט זיך אַוְמְגָעָקָרְט ווי יַעֲגַעַר פֿוֹן אַ נִישְׁט גְּלוֹןָ
געַנְעָם גְּעַיְעָן, אָונַן מעַן האָט אַוְיָפָן ווּגְעַמְּאָכָט פֿלְעָנָעָר, ווי צו
כָּאָפָן דָּעַם מַאָרְדָּעָר. צום סָאָף אַיִּין מעַן גְּעַבְּלִיבָּן בְּיַי אָזָאָ פֿלְאָן:
מען ווּט אַיְנָאָרְדָּעָן בְּיַי דָּעַר וְלְבִּיקָּעָר עַפְּנוֹנָג פֿוֹן
קְלִיְיָנָעָם הַינְּעַרְשָׁטָאָל אַ כָּאָפְּשְׁטִיכְגָּפָרָן, אָוּ ווי נאָר דָּעַר מַאָרְ
דָּעַר ווּט אַרְבִּינְגְּנִיָּן, ווּט זִיךְרָאָרְמָאָכָן דָּאָס טִירָל, אָונַ ער ווּט
שִׁוְּיָן נִשְׁטָקָעָן אַרוֹיסְפּֿאָן פֿוֹן שְׁטָאָל.

יאַנְקָעָלָע האָט נאָך פֿאַרְגָּעָלִיגָּט, מַעַן זָאָל פֿוֹן דָּאָרט צוֹנָעָ
מען די הַינְּעָר אָונַ לְאָוֹן לִיגַּן בְּיַיְמָן אַרְבִּינְגְּגָאָגָן אַ שְׂטִיקְ פֿלְיִישָׁ
וְאָס זָאָל צִיצְיָעָן, מִיט זִוְּנִין רַיְיעַךְ דָּעַר רַוְּבָעָר.

דָּעַרְוַיְלָאָה האָט מעַן אַיִּין סָאָנָאָטָאָרִיעָ אַרְוּמְגָעָקָט אַלְעָ שְׁטָאָלָן
עַאֲנִיךְ פֿוֹן די קִינְגְּלָעָךְ אָונַ דָּעַר טַוְּבָנְשָׁלָאָק, צִי עַס וּנְעָן
ニישטָאָ דָּאָרט קִיְּין צו גְּרִיסָע לְעַכָּר. מעַן האָט זִיךְרָאָרְמָאָכָן
בְּאַזְּוָאָרְעָנָעָן, קָעַן אַ צוֹוִיָּטָן אַנְפָאָל.

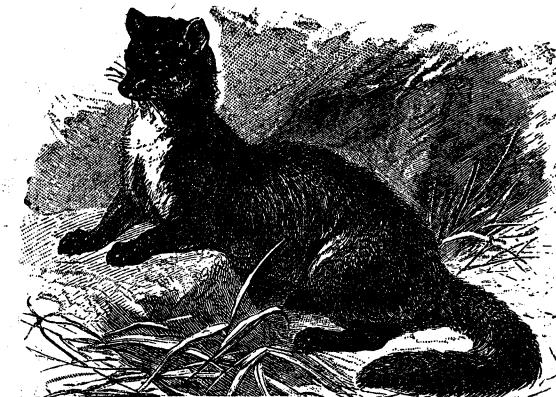
עם איז אויך באשלאָסן געווארן צו לאָזן אויפֿן הינער-
פֶּאָז אַז הונט אֹויף בִּינְאָכְט.

ווען די קינדער זענען צוּרִיקְגַּעֲקִים עַמְּנִי לִיְדִיקְעַ הענט
פָּנוּ דָּעַם אֹוֵיסְפְּלוֹגַ, הָאָט מָעַן זִיךְ גַּעוֹצְלַת אֹוְיךְ זַיְעַר כַּעֲשָׂבָן,
אוּ זַיְעַן פָּאָרְגָּעָסַן מִיטְצְוָנָעָמָן זַאָלָז אֹוְיךְ גַּעֲיָגַן.
וּוְיִלְּ – הָאָט גַּעֲזָגָט אֹוְרָעָמְלַ – וּזְיִ נָאָר מַעַשְׁתַּחַט אָן
אַ בִּיסְלַ זַאָלָז אֹוְיךְ עַק פָּנוּ אַ מַאְרְדָּעָר, בְּלִיבְטַ עַר גַּלְיִינְ שְׁמִינִין,
אוּן דָּאָן קָעַן מָעַן אִים שְׁוִין כָּאָפָּן.

– פָּאָרוּאָס עַפְּעָס בְּלִיבְטַ עַר שְׁטִינִין? – פְּרָעָטַ אַ צְוַיְּוִי-
טָעַר.

– וּוְיִלְּ דָאָס זַאָלָז בִּיסְטַ אִים.
– אַבְּעָר וּוּ נְעַמְּטַ מָעַן דָּעַם מַאְרְדָּעָר אֹוְיךְ אַנְצְּוּשִׁיטַן דָאָס
זַאָלָז?
– אָט דָאָס אַיְזָן דָאָךְ דָעַר אִיקָּעַר – הָאָט זִיךְ אֹוְרָעָמְלַ
צָעַלְאָכְט.

דָעַם טָאגַן אַיְזָן גַּעוֹועַן אַ גְּרוֹיסַע בָּאוּגְּגָגַג אַיְן נְאַטְוָר-מוֹ
זַיְיַ. אַלְעַ זַעַנְעַן גַּעֲנְגַּעַן בָּאַטְרָאָכְטַן דָאָרָט דָעַם אֹוְיסְגַּעַשְׁטָאָפְּטַן
מַאְרְדָּעָר.



אַ מַּאְרָדָעָר

— אויב נישט קיין לעבעדיקן, ווילן מיר זען כאטשי דעם
טוויטן — האט געטינגעט איזורעמל.

א בריוועלע דער מאמען

ביפטאג האט מען היבנט געשריבן בריוועלען. גרויסע קיין-
דער שריבבן אליין און פאר די קליעינע שריבבן די לערער און
די עטלטערע קינדען.

מושיעלע האט אונגעשריבן קורץ:

איך בין געזונט — דאס זעלביבע פון אינץ צי הערן. איצט
האָפַ אַיךְ נִשְׁתַּת קִין צִיטַ, ווילֵ אַיךְ גַּי שְׁפִילֵן אַיִן פִּינְגֶּפְּאַגְּגָן...
אַבְּיִזְרָ מִוִּישְׁעַלָּע

גיטעלע האט זיך אַוּוּקְגַּעֲזַעַצַּט אַיִן אַוְינְקָעָלָע, האט פָּאָר-
טראכט זיך און אַנְגָּעָהוִיבָן שְׁרִיבָן: מיר אַיְזַ אַךְ גּוֹט אַוְן פְּרִילְעָען, אַבְּעָר... — אַיִן דָּא האט זיך
גּוֹוָאָלָט אַגְּשָׁרִיבָן, אָז זיך ווֹאָלָט ווּעָלָן זען די מאמע.
ניין — טראכט גיטעלע — מע ווּט דָּאָךְ זִיכְעָר מִיְּנָעָן
או אַיךְ בְּעֵנֶק, נִיְין. אָזְוִי שְׁרִיבָט מַעַן נִשְׁתַּת זיך צָרִיבָט דָּאָס
בריוועלע און הייבט אַן פָּוּן דָּאָס נִיְין.
זיך שְׁרִיבָט:

„לִיבָּעַ עַלְתְּעִירָן! מִיר הַזְּבָן נַעֲמָת גַּעַתָּאָט אַ נִּיְּאָרְבָּאָל.
אוֹא בָּאָל הָאָפַ אַיךְ נַאֲךְ בַּיִּזְרָדוֹ נִשְׁתַּת גַּעַזְוָן. אָז אַיךְ ווּעָלָל
אַחַיְמִיקְמָעָן, ווּלְ אַיךְ אַיְרַן דָּעַרְצִילְעָן אַלְעָז גַּעַנוֹי, אַיְן דָּעַרְ לְעָז
רֻעְרָקָע ווּלְ אַיךְ דָּעַרְצִילְעָן. ווילֵ אַיְן שְׁוֹלְ מִיּוֹן מִיר אַיךְ מַאֲכָן
אוֹא בָּאָל. אַיךְ הָאָפַ גַּעַהָאָט אַ פִּינְגָּעָם קָאָסְטִיּוֹם פָּוּן אַ פְּוַיְעָרְטָע,
פּוֹנְקָט אָזְוִי ווִי אַוְינְדוּעָרָע פּוֹיְעָרִים טְרָאָגָן. דָּא, אַיְן סָאנְאָטָאָרִיעָ
בָּאָקוּומָט יְעַדְעַט קִינְד אַ קָּאָסְטִיּוֹם, אַיְן אַיְן דָּעַרְ פָּאָרְשָׁטְעַלְוָנוֹג הָאָפַ
אַיךְ זיך אַיךְ בָּאָטִיְילִיקָט. אַ פִּינְגָּעָם פָּאָרְשָׁטְעַלְוָנוֹג אַיְזַ עַס גַּעַוּעַן.
איָרַ האָט דָּאָךְ גַּעַלְיִיעָבָט אַיְן דָּעַרְ צִיְתָוָנָג ווּעָגָן די „לִיאָלְקָעָס“,
וּוֹאָס מִיהָאָט גַּעַמְאָכָט פָּוּן זַיִּאָ פְּלָמָם. אַט טָאָקָעָ די אַפְּעָרָעָה האָט
מַעַן גַּעַשְׁטָעַלְטָזָם נִיְּאָר.

די לערער זאגַן, אָז פָּאָרָן אַוּוּקְפָּאָרָן ווּעָלָן מִיר נַאֲךְ זִיְין

אין ווארשע, אין קיניגלעבן שלאָס, אין זאָלַאָגִישׁן גָּאָרְטָן, אין
דער דָּרוֹקָעָרִי פָּוָן דָּעָר „פֿאָלְקָסְצִינְטוֹנְגָּה“ אָוּן עֲפֵשָׂעַר נָאָךְ עָרְ
געַץ, אויב עַס וּוּעַט זִין צִיטַט.

יאָ, אִיךְ מוֹו אִיךְ נָאָךְ אִיבָּעָרְגָּעָפָן, אָוּן קָעַן שָׁוִין בָּאָסָּ
אוּוִי רָעָדָן וּוּי דִּי וּוּאֶרְשָׁעוּוֹר.

דאָס אִינוֹ אָפְּלָעָ אַ בִּיסְלָ קָאָמִישׁ, אָבָּעָר דָּאָךְ אִינְטָעָרָעָסָאנָט.

אִיךְ וּוּלְלָעָ עַס אָוִיסְלָעָרְגָּעָן אַוְנְדוּעָרָעָ קִינְדָּעָר אִיךְ.

אִיךְ הָאָבָּא אִיךְ נָאָךְ אַ סָּאָךְ צָו דָּעָרְצִיְּלָן, אָבָּעָר אָוִיךְ
הַיְּנִיטָּזָאָלָּשָׁוִין זִין גַּעֲנוֹגָן.

אָנָּא אַ וּוּאָרָאָסָוּם וּוּלְלָן מִיר זִיךְרָאָשָׁוִין זָעַן.

וּוּגַן גִּיטָּעָלָעָ הָאָטָן נָאָךְ אַ מָּאָלָא אִיבָּעָרְגָּעָלִיְּיָעָנָט דָּעַם בְּרִיוֹוּ,
הָאָטָן זִי גַּעֲהָאָט פֿיְיכְּטָעָ אָוִינָן.

זִי הָאָטָן אָוִיךְ גִּירָּ פֿאָרְקָעָפָט דָּעַם קָאָנוּוּרָטָן, אַנְגָּעָשָׁרִיבָּן
דָּעַם אָדְרָעָס, אִוּן אִינוֹ אָוּעָקְצִיְּיָהָרָעָטָם.

אַ סָּאָךְ קִינְדָּעָר הָאָבָּן שָׁוִין גַּעֲהָאָט אַנְגָּעָשָׁרִיבָּן דִּי בְּרִיוֹוּ-
לְעַן, דִּי פֿאָסְטָ-קָאָמִיסְיָעָ הָאָטָן אַוְיְגָעְקָלִיבָּן דִּי בְּרִיוֹוּ. פָּאָרָ דִּי
וּוּאֶרְשָׁעוּוֹרָעָלְטָעָרָן וּוּעַט אַ לְּעָרְעָרָן מְאָרָגָן אַוְעָקָרָן דִּי בְּרִיוֹוּ-
אִין בִּירוֹאָצָן וּוּלְלָן שָׁוֹן וּוּאָרָטָן דִּי לְעָטָעָרָן אָוּן נְאָכְפָּרָעָן זִיךְרָאָשָׁוִין
אוּפָן גַּעֲוָונָטָן פָּוָן דִּי קִינְדָּעָר. פֿעָקָעָלָעָקָמִיט נְאָשָׁוֹאָרָגָן וּוּעַט
מַעַן אִיךְ מִיטְגָּעָפָן.

אוּ, זָעַנְעַן דִּי וּוּאֶרְשָׁעוּוֹרָעָלְטָעָרָן נְאָשָׁעָרָסָן! מַעַן גִּיטָּמִיט אָוּוִי
פֿילָ „טְשָׁאָסְטָקָעָסָן“, שָׁאָקָאָלָאָד אִוּן בָּאָנָאָגָעָן, אָז עַס אִינוֹ שָׁוּעָר
אוּפְּצָוּסָן.

נָאָרָאָין קִינְדָּהָאָט נִישְׁתָּגָעָרְבִּין קִיְּין בְּרִיוֹוּ — דָאָס
אִוּן גַּעוּוֹן דָּעָרָ קְלִיְּגִינְקָעָרָ שְׁמוּלִיקָ מִינְקָאָוָסָקָיָ פָּוָן פֿשִׁיטִיקָן.
עַרְשְׁרִיבָּטָנִישְׁטָן, וּוּתְלָעָרָהָאָט נִישְׁתָּגָעָרְבִּין צָו וּוּמַעַן צָו
שְׁרִיבָּטָנִישְׁטָן.

מיר ראנן אָהָז — אָהָז באַפְּרִיטָן אַ פְּרָונְעָלָע

פאָרְנוֹאָכֶט אִין אָוֹעַק אָ צְוִיּוּטָע גְּרוֹפָע קִינְדָּעָר באַטְרָאָכֶט
די שְׁפָרָן פֿוֹן מְאַרְדָּעָר. מַעַן אִין גַּעֲגָנְגָעָן לְוִיטָה די שְׁפָרָן אָזְוִי
וּוֵי אָין דָּעָר פְּרִי.

בְּיַם רָאנְדָּפֿוֹן וּוְאַלְדָּה אָהָן די קִינְדָּעָר זִיךְ בָּאוּגְּנָט מִיט
אָהָזָן. עָר אִין אַרְוִיסְגַּעַשְׁפָּרְוִינְגָעָן פֿוֹן אַונְטָאָר אָקוֹסְטָה. וּוּי אָן
אַונְטָאָר גַּעַשְׁאָסְעָנָעָר
— כָּאָפְּ אִים... כָּאָפְּ אִים... — אָהָן זִיךְ דָּעָרְהָעָרט קִינְדָּעָר
רִישָׁע קוֹילְיעָס.

אָפְּבָעָר אִידָּעָר וּוְאָס וּוְעָן, אִין שְׁוִין דָּעָר אָהָז נִישְׁתָּגְּוֹעָן,
נִישְׁתָּגְּוֹעָן אָלְעָה אָהָן אַפְּיַעָס בָּאוּזְוִין צָו זְעַן אִים.
די ערְשָׁטוּ וּוְאָס אָהָן אִים גַּעַזְוָן אַנְטְּלוֹיְפָן, אָהָן גַּעַנְוּמָעָן
אִים יָגָן, אָפְּבָעָר אַוְמָזִיסְטָה. וּוּרְקָעָן דָּעָן אַנְיָאָגָן אָהָז?
אָט אָפְּאָכְרָעָן-שְׁרִיטָה דָּעָר לְעָרָעָר. — גַּעַזְוָן אָהָז וּוְאַלְטָן
מִיר דָּעָן אִים עֲפָעָס שְׁלָעָכְטָס גַּעַטְוֹן? מִיר וּוְאַלְטָן אִים אָגְלָעָט
גַּעַטְוֹן אִין אַפְּיַעָס קִינְיָן אָפְּבָעָר נִישְׁתָּגְּוֹעָט.
די קִינְדָּעָר אָהָן גַּעַלְאָכְטָה.

— נָה, קוֹקְטָה זִיךְ אִיצְטָצָו זְוִינָעָ שְׁפָרָן אַוְיפָּן שְׁנִי.
לְעָבָן-קוֹסְטָה אָהָט מַעַן גַּעַזְוָן די טְרִיטְשְׁפָרָן
פֿוֹן הַעוֹלָלָע: די אַפְּאָכְרָעָן פֿוֹן זְוִינָעָ פָּס. די פָּאָדָעָרְשָׁטוּ
פָּס זְוִינָעָן קְלִינְגָעָ אִון נִישְׁתָּאָוִיף אַיִן הַיְּיךְ אִון פֿוֹן
די הַינְּטָרְשָׁטוּ זְוִינָעָן די שְׁפָרָן גְּרָעָסְעָר אִון אִין
אַיִן שְׁוּרָעָ, וּוּלְיָ דָּעָר טְרָאָט פֿוֹן די הַינְּטָרְשָׁטוּ
פָּס אִין לְעָנְגָעָר.

— אִון אִיצְטָה, קִינְדָּעָר, לְאַמְּיר אַוְיסְמָעְסָטָן וּוּי
וּוְיִשְׁתָּפְּרִינְגָּט אָהָז, זְוִינָעָ ער אַנְטְּלוֹיְפָט.

— אוּי, וּוּי וּוּיְטָה!

— אִיךְ קָאָן אוּיךְ שְׁפָרִינְגָּעָן אָזְוִי וּוּיְטָה
שְׁרִיטָה אַרְעָלָעָ.

— פְּרָאָבִיר, — זָאָטָה דָּעָר לְעָרָעָר.
אַרְעָלָעָ שְׁפָרִינְגָּט אִון דָּעָרְגִּיכְטָה נִישְׁטָה.

— נָאָךְ וּוּרְ?



אלע שפֿרִינְגֶּן און קִינְדֶּר קָעֵן זַיְק נִישְׁת פָּאַרְמְעַסְּטָן
מייטַן האָן.

— פָּאַרְמְעַסְּט נִישְׁת, קִינְדֶּר, אָז דַעַם הַעוֹלָס פִּס זָעֲנָעֵן נִישְׁת
אָזַעַלְכָּע לְאַנְגָּע וַיַּאַיְרָע אָזְדָּאָן קָעֵנט אִיר נִישְׁת אָזְוִי גִּיר
לוֹיפַּן וַיַּעַר — זָאָגֶט דַעַר לְאַרְעָר.
— אָבָּעָר אָזַעַלְכָּע פָּאַכְּדָּאַנִּים וַיַּעַר זָעֲנָעֵן מִיר אָזְקָנִישְׁת —
עַנְטְּפָעַרְט אַקִּינְדָּן.

מִיר האָפָּן נַאֲך דַּוְרְכְּגַעְזָוָכָּת דַעַם קוֹסְט, עַפְשָׂעָר וּוּטָמָעָן
גַּעַפְּנִיבָּעָן... אַ צְוִיְּתַן האָן.

אָבָּעָר אַ צְוִיְּתַעְרָה האָן אִין נִישְׁת גַּעַוּעַן.
מִיר האָפָּן גַּעַפְּנוּעָן נַאֲך מִיסְט פָּוֹן האָן, עַס זָעֲנָעֵן גַּעַלְעָגָן
דָּא, אָונְטְּעָרָן קוֹסְט, אַ סָּאָק קִיְּקָעָלְעָן האָזְנְמִיסְט, אָזַעַלְכָּע וַיַּעַר
צִיגָּן.

— זָעָט אוּסָט, אָז דַעַר האָן זַיְצָט דָא אַפְּט אָבָּעָר אַיְצָט
וּוּטָמָעָן האָפָּט אִים אַיְנוּמָאָל אַוְיסְגַּעַשְׁרָאָקָן, וּוּטָמָעָן
אוּמְקָעָרָן זַיְק אָזְוִי גִּיר אַחֲרָה.

— יָא, האָן זָעֲנָעֵן פָּאַכְּדָּאַנִּים, וּוּטָלְזָיְתָן זַיְק נִישְׁת
מִיטָּוָס צַו וּוּרָן, זַיְק קָעֵן זַיְק רַאַטְעָוָעָן פָּוֹן סְוִינָעָן נַאֲרָ...
דוֹרָך אַגְּנְטְּלוֹיפַּן, אָוֹן סָאַנִּים האָפָּט דַעַר האָן אַ סָּאָק. יַעֲדָר רַוְּבָּעָר,
אָפְּלָעָדָי וּוָסָז זָעֲנָעֵן קָלְעָנְדָר פָּוֹן אִים, פָּאַלְטָאָן אוּפָּה האָן, אָוֹן
מַעַנְטָשָׁן — אַוְאַזְדָּע.

— צַי האָפָּט אִיר שְׁוִין גַּעַזְעָן, קִינְדֶּר, וַיַּעַמְּד טְרָאָגֶט אַיְצָט
אַרְוּם פָּעַלְן פָּוֹן האָן צַו פָּאַרְקוֹפִּן ? דַי פָּעַל אִיז בִּילְקָ, וּוּטָלְזָיְתָן
הַאָרָך פָּאַלְן לִיכְכָּט אַרְוּס. קִינְדֶּר טְרָאָכָט גַּאֲרוֹנִישָׁט בְּעַשְׁאָס מִיטָּע,
אוּ דָאָס אִין גַּאֲרְנִישָׁט אָזְוִי פְּיַין אַפְּצְשִׁוְינָדָן הַעוֹלָעָן צּוּלִיב דַי

פָּאַר גַּרְאָשָׁן, וּוָסָז מַעַן קָעֵן בְּאַקְוּמָעָן פָּאַרְן פָּעַלְעָכָל.
— יָא, אָוֹן דָאָס פְּלִיְישׁ עַסְטָמָעָן אוּסָט, עַמְּעָס, האָן זָעֲנָעֵן
שְׁעַדְלָעָר, זַיְק נַאֲשָׁן זָוְמָעָר פָּוֹן דַי גַּעַרְטָנְדָר, אָוֹן וּוּינְטָר גַּרְיוֹשָׁעָן
זַיְק אַרְוּם יַזְגָּע בִּימְלָעָן, אָבָּעָר אָזְוִי אִין שְׁוִין אוּפָּה דַעַר וּוּלְעָט
הַבְּינָט — דַעַר מַעַנְטָשָׁק קָוָקָט אוּפָּה אַלְזָי וּוָסָז לְעַבְטָפָרְיָה, וַיַּעַמְּד
וּזְיַין אַיְגָנָס. דָאָס, וּוָסָז טְוִט אִים אַן שָׁאָדָן, רַוְּמָט עַר אַפָּפָוֹן
וּוּעָג.

— צי איז ערעם, לערער, או א האן שלאפט מיט אפענען אויגן?

— יא, האן קעגען נישט פארמאן די אויגן. שלאפט זיין מיט אפענען אויגן.
דערוילע אייז אַנגעלָאָפּן אִימָעָק אַפְּאַרְסָאַפְּעַטָּעָר מיט אַיעַזְעַעַן, או דא נישט וויטט האט זיך פַּאֲרְפְּלָאַנְטָעָר אַפְּיַיְגָעַלְעַד אַונְעַן זיך נישט באָפְּרִיעַן.
מע לוייפט קוקן און מע טראפט טאָקע אַנעַץ אויף צו
כָּאָפּן פִּיגֶל.

די נעץ איז באַשְׁטָאנְגָּעָן פֿוֹן פֻּרְדָּהָאָרְ-פֻּטְלִיעָם, ווֹאָס זעגען געווען אַנגְעַבְּנוֹן צו אַ רִיכְתָּה. אַין דער מיט איז געווען אַנגְעַשְׂאָטָן שְׁפִּינְזָוּ פָּאָרְ פִּיגֶל.

דאָס פַּיְגָעַלְעַד איז, זעט אויס, געקוּמָן דָּאָרְטָעָסּן, אַונְעַן האט זיך פַּאֲרְפְּלָאַנְטָעָר אַין דער נעץ — עַז האט זיך געוואָרְפָּן אַונְעַן געוואָלְטָן באָפְּרִיעַן, אַבעָר אָמוֹיסְטָן — די פֻּטְלִיעָם איז געווען שְׁטָאָרְקָעָר.

עס איז געווען אַ צָּאָר צְזָקְוִיקָן זיך צו די לִידְן פֿוֹן פִּיגֶל. עַז האט זיך געוואָרְפָּן, צְשִׁוְּבְּעָרְטָן די פֻּטְלִיעָם, גְּרִיטִין דעם פֿוֹס פֿוֹן דער פֻּטְלִיעָם אַין אַיְזָה בָּאָלְדָּג גַּעֲבְּלִיבָּן לִיגְן מֵיד פֿוֹן אויסשְׁעַפְּוָנָג.

דאָס פַּיְגָעַלְעַד האט אָונְדוֹן אַנגְעַקְוָקָט אָזְוִי אָוּמְעַטִּיק אַונְעַן הַילְּפָלָאָן, ווַיְיַי אַגְּבִּינְדְּגָנָעָר מַעֲנְטָשָׁה.

— זעט אַיר, קִינְדָּעָר — זָאָגָט דער לֻרְדָּעָר, — אַט אָזְוִי שְׁעַדְיִיקָּן שְׁלַעַכְּטָעָ מַעֲנְטָשָׁן אָונְדוֹזָעָר פִּינְגָּן. אָונְדָּעָר פִּיגֶל-כָּאָפְּעָר שְׁמִירָן אַן פְּעַךְ אוֹיפְּ אַסְטָט-קָוְסְטָעָם, ווֹאָס האָבָּן אוֹיפְּ זיך פְּרוֹכְּטָן. ווֹעַן פִּיגֶל וְעַצְן זיך אוֹיפְּ די קָוְסְטָעָם, קָלְעַפְּן זיך צו. כָּאָפּן פִּיגֶל אַיז גַּעֲזַעַלְעַד פָּאָרְבָּאָטָן.

— לְאָמִיר דָּאָס פַּיְגָעַלְעַד באָפְּרִיעַן — האָפּן גַּעֲרָאָטָן די קִינְדָּעָר.

עס איז געווען אַ פָּאָרְבִּיקָעָר פְּרָאָנְט (שְׁטַשְׁיְגָעַל).
ווען דער לֻרְדָּעָר האט אַיבְּרָגְעַשְׁנִיתָן די פֻּטְלִיעָם, אַיז דער
פְּרָאָנְט אַנְטָאָפּן אַן אוֹיסְגַּעַשְׂרָאַקְעָנָעָר.



א פ ר א נ ט

די קינדרער האבן אפנאגאטעט, ווי ווען זיילין וואלטן אַרוֹיס פּוֹן אַ גַּעֲפָנְגָעָנִישׁ, אָוֹן דָּעֵר לַעֲרָעֶר האָט-צַעֲבָרָאָכָן די פָּאָנָגָן-בָּעֵץ.

מיט גְּרוּס צּוֹפְּרִידְנִיקְיִיט, ווֹאָס מַעַן האָט גַּעֲרָאָטְעוּוּט אַפּוֹינְגַּ, האָט מַעַן זִיךְרָאָזֶת גַּיְינַץ צּוֹרִיק אִין סָאנָאָטָאָרִיעַ.

מיר וווערד נאטוֹרְפְּרִינְד

— נישט געהאָט קִיְּין מאָזָל: נישט דעם מאָרְדָּעֶר געפּוֹנוּן, אָוֹן אוֹיךְ נישט דעם האָז געפּאָקָט — האָט זִיךְרָאָזֶת אַוְרָעָם, ווֹעֵן אוֹיךְ די צּוֹיִיטָע עַקְסְּפָעַרְדִּיכְיָע האָט זִיךְרָאָזֶת אַוְמְגָעָקָעָרט מִיט לִיְּיָהָה דִּיקָע הענט.

— אַיְּגָנְטָלָעַךְ — האָט גַּעֲטִינְגָּעַט דָּעֵר לַעֲרָעֶר — זַעַנְעַן מִיר דָּאָךְ נישט קִיְּין יַעֲגָעַר! מִיר זַעַנְעַן נָאָטוֹרְפְּרִינְד, מִיר ווִילְעַן נִישְׁט כָּאָפָּן די בָּאַלְעַכָּאָים, מִיר ווִילְעַן זִיךְרָאָזֶת בָּאַאָבָּאָכָּטָן, מִיר

וילן זיך באקענען. מיט זיעער לאבען. מיד ווילן זיך אפילע העלפן
- צי קענסטו שוין, אוורעם, אונדווער געבאטן פון נאטור-
פרינד ?

- אט הונגען זיך אויסגעשריבן זא אויף דער וואנט :

געבאטן פאר נאטורפרינד

באקען זיך מיט אלץ וואס לאבעט און ואקסט ארום
די.

ריש נישט קיין געויקסן און געם נישט מיט קיין
באלעכאים מעער, ווי דו דארפֿט צו דיבנע באָפְּאַכְּתּוֹנְגָּעָן.
קײַן זעלטנע געויקסן און באָלעכאים זאָלְסְטִי בֵּיכְ-
לאָ נישט נעמען.

ברעך נישט קײַן צויבֿן, צעשטער נישט די קאָרָע
פון בימער.
צעשטער נישט קײַן געסטן, מאָטָעָר נישט קײַן באָ-
לעכאים.

גייסטו אויף אַ שפֿאַצְּרִיר, הער זיך צו צום ארום און
טומל נישט.

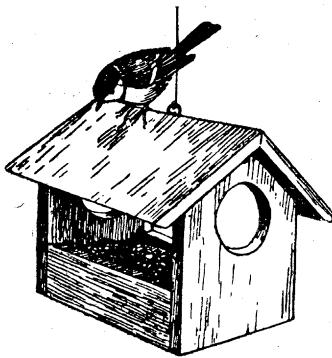
לָאָוּ נישט אַיבָּעָר קִיְּנָע פָּפְּרִין אָוּן רַעֲשַׁתְּלָעָךְ פָּוּן
עַסְּן אוּפְּן אַפְּרִוּפְּלָאָז.

באקען דִּין כָּאוּעָר מִיט די גַּעֲבָּעָטָן פָּאַר נָאַטָּוּ-
פְּרִיןְד אָוּן טִיְּל זיך מיט אַים מִיט דִּין דַּעֲרָפָּרְינְג.

נאטורקרין

פון דער מעדעַם-סָאנָאַטָּאַרְיעַ

מיר וועלן, קינדר, הײַנט נאָך אַרוּתְהַעַנְגָּעָן די נִיעָ-
פּוֹיגְלַשְׁפִּין-קָעַסְטְּלָעָךְ, וועלכּעַ מִיר האָבָּן גַּעֲקוּיפְּט אִין דַּעַר פּוֹיגְלַ-
שׁוֹז-סְטָאַצְּיַע.
דאּ, אִין די קָעַסְטְּלָעָךְ, אִין פָּאַרְאָן פֻּעָּטָס, יַאֲגַדָּעַס, מָאָן, קָאָ-
נָאָפְּיעַס, א. א. צּוּמִישׁוֹנְגָּעָן. אלֶtz אִין אַרְיִינְגַּעַשְׁמָאַלְצָן אִין פֻּעָּטָס
אַרְיִין.



די פיגל עסן דאס גערן.
איך ווועט זען, קינדרער, ווי עס
וואלן זיך צונזיפפליען צו די
קעסטלעך די זיזיביס, פראנטן,
און אנדערע זונגעיגעלער,
וואס זונגען געפליבן בי אונדו
אויף ווינטער.
די שפיטוקעסטלעך האט מען
ארויסגעחאנגען אויף די
ביימער אנטקעגן דער טערן
סע קעדיי די קינדרער
וואן, בעשאָס זיינער רען
אויף דער טעראָס קעגען באָפֿאָכְטָן די פיגל בײַם עסן.

געזעבענונג

עס איז אָגָעָקָומָעָן דער טאג פון אָוּקָפָאָרָן, מען האט זיך
צום לְעַצְמָן מֵאַל פָּאָרוֹצָמָלֶט אִין עַסְצִימָעָר, "אונדוּזָעָר רַאֲדִיאָ"
האָט זיך גּוּזָעָגָנָט מִיט די קינדרער פָּוּנְקָט אָזָוִי הָאָרְצִיק ווי ער
האָט זַי מִיט דָרְבִּי ווּאָכְן צְוִירִיק באָגְרִיסְטִיט.
דעַם לְעַצְמָן פָּרִישְׁטָק אִיז שְׂוִין שְׂוָעָר גּוּזָעָן צו גַּעַנְּ –
מען האָט גּוּהָאָט רַיְזָעָ-פִּיבָּעָר. ווּן דער פָּרִישְׁטָק האָט זיך גַּעַנְּ
עַנְדִּיקָט, האָט דער לְעַרְעַר גִּילִינְסִקי אוּפְּגָעָהָוִיבָן די האָנט אִין
אִין זָאָל אִיז גּוּחָצָרָן שְׂטִילָ.
– קינדרער, איך ווּיל זיך מִיט אַיְיךְ גּוּזָעָגָנָעָן, איך זִיט
גּוּזָעָן בי אָונְדוּזָעָר מַפְּלָעָן נָאָר אַקְוּדָעָץ צִיטָט, אָפָּעָר אִיךְ ווי אַלְעָ
קינדרער וואס קּוּמָעָן צו אָונְדוּזָעָר, זִיט שְׂוִין אָונְדוּזָעָרִיק – איך זִיט
קינדרער פָּן דער מַעְדָּעָס-סָאָנָאָטָאָרִיעָ.
די מַעְדָּעָס-סָאָנָאָטָאָרִיעָ גּוּהָעָרט צו אַלְעָ אָרְעָמָע אַין אָרְ
בעטער-קינדרער: צו די, וואס זונגען שְׂוִין בי אָונְדוּזָעָר, צו
די וואס זונגען בי אָונְדוּזָעָר אִיצְט דָא אָונְדוּזָעָר צו די וואס ווּלְעָן צו
אָונְדוּזָעָר נָאָר קּוּמָעָן.

די סאנאטאריע איז לײַדער צו קליין, זיזאָל קאנען אַרײַנְז
געמען אַלעַ קינדער, וואָס ווילַן אַזְן דארפֿן צו אַינְדוֹ קומען, מיר
דארפֿן די סאנאטאריע אויספּרִיטִיטָרָן אָזְן פָּאָרְגְּרָעְטָעָן, אַמְבָּעָסָן
וואָלֶט אַבעָר גָּעוּעָן, ווּן יַעֲדֵר פָּוּן אַיְיךְ אָזְן יַעֲדֵס קִינְד בִּיכְלָאָל
זיזאָל האָפָּן אַ סָּאנָאָטָאָרָיעַ בַּיִּזְקַדְּמָה, דָּאָס הַיִּסְטַּת אַ גָּעוּנְטָעַ פְּרִיְּיָ
לְעָכָע הַיִּם.

עס וואָלֶט גָּוט גָּעוּעָן, עס זיזאָל מעָר אוַיְיךְ דָּעָר ווּלְטָט נִישְׁתָּ
זִין קִין הַוְּנָגָעָר, קִין נּוֹיָט, קִין נָאָסָע פִּינְצְּטָעָר דִּירָעָס אָזְן
קִילְיָנָע שְׂמוֹצִיקָע הוֹיֶּפְנָן.

דאָס לְעָפָּן דָּאָרָף אָזְן קָאָן שָׁעָנָר אָזְן בָּעָסָעָר זִין, אַיר
הָאָט דָּאָס גָּעוּעָן דָּאָ אַזְן סָאנָאָטָאָרָיעַ.
לְאָמֵיר שְׁטָרָעָבָן צַוְּדָעָם, אָז אוַיְיךְ דָּעָר גָּאנְצָעָר ווּלְטָט זיזאָל
זִיךְרַע אָזְיַיְיךְ גָּוט — אָזְן עַפְשָׂעָר נָאָךְ בָּעָסָעָר — וּיְיָ אַונְדָּז
אַיְן מַעְדָּעָם = סָאנָאָטָאָרָיעַ.

לְאָמֵיר זִיךְרַע צַעְשִׁידָן מִיט אַונְדָּזָעָר: כָּאוּוּרְשָׁאָפְט!!!
די קִינְדָּעָר האָפָּן ווּדְעָר גַּעֲפָאָטָשׁ מִיט די העַנְתָּ, דָּאָס מָאָל
הָאָפָּן די גָּעוּוּזָעָנָע, "טְשָׁאָלְרָאָקָעָס" אַבעָר אוַיְיךְ מִיטְגָּעָפָאָטָשׁ,
אָזְן גִּיטְעָלָעָן זְעָנָעָן גַּעַשְׁטָאָנָעָן גְּרוּיסָע, הַיִּסְטַּע טָרָעָן אַיְן די אוַיְיגָן
— קִינְדָּעָרְטָרָעָן לְוִיטָּעָר וּיְקִרְיָשְׁטָאָל, אַבעָר דָּאָס מָאָל נִישְׁתָּ
פָּאָר בְּעַנְקָשָׁאָפְט נָאָךְ דָּעָר הַיִּם, נָאָר פָּוּן אַוְמָעָט, וואָס זיזאָל דָּאָרָף
אוּוּקְפָּאָרָן פָּוּן דָּעָר סָאנָאָטָאָרָיעַ.

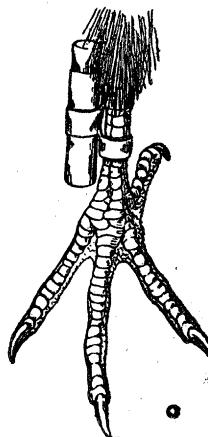
— אָזְיַיְיךְ אָזְיַיְיךְ אַרְבָּעָר די צִוְּתָן — הָאָט זִיךְרַע גַּעַנְגָּט צַוְּ
אַיר כָּאוּוּרְטָעָמָלִיעָ — אָזְיַיְיךְ גַּיְיכְּ!

— גִּיטְעָלָעָן — עַנְטָפָעָט טָאָלִיעָ — ווּיְין נִישְׁתָּ, דָו ווּעָסָט
דָּאָס נָאָךְ אַמְּאָל קְוּמָעָן, אַיךְ ווּלְלָאָרְיךְ זִיכְעָר קְוּמָעָן אַ צְוִוִּית
מָאָל. מִין בְּרוּדָעָר וּוּוּוּיק אַיְן דָאָ שְׁוִין דָאָ צּוֹם דְּרִיטָן מָאָל.
וּוּן די קִינְדָּעָר זְעָנָעָן גָּעוּסָעָן אַיְן בָּאָן, הָאָט אַוְרָעָמָל אַרְיִיסָּט
גַּעַנְגָּעָן אַ בְּרוּוּלָעָן אָזְן עַס גָּעוּזָעָן די כָּאוּוּרִירִים, אוּפְּמָן בְּרוּזָעָן
פָּאָפִיר אַיְן גָּעוּעָן אַנְגָּעָנְשִׁיבָּן:

טִיעָרָע לְעָרָעָר אָזְן קִינְדָּעָר פָּוּן דָּעָר מַעְדָּעָם = סָאנָאָטָאָרָיעַ!
מִיר האָפָּן אַ סָּאָךְ גָּעוּנוּנָעָן אַיְן דָּעָר סָאנָאָטָאָרָיעַ
יע. אַונְדָּז אַיְן צְוּגָּעָקְוּמָעָן גָּעוּנָט אָזְן פָּאָרְשָׁאָגָן.
מִיר ווּלְלָן גַּיְיכְּ אַיְינָאָרָעָר וּוּגָּעָן.

אַפְּפָאָרְנְדִּיקָעָ קִינְדָּעָר

ד' קינדער אין דאס בריוועלע געפעלן געווארן
 - לאָמֵיר זיך אונטערשריבּן - האָט פֿאַרגעַלְיַיגּוֹט מוישעלע
 - יאָ, יאָ לאָמֵיר זיך אונטערשריבּן! - אין מען האָט
 זיך אונטערגרעַשְׁרִיבּן.
 - אַיך וועֶלֶס אַוועְקְשִׁיקָן פֿוֹן וואָרשָׁע - האָט פֿאַרגַּעַ
 לִיגּוֹט אַיִּמְעָךְ, אַ וואָרְשָׁאוּעַ.
 - אַיך וועֶלֶס שוֹין אַלְיַיְן אַוועְקְשִׁיקָן - האָט זיך אַרְבִּינְגָּעַ
 מִישְׁט אַוְרָעָמֶלֶס - אַוְן תָּאָקָע בָּאָדֶה.
 עַר האָט אַרְיוִיסְגָּעָנוּמָן אַ קְלִיָּן טֻבְקָעֶלֶעֶן פֿוֹן אַלְוִמְנִיּוֹם אַוְן
 גַּזְאָגָט:
 - אַיְן דַּעַם טֻבְקָעֶלֶעֶן וְעַלְן מִיר אַרְיִינְטָאָן דָּאס בריוועלע אַוְן
 אַוועְקְשִׁיקָן עַס - אַוְן עַר לִיגּוֹט אַרְיִין דָּאס בריוועלע וְאָס אַיְן גַּעַ-
 שְׁרִיבּן אַוְיף אַ זַּיִידְרִינְעָם פָּאָפִיר.
 - וְאַט מִינְסְטוֹז? - מְרַעַגְתָּ אַיִּמְעָךְ.
 - וְעַסְטָ שְׁוִין בָּאָלֶד זְעַן:
 עַר נַעֲמַת אַרְיוֹסָטָן פֿוֹן אַ קְלַעַטָּל אַ טּוֹבֶּה.
 אַלְעַ קְיֻקָּן זיך פֿאַרְוּוֹנוֹנְדָּרֶט אָן.



אַ פּוֹס פֿוֹן אַ טּוֹבֶּה מִיאָ אַ ברְיוּאַלְעַע.

– דאס טובקעלע פון אלזמייניות וועלן מיר באפאס=
 טיקון צום פוס פון דער טויב און אפלאן די טויב.
 אורהעל האט געהאלטן די טויב און אימעך האט לייכט
 ארוםגעבעיגן די זיטיקע בלעכעלע פון דעם טובקעלע ווי אַרײַנְג
 אַרײַם דעם פיס פון דער טויב.
 אלע האבן זיך צוּגָעָקוּט מיט שפאנוגג.
 דערויל איז די בָּאַן שווין אַרְיִינְגָעָפָּאָרֶן אַין דער וואָרְשָׁעָ
 וועָד פֿאָרְשְׁטָאָט – צוּשִׁין הוֹיכָע אַון פֿאָרְדְּוִיכְעָדָטָן מוּעָרָן.
 – עַפְּנָן דאס פֿעַנְצָטָעָר – וְאַנְגָּס אַוְרָעָמָל צוּ אַיְמָעָן.
 אַון דורךן אַפְּעַנְעָם פֿעַנְצָטָעָר האט אַוְרָעָמָל אַרְיִיסְגָּעָלָאָן
 די טויב מיט די ווערטער :
 – פְּלֵי צוּרִיק אַין דער זוּנִיקָעָר מעדעט=סָאנְטָאָרִיעָ אַון
 ברענְג אַהֲן אַונְדוּעָר לְעַצְּטָן גָּוֹתָס.
 די טויב האט זיך אַוְיפְּנָהָיְבָן הוֹיכָע אַיבָּעָר דעם רוַיְק פִּוְן
 דער לְוִיְּפְּנִידְקָעָר בְּאַנְמָאָשָׁין אַון אַיבָּעָר די הוֹיכָע ווָרְשָׁעָמָעָר
 הַיְּזָעָר אַון האט זיך פֿאָרְקְּרִיעָוָעָט אַין דער פֿאָרְקְּעָרָטָעָר וְיכִי¹
 טוֹנְג – צוּ מַעְדוֹעָשִׁין צוּ.
 דערויל אַין די בָּאַן אַרְיִין אַין פֿינְצָטָעָר טוֹנְגָּל.
 אַון אַין וּצְגָּאָן, וְאַס האט גַּעֲפִירְט. די קִינְדָּעָר צוּרִיק
 אַין שְׂטָאָט, אַין גַּעֲוָאָר אַומְעָטִיק.

